

Birkenes kommune

Økonomi- og handlingsplan 2023-2026 Årsbudsjett 2023

Kommunedirektørens forslag - 03.11.2022

Innholdsfortegnelse

Kommunedirektørens innledning	7
Forutsetninger for økonomi- og handlingsplanen	11
Finansielle måltall.....	12
Økonomiske hovedlinjer og utfordringer	13
Nasjonalt	13
Kommunesektoren	14
Utviklingstrekk i Birkenes.....	15
Demografi og utvikling	15
Folkehelse og levekår	16
Verdiskapning og vekst	17
Birkenes kommune – status og hovedutfordringer fremover	18
Målhuset.....	21
Visjon	21
Samfunns mål	22
Innbyggermål.....	22
Fokusområder.....	22
Organisasjonsmål.....	23
Verdier	23
Internkontroll - risiko og tiltak	23
Innledning.....	23
Støtteprosesser – risiko og planlagte tiltak	23
Tjenesteprosesser samfunn.....	25
Tjenesteprosesser Helse.....	25
Tjenesteprosesser Oppvekst.....	26
Tjenesteprosesser familie og velferd	27
Handlingsprogram	27
Omstilling og utvikling for å effektivisere tjenestene	27
Organisasjon	28
Samfunn	29
Oppvekst, familie og velferd.....	30
Helse	32
Kommentarer til bevilgningsoversikt drift	33
Skatt og rammetilskudd	33
Skatt på eiendom.....	34

Andre direkte og indirekte skatter (konesjonsavgift)	35
Kapitaltilskudd sykehjem/omsorgsboliger og øvrige rentekompensasjoner	35
Integreringstilskudd	35
Renteinntekter og kortsiktig likviditet	35
Renteinntekter startlån	35
Utbytte Agder Energi.....	36
Avkastning finansportefølje	36
Ordinære avskrivninger	36
Renteutgifter investeringsgjeld	36
Renteutgifter startlån.....	37
Avdrag på lån.....	37
Utvikling i langsiktig gjeld, renter og avdrag	37
Garantiforpliktelser.....	38
Ubundne avsetninger	38
Bevilgninger budsjettområder i drift	39
Investeringer	41
Investeringsprosjekter i planperioden	42
Vann og avløp	43
Teknisk forvaltning.....	46
Nybygg-ombygginger- kommunale boliger	47
Oppgradering bygg og uteområder	49
Inventar/utstyr-biler-mindre maskiner teknisk drift.....	51
Idrett-kultur-friluftsliv.....	52
IKT og bredbånd i spredt bosetting.....	53
Samfunns-, steds-, og næringsutvikling	54
Kommunale veier	55
Tilskudd til andres investeringer	56
Investeringer i aksjer og eiendeler	56
Utlån.....	57
Tilskudd fra andre og salg av varige driftsmidler	57
Prosjekter som har vært til vurdering	58
Enhetene.....	59
Kommune felles	60
Organisasjon og oppvekst felles	61
Organisasjon	63
Kommunikasjon og kultur	64

Natveitåsen barnehage	66
Birkeland skole	68
Herefoss skole og SFO	69
Engesland oppvekstsenter.....	71
Valstrand skole	72
BLINK kulturskole.....	74
Ressursenteret	76
NAV	79
Samfunn og helse felles.....	80
Teknisk forvaltning og drift	82
Boveiledertjenesten.....	87
Tjenester til hjemmeboende	89
Sykehjemmet.....	91
Prisliste	94

Kommunedirektørens innledning

I kommunedirektørens forslag til økonomiplan 2023-2026 beskrives det som skal være forsvarlige og fremtidsrettede tjenester til innbyggerne i Birkenes kommune. I årene som kommer, utfordres vi på tilstrekkelig kapasitet, kompetanse og kvalitet for å kunne gi nødvendige tjenester innenfor de rammene kommunen har å forholde seg til. Endring og omstilling, digitalisering, godt samarbeid på tvers i hele organisasjonen og samarbeid over kommunegrensene er mer enn noen gang nødvendig for å kunne møte utfordringene. For å sikre en helhetlig og bærekraftig utvikling i kommunen, er det nødvendig at kommunens samfunnsoppdrag løses på nye måter. Det er en forutsetning med åpen kommunikasjon mellom folkevalgte, innbyggere, sentrale samfunnsaktører og administrasjon om hva som skal til, og hva som faktisk er mulig. Vi skal utvikle kommunen sammen med innbyggerne og næringslivet.

Årsbudsjett for Birkenes kommune 2023, og videre plan frem til 2026, bygger på gjeldende økonomiplan, vedtak i kommunestyret gjennom 2022, kommuneproposisjon 2023 og regjeringens forslag til statsbudsjett 2023. I forslag til budsjett for 2023 og økonomiplan frem til 2026 kommer det frem hvilke forutsetninger som er lagt som grunnlag for kommunens prioritering av ressurser og konkretisering av tiltak innenfor kommunens økonomiske rammer.

I de senere årene, har det vært nødvendig å budsjettere med bruk av disposisjonsfond for å oppnå balanse i årsbudsjett- og økonomiplan. Samtidig har det pågått et gjennomgående grundig og godt arbeid ute i enhetene som vi ser resultater av. I forslaget som foreligger, er det ikke tatt inn bruk av disposisjonsfond i balansen. For budsjettåret 2023, er det ikke lagt inn udefinerte innsparinger, og heller ikke 2025 og 2026. I 2024 er det tatt inn en innsparing på 6,1 mill. En nøktern holdning til hva som er absolutt nødvendig for å sikre forsvarlig og effektiv drift, og skiftende forutsetninger som kan gi utslag i ulike retninger, gir oss tro på at dette er mulig.

Birkenes kommune tar imot 70 flyktninger i 2022, og det kan ligge an til at vi får anmodning om å bosette 35 i 2023. Dette påvirker både kommunens inntekter og utgifter, og vil i en tidlig fase av integreringsarbeidet gi kommunen et overskudd på området. Erfaringsmessig vil dette kostnadsbildet endre seg på sikt.

Kommunedirektøren vil igjen presisere at Birkenes kommune har en forholdsmessig stor ekstra kostnad til ressurskrevende tjenester, sett i forhold til andre kommuner vi sammenlikner oss med. Når vi inkluderer kostander som påløper i oppvekstsektoren, og som ikke er inkludert i refusjonsgrunnlaget, ligger nettokostnaden til denne type tjenester på nærmere 26 millioner.

I 2023-2026 er det ikke lagt inn økning på eiendomsskatt. Disse økte inntektene kunne tatt ned risikoen i planen, men tydelige politiske signaler i flere omganger, ligger til grunn for vurderingen.

En verdenssituasjon, hvor pandemi er etterfulgt av krigen i Ukraina, gir en urolig verdensøkonomi som har konsekvenser for kommuneøkonomien. Stigende renter – og økte renter og avdrag, preger kostnadsbildet og budsjetteringen. Det er gjort en grundig vurdering av løpende investeringsprosjekter, med reduksjoner der det er vurdert som mulig.

For alt vi planlegger i Birkenes kommune, i regionen vår, i landet vårt og verden ellers, skal FNs bærekraftsmål ligge til grunn. Bærekraftsmålene er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Her i Birkenes vil videre arbeid med bærekraftsmålene få en sentral plass i revisjonen av kommuneplanens samfunnsdel, som vil ha oppstart i 2023.

FNs bærekraftsmål:

Mange bidrar til at Birkenes kommune skal være et godt sted å bo og drive næring i. Det legges stor vekt på viktigheten av å beholde og rekruttere dyktige medarbeidere, utvikle kompetansen, og å utvikle organisasjonens lederskap. Dette er grunnleggende for at tjenestene fortsatt skal utvikles i tråd med retningen som er gitt gjennom kommuneplanens tre hovedmål, og innenfor de rammene som er til rådighet.

Kommunens ansatte, som står i det daglige arbeidet, kjenner på knappe ressurser. Situasjonen og fremtidsbildet fordrer at vi må tenke nytt. Vi må få mest mulig ut av de ressursene vi har tilgjengelige, og erkjenne at vi hele tiden må jobbe med tilpasning av aktivitetsnivået i tjenestene, for å sikre en bærekraftig og forsvarlig drift fremover.

Det er lagt ned et betydelig arbeid for å få frem et budsjettgrunnlag som kan bidra til gode politiske diskusjoner og drøftinger. Kommunedirektøren, med sin administrasjon, skal fortsatt bidra med kunnskap og informasjon slik at våre folkevalgte har et godt grunnlag for å ta viktige avgjørelser for kommunens innbyggere - i en hverdag som er krevende, både for politikere, administrasjon, ledere og ansatte.

«Sammen skaper vi vekstmiljø for alle»

Birkeland 03.11.22
Anne Stapnes, kommunedirektør

Kommunedirektørens forslag til vedtak

1. Forslag til økonomi- og handlingsplan for 2023 - 2026 og årsbudsjett 2023 med tilhørende bevilgningsbudsjett i drift, inkludert bruk og avsetninger til fond, samt investeringer for 2023 og forutsetningene i punkt 1-8 vedtas.
2. Skatt
  - a. Skatteøren settes til 11,15 %.
  - b. Forskudd på skatt for 2023 utskrives med de maksimalsatser som Stortinget bestemmer for både formue og inntekt.
  - c. Med hjemmel i eiendomsskattelovens §§ 2 og 3 første ledd bokstav a skrives det i 2023 ut eiendomsskatt på faste eiendommer i hele kommunen med skattesats 7,0 promille. I samsvar med eiendomsskatteloven § 12 bokstav a differensieres satsene ved at den skattesats som skal gjelde for boliger og fritidseiendommer settes til 3,7 promille.
  - d. Det beregnes et bunnfradrag for bolig og fritidseiendom for 2023 på kr 50 000 som trekkes fra i takstgrunnlaget, jf. eiendomsskatteloven § 11 andre ledd.
  - e. Med hjemmel i overgangsregelen til eiendomsskattelovens §§ 3 og 4 skrives det i 2023 ut skatt på det særskilte grunnlaget med en skattesats på 7,0 promille. Det særskilte grunnlaget skal baseres på differansen mellom eiendomsskattegrunnlaget i 2018 og 2019 som er forårsaket av at produksjonsutstyr og installasjoner ikke skal tas med i grunnlaget. Dette særskilte grunnlaget skal i 2023 være lik to sjudeler av differansen, og reduseres til en sjudel i 2024.
  - f. I samsvar med eiendomsskatteloven § 7 fritas følgende eiendommer for eiendomsskatt:
    - Eiendommer tilhørende stiftelser eller organisasjoner som tar sikte på å gagne kommunen, og som ikke er organisert som aksjeselskap, jf. eiendomsskatteloven § 7a.
    - Eiendommer som er automatisk fredet eller underlagt fredningsvedtak av riksantikvaren, jf. eiendomsskatteloven § 7b.
    - Nye boliger fritas for eiendomsskatt første året etter ferdigstillelse, jf. eiendomsskatteloven § 7c.
  - g. Eiendomsskattegrunnlaget for boligeiendommer skal basere seg på Skatteetatens formuesgrunnlag og tilhørende sentralt fastsatt reduksjonsfaktor jf. eiendomsskatteloven § 8 c-1.
  - h. Eiendomsskatten skrives ut i fire terminer, jf. eiendomsskatteloven § 25 første ledd. Forfallsdato første termin er 25.02, andre termin er 25.05, tredje termin er 25.08 og fjerde termin er 25.11. Skatteyter kan selv bestemme antall betalingsterminer (1, 2, 4 eller 12 terminer)
  - i. Eiendomsskatt med lavere årsbeløp enn kr 1.000 skrives ut i sin helhet i første termin med forfallsdato 25.02.
3. Fra 1.1.2023 endres de kommunale gebyrer, leiepriser m.m. i henhold til prislisten innarbeidet i dokumentet.
4. For investeringsprosjekter planlagt avsluttet i 2022, men som i henhold til fremdrift først blir avsluttet i 2023, foreslås det overført restmidler av budsjetttrammen til 2022 på kr 70,54 mill. i henhold til forslag til investeringsplan for 2023–2026 og investeringsbudsjett for 2023. Momskompensasjon på kr 7,95 mill. medfølger investeringsprosjektene over til 2023. Totalt utgjør dette netto kr 62,59 mill.
5. I 2023 opptas langsiktig investeringslån på inntil kr 51,9 mill. I tillegg opptas kr 30,0 mill. i startlån til videre utlån. Kassekredittgrensen settes til kr 20,0 mill.

6. Kommunedirektøren, og de som er delegert budsjettmyndighet, påser at de budsjetterte beløp til de forskjellige formål strekker til, jf. Kommuneloven § 14-5.
7. Kommunedirektøren sørger for at hensynet til forsvarlig arbeidsmiljø ivaretas ved gjennomføring av økonomiplan 2023-2026 og årsbudsjett 2023.
8. Kommunedirektøren innarbeider endringer i budsjettet for 2023 når konsekvensene av vedtatt statsbudsjett i Stortinget er gjort kjent for Birkenes kommune.

Forutsetninger for økonomi- og handlingsplanen

Kommuneloven

I henhold til kommunelovens § 14-4 pålegges kommunene å utarbeide en økonomiplan som viser hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp. Kommunen kan ikke vedta andre planer som har vesentlig betydning for kommunens handlefrihet uten at de økonomiske konsekvenser er vurdert i forhold til de rammer som er vedtatt i økonomiplanen. Økonomiplan og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige.

Sammenheng mellom økonomiplan og kommuneplan

Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsdokument. Planens samfunnsdel beskriver visjonen, konkretiserer politiske mål (samfunns mål) og strategier for utviklingen av Birkenes kommune. Planen trekker opp visjon og mål for kommunen både som samfunn, som myndighet og som tjenesteyter. Den peker på behov på ulike samfunnsområder og sier noe om hvordan behovene kan dekkes, og den legger grunnlag for viktige prioriteringer og bruk av virkemidler. Samfunnsdelen av kommuneplanen ble sist revidert og behandlet av kommunestyret i 2015. Økonomiplanen er handlingsdelen til kommuneplanen, og inneholder konkrete tiltak for å nå målsetningen i kommuneplanen. Det er viktig at kommuneplanen og økonomiplanen henger sammen.

Økonomi- og handlingsplan – den kortsiktige delen

I Birkenes er kommuneplanens kortsiktige del og økonomiplanen etter kommuneloven slått sammen til ett dokument og kalles økonomi- og handlingsplan. Den gjelder for fire år av gangen og revideres årlig. I handlingsplanen skal målsettingene i kommuneplanen vurderes i forhold til tilgjengelige ressurser med sikte på realistiske løsninger. Handlingsplanen skal inneholde mål som er gjennomførbare i kommende 4-årsperiode.

Handlingsplanen skal også legge rammer for samfunnsutviklingen med grunnlag i kommuneplanen. Hvordan kommunens tjenesteyting og forvaltning påvirker utviklingen av samfunnet skal være en del av vurderingene i handlingsplanen.

Resultatrapportering

De årlige resultatrapportene fra enhetene skal gjøre rede for i hvilken grad man har lyktes med å gjennomføre planlagte tiltak for å nå målene som er beskrevet i økonomi- og handlingsplanen.

Statlige forutsetninger for kommunalforvaltningen

Stortinget fastsetter kommunens skatt- og rammeinntekter ved behandling av statsbudsjettet. Inntektene kommer i hovedsak fra tre kilder: skatt på inntekt og formue, overføringer fra staten og brukerbetalinger.

Kommunen kan vedta endringer for egenfinansiering, f.eks. eiendomsskatt.

Gjennom fastsetting av skattøre, størrelsen på rammetilskudd og øremerkede tilskudd har staten kontroll med størsteparten av kommunens inntekter. Det betyr at kommunens handlefrihet i stor grad er avhengig av hva de sentrale myndigheter beslutter om det økonomiske opplegget.

Finansielle måltall

Kommuneloven § 14-2c stiller krav til at kommunestyret skal vedta finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi. Måltallene skal være langsiktige og basert på lokalt skjønn, men er ikke rettslig bindende for budsjetttrammene.

Birkenes kommune utarbeidet måltall i 2015. Måltallene fremstod som modne for revidering, og Statsforvalterens tilbakemelding på økonomi- og handlingsplanen 2022-2025 var: «Statsforvalteren støtter at kommunen reviderer de finansielle måltallene, og vil anbefale at dette skjer før arbeidet med budsjett 2023 og økonomiplan 2023-2026 starter»

Nye finansielle måltall ble vedtatt av kommunestyret 22.09.2022 (sak 058/22). De er som følger:

- Korrigert netto driftsresultat skal være positivt over tid og ikke ha et negativt avvik som overstiger -2% av brutto driftsinntekter.
- Disposisjonsfondet skal være på minst 6 % av brutto driftsinntekter
- Lånegjelden til investeringer skal ikke overstige 95% av brutto driftsinntekter

Korrigert netto driftsresultat

Korrigert netto driftsresultat (justert for bruk/avsetning til fond og premieavvik) har vært negativt de 3 siste regnskapsårene (2019 -2021). Årsprognose pr. 2. tertial 2022 viser at dette også vil bli negativt i 2022. I forutsetningene som ligger til grunn i forslag til budsjett for 2023 og i økonomiplan 2023-2024, er det budsjettert med et netto driftsresultat som er positivt. Dette er eksklusiv bruk/avsetning til fond og premieavvik som først blir kjent når årsregnskapet foreligger.

Disposisjonsfond

Ved inngangen til 2022 var disposisjonsfondet på kr 21,0 mill., og utgjorde 4,1% av brutto inntekter. I 2022 er det budsjettert med å bruke kr 13,1 mill. Årsprognose pr. 2. tertial viser at det kan bli behov for å bruke mer av disposisjonsfondet enn det som er budsjettert for å få et regnskap for 2022 i balanse. I økonomiplanperioden 2023 – 2026 er det forutsatt at det kan avsettes totalt kr 12,5 mill. til disposisjonsfondet. Dette er med stor sannsynlighet ikke tilstrekkelig for å nå måltallet på 6% i planperioden.

Lånegjeld

I 2021 utgjorde lånegjeld til investeringer 100% av brutto driftsinntekter. Som følge av behov for investeringer innenfor flere tjenesteområder, vil investeringsgjeld i forhold til brutto driftsinntekter øke utover i planperioden.

Økonomiske hovedlinjer og utfordringer

Nasjonalt

Hvert 4. år legger Finansdepartementet frem en perspektivmelding for stortinget hvor fremtidens utfordringer for landet og regjeringens strategi for å møte dem blir presentert. Siste perspektivmelding ble lagt frem i februar 2021 (meld. ST. 14 2020-2021).

Fra innledningen i perspektivmeldingen;

«I årene fremover står Norge overfor både nye og kjente utfordringer. I tiårene som kommer vil det stå færre i yrkesaktiv alder bak hver pensjonist. Statens utgifter vil gå opp, uten at inntektene øker like mye. Samtidig skal vi gjennomføre det grønne skiftet. Å ta vare på og sikre velferdssamfunnets bærekraft – sosialt, klimamessig og økonomisk – er derfor vesentlig for at Norge fortsatt skal være et godt land å bo i.

Utgangspunktet for å håndtere utfordringene og få til nødvendige omstillinger er godt. Vi har en svært god statsfinansiell situasjon. Vi har lykket med å omsette en stor naturressurs – oljen og gassen – til et av verdens største finansielle fond. Det gir oss et stort ansvar, men også muligheter som få andre land har. I internasjonal sammenheng har vi høy sysselsetting, lav arbeidsledighet og et høyt utdanningsnivå.»

I Nasjonalbudsjettet 2023 (Meld.St. 1 2022-2023) legger regjeringen frem tilstanden og de samlede utsiktene for norsk økonomi. Den økonomiske utviklingen i Norge påvirker i stor grad utviklingen av rammevilkårene for kommunesektoren.

Fra nasjonalbudsjettet for 2023 om norsk økonomi;

«Aktiviteten i norsk økonomi er høy, den økonomiske veksten har vært sterk, sysselsettingen har økt kraftig og ledigheten er lav. Det er ikke nok arbeidskraft tilgjengelig til å møte bedriftenes behov. Lønnsveksten ser ut til å være på vei opp, og inflasjonen er svært høy. Det er en betydelig risiko for vedvarende høy inflasjon.

Som en liten, åpen økonomi blir vi påvirket av det som skjer i landene vi handler med. Det er fortsatt høy aktivitet ute, men den økonomiske veksten har dempet seg som følge av høy inflasjon, høyere renter og mangel på arbeidskraft i flere land. Hos våre handelspartnere i Europa gir svært høye gasspriser og fall i reallønnen utsikter til svakere vekst. Etter en kraftig gjeninnhenting etter pandemien måtte det forventes at vekstratene ville avta markert fremover, selv om styrken og tempoet i avdempingen var usikker.

Sterk etterspørsel etter varer og tjenester i etterkant av pandemien har bidratt til den høyeste inflasjonen på flere tiår. Lav rente i flere år og omfattende finanspolitiske støttetiltak under pandemien, hvor etterspørselsvirkningen kom med styrke først etter at smitteverntiltakene ble avvirket, har bidratt til den kraftige veksten i etterspørselen etter varer og tjenester i verdensøkonomien. Den internasjonale handelen med varer har aldri vært høyere. Inflasjonen er blitt forsterket av leveringsproblemer som følge av vedvarende flaskehals etter pandemien, nye nedstengninger i Kina og Russlands angrep på Ukraina. Samtidig er arbeidsledigheten i de fleste land tilbake til de historisk lave nivåene fra før pandemien. På samme måte som i Norge er det betydelig knapphet på arbeidskraft i mange land, særlig i USA hvor lønns- og prisveksten er kommet opp på høye nivåer. Ledende sentralbanker inntok lenge en avventende holdning til inflasjonen, men har det siste året endret syn, og styringsrentene er nå kraftig på vei opp. Fremover ventes innstramminger i pengepolitikken å bidra til å trekke ned den internasjonale økonomiske veksten og redusere prisveksten.

Samlet sett ventes det forholdsvis svak økonomisk vekst hos Norges handelspartnere fremover. Selv om den økonomiske veksten bremses opp, er kapasitetsutnyttelsen høy, og det er mangel på arbeidskraft i både amerikansk og europeisk økonomi.

Her hjemme har den høye etterspørselen etter pandemien gitt sterk sysselsettingsvekst og lav arbeidsledighet. Det er mange utlyste stillinger, og arbeidsgivere rapporterer om store problemer med å rekruttere flere typer arbeidskraft. Det høye presset i arbeidsmarkedet bidrar nå til økende

lønnsvekst. Det gjenspeiles blant annet i Norges Banks forventningsundersøkelse, der partene i arbeidslivet forventer en klart sterkere lønnsvekst neste år enn i år.

Anslaget for veksten i fastlandsøkonomien er i denne meldingen justert noe ned siden revidert nasjonalbudsjett, til 2,9 pst. i 2022, 1,7 pst. i 2023 og 2,0 pst. i 2024. Avdempingen av den økonomiske aktiviteten ser ut til å komme noe raskere både ute og hjemme enn tidligere anslått.. Ledigheten vil holde seg på et svært lavt nivå fremover. Det innebærer at mange arbeidsgivere fortsatt vil ha vanskeligheter med å rekruttere arbeidskraft.

Inflasjonen er nå klart høyere enn både Finansdepartementet og andre prognosemakere så for seg for bare kort tid siden. Denne meldingen er basert på at konsumprisene stiger med 4,8 pst. i 2022 og 2,8 pst. i 2023, som er høyere for begge år enn anslått i revidert nasjonalbudsjett og høyere enn inflasjonsmålet for pengepolitikken på 2 pst. Uten videreføring av strømstøtten i 2023 ville inflasjonen vært anslått 2,4 prosentenheter høyere i 2023. Konsumprisanslagene ble i tråd med vanlig budsjettpraksis utarbeidet tidlig i august.

Etter to år med smitteverntiltak og historisk høy sparing var det en stor oppdemmet etterspørsel i husholdningene. Ekstraordinær høy sparing under pandemien er blitt etterfulgt av en periode med høy konsumvekst. Fremover ventes forbruksveksten å dempe seg. Høye energipriser, reallønnsnedgang, høyere renter og større usikkerhet om utviklingen fremover har ført til at forbrukertilliten både her hjemme og ute har falt til de laveste nivåene siden finanskrisen. Det kan bidra til mer forsiktighetsmotivert sparing i husholdningene.

Norske husholdninger har mye gjeld og bruker en stor andel av inntekten på å betjene renter og avdrag. Høyere renter skaper derfor usikkerhet om husholdningenes økonomiske tilpasninger fremover, noe som blant annet vil ha følger for utviklingen i boligmarkedet. Boligprisene økte betydelig gjennom pandemien. Dersom stabiliseringspolitikken i sin helhet overlates til pengepolitikken, kan det bli nødvendig å heve rentene mye og raskt fremover.

Usikkerheten i det videre økonomiske forløpet er uvanlig stor. Russlands aggressive krigføring i Ukraina skaper særlig usikkerhet, både når det gjelder lengde og omfang på krigshandlingene og de økonomiske sanksjonene. Russlands avstenging av gasstilførsel for å ramme europeiske forbrukere gjør utviklingen i energiprisene svært usikker. Jo mer energiprisene øker, desto svakere kan den økonomiske veksten i Europa bli. Samtidig er det også risiko for at inflasjonen her hjemme kan stige mer enn lagt til grunn, for eksempel hvis lønnsveksten skyter fart som følge av knappheten på arbeidskraft. Skulle den økonomiske utviklingen gjennom 2023 bli vesentlig annerledes enn lagt til grunn i denne meldingen, kan budsjettoplegget justeres. Revidert nasjonalbudsjett i mai er i så fall en stasjon for dette, og det kan også gjøres justeringer på andre tidspunkt dersom endringene i den økonomiske situasjonen er store.»

Kommunesektoren

Med dagens regelverk for utjevning av inntektene kommunene imellom, har Birkenes kommune begrensede muligheter til å påvirke egne inntekter. Det som er avgjørende er hvilke rammevilkår staten gir til kommunesektoren.

Regjeringens forslag til kommuneopplegg i statsbudsjettet for 2023 forutsetter en realvekst i frie inntekter på kr 2,6 mrd. (kommunene kr 1,7 mrd. og fylkeskommunene kr 0,9 mrd.). Veksten er over det som ble angitt i kommuneproposisjonen i mai for 2023 (1,2-1,5 mrd.). Oppjusteringen må ses i sammenheng med at anslaget for demografikostnader som finansieres med frie inntekter er økt med 0,9 mrd. kr som følge av SSBs nye befolkningsframskrivninger fra juli 2022. – Det er ikke knyttet forventninger til at statlige satsinger og prioriteringer skal finansieres innenfor realveksten i 2023.

Realvekst i frie inntekter til kommunesektoren, kr 1,7 mrd., er fordelt på følgende hovedområder: merkostnader demografi (kr 1,7 mrd.), mindrekostnader pensjon (kr -0,1 mrd.) Det summerer seg til kr 1,6 mrd.; m.a.o. et positivt handlingsrom til kommunesektoren på

kr 0,1 mrd. I forslag til statsbudsjett er det forutsatt en deflator på 3,7% (4,2% på lønnsvekst og 3,1% prisstigning).

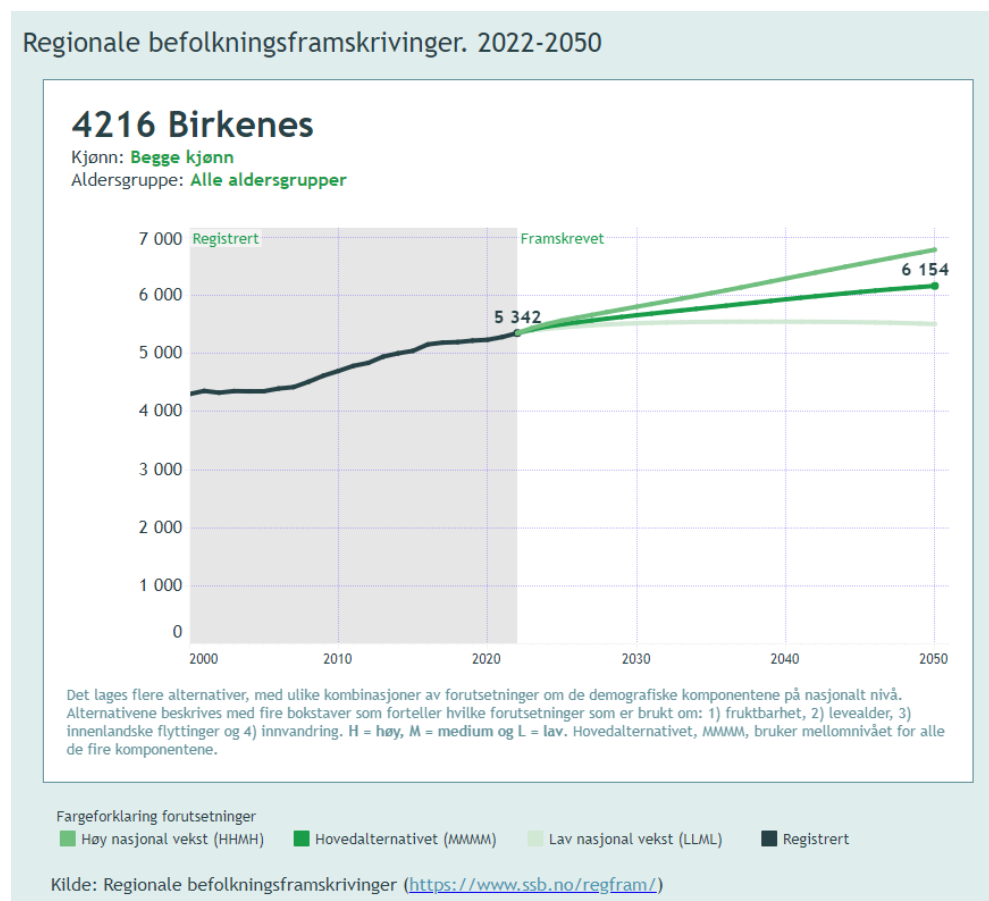
I forslag til statsbudsjett for 2023 er skatteanslaget til kommunene i 2022 økt til 7,8 %. I revidert nasjonalbudsjett som ble lagt frem i mai 2022 var forventet skattevekst i 2022 6,8% og i statsbudsjettet for 2022 var skatteveksten forutsatt å bli -2,1%.

Regjeringens forslag til statsbudsjett vil bli vedtatt i Stortinget en gang før jul.

Utviklingstrekk i Birkenes

Demografi og utvikling

Endringer i sammensetning av befolkningen, den demografiske utviklingen, har stor betydning for hvilke tjenester det er behov for i kommunen.

Basert på nye befolkningsframskrivninger som ble offentliggjort i juli 2022, er prognosen at Birkenes kommune vil få en jevn vekst i befolkningen frem mot 2050. Hovedalternativet (MMMM) viser at det vil være 6 154 innbyggere i 2050. Det er en vekst på 15,2% fra 01.01.2022. Det gir en gjennomsnittlig vekst pr. år på 0,54%. Dersom enn legger til grunn høy nasjonal vekst (HHMH), så viser prognosen at det vil være 6 777 innbyggere i Birkenes i 2050. Det er i så fall en vekst på 26,9%, som gir en gjennomsnittlig vekst på 0,96%.

Prognosene viser derimot at det er store forskjeller mellom de ulike aldersgruppene. I tabellen nedenfor er vist utvikling (begge kjønn):

Aldersgruppe	01.01.2022	01.01.2050	Endring i %
0-17 år	1 337	1 225	-8,4
18-49 år	2 160	2 151	-0,4
50-66 år	1 036	1 276	23,2
67-79 år	604	895	48,2
80-89 år	166	473	184,9
90 år og eldre	39	134	243,6
Sum	5 342	6 154	15,2

Prognosene viser den samme trenden som har kommet frem de siste årene. Birkenes vil fortsatt være en vekstkommune, men det blir en dreining fra å ha vært en barnerik kommune med ung befolkning til vekst i den eldre delen av befolkningen.

Folkehelse og levekår

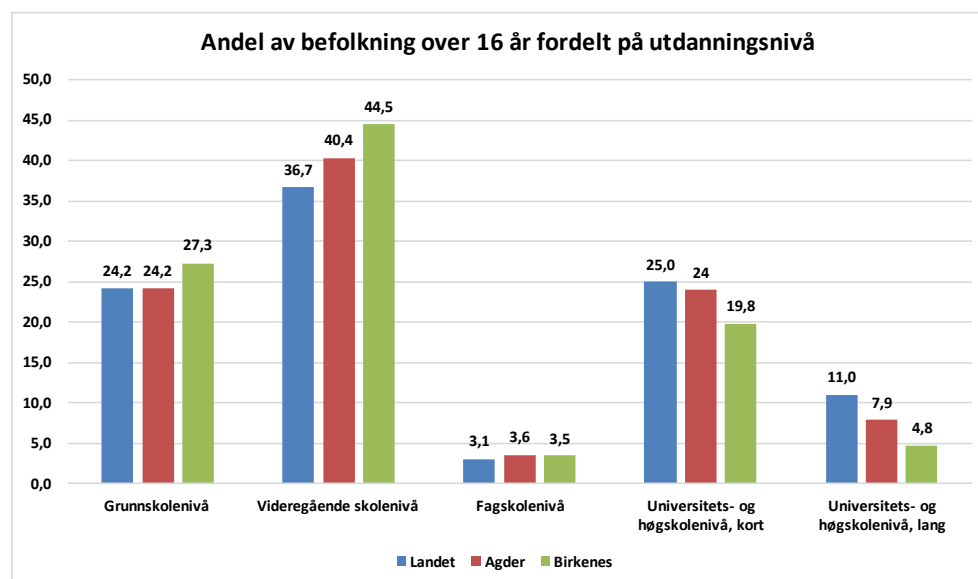
Birkenes kommune, som resten av Agder, har utfordringer når det gjelder de grunnleggende sosialøkonomiske faktorene som inntekt, utdanning og arbeid. Levekår og folkehelse påvirkes av dette.

«Utenforskap» og sosial ulikhet i helse er blant de største nasjonale, regionale og lokale utfordringene. Det er utfordringer knyttet til kvinners yrkesdeltagelse og andelen deltidsansatte.

Arbeidsledigheten registrert hos NAV i september 2022 er 1,6 % for landet, Agder 1,6 % og Birkenes 1,3%.

Kommunen har imidlertid en høy andel uføretrygdede (16,1%) sammenlignet med Agder (14,2%) og Norge (10,4%).

Lavt utdanningsnivå er den største risikofaktoren for å havne utenfor arbeid og utdanning, og det er særlig ungdom som er utsatt. I Birkenes er utdanningsnivået på universitets- og høyskolenivå lavere enn i Agder og på landsbasis. Tallgrunnlaget i tabellen nedenfor er fra 2021, og er hentet fra SSB.

Verdiskapning og vekst

Birkenes kommune har flest industriarbeidsplasser i Agder pr. innbygger. Det blir viktig fremover å utvikle næring og arbeidsplasser, ikke bare i Birkenes, men i hele fylket og landsdelen. Det er en stor andel av kommunens arbeidsføre som pendler ut av kommunen. Kort avstand til nærliggende byer gjør kommunen attraktiv å bo i.

Samarbeidsavtalen med Business Region Kristiansand gir også kommuneadministrasjonen og bedriftene et nettverk for kompetanseutveksling, ideer og tilgang til utviklingsprosjekter som en ellers ikke ville hatt for utvikling av næringsliv lokalt og regionalt. Kristiansandsregionen har felles strategisk næringsplan med tilhørende handlingsplan.

FNs bærekraftsmål må ligge til grunn for kommunens planverk. Kommuneplanens samfunnsdel er fra 2015. Det var planlagt at den skulle revideres i 2022. Dette arbeidet er utsatt, og vil tidligst starte opp i 2023.

I denne prosessen vil det være naturlig å vurdere utfordringer, muligheter og sammenhenger mellom bærekraftsmålene og kommunens prioritering av mål.

Kommunestyret har vedtatt at det skal utarbeides en klimaplan. Arbeidet er igangsatt, og vil legges frem som politisk sak i 1. halvår 2023.

Birkenes kommune – status og hovedutfordringer fremover

De siste tre årene har kommunen hatt en markant økning i behov innenfor flere tjenesteområder.

Dette har medført at inntektene ikke har dekket utgiftene, og det har vært nødvendig å bruke av disposisjonsfondet («sparepenger») for å få et budsjett og økonomiplan i balanse slik kommuneloven krever.

I regjeringens forslag til statsbudsjettet for 2023 er det i skatte-, og rammeinntektene til Birkenes kommune lagt til grunn en vekst på 3,9%.

Kommunedirektøren har gjort egne vurderinger, og anser det som sannsynlig at det vil bli noe høyere skatte- og rammeinntekter enn anslått i forslag til statsbudsjett slik at vekst er anslått til 4,4%.

Av andre frie inntekter, så øker integreringstilskuddet betydelig som følge av antall flyktninger som forventes bosatt i 2022, i 2023 og resten av planperioden.

Kommunen har mottatt prognoser som tilsier at inntekter fra konsesjonkraft vil øke i planperioden.

Med overnevnte forutsetninger, medfører dette en økning i budsjetterte generelle inntekter i 2023 på 11,0% sammenlignet med regulert budsjett 2022.

Netto finans (summen av utbytte, renter og avdrag) reduseres med kr 4,9 mill. fra 2022 til 2023 (17,4%). Dette skyldes i stor grad høyt utbytte fra Agder Energi. I planperioden frem til 2026 forventes netto finans å øke betydelig som følge av økte rentekostnader og avdrag, samt utbytte som er forutsatt at blir mer enn halvert utover i planperioden sammenlignet med 2023.

Totalt sett er det budsjettert med inntekter i 2023, som kan brukes til bevilgninger i drift, på kr 403,5 mill. Det er budsjettert med netto bevilgninger i driften på kr 399,4 mill. Med dette foreslås det å avsette kr 4,1 mill. til disposisjonsfond i 2023, og kr 2-3 mill. i hvert av de andre årene i planperioden.

Med unntak av 2024, er det ikke innarbeidet udefinerte innsparinger i budsjett og økonomiplanen. I 2024 utgjør uspesifiserte innsparinger på kr. 6,1 mill.

Det ligger forslag på nye driftstiltak i 2023 som kommer frem i kommentarene til de enkelte driftsenhetene, og i vedlegg til dette dokumentet. Av større tiltak som medfører utøkning kan nevnes:

- Etablering av ambulant team
- Langemyr skole
- Tilskudd private barnehager
- Endring tilskuddsmidler
- Drift- og bemanning boligtilbud psykisk helse og rus
- Økt bemanning flyktningetjenesten
- Økt introduksjonsstønad flyktningetjenesten
- Økte utgiften legevakt
- Styrking av legetjenesten
- Nye botilbud Boveiledertjenesten
- Prisvekst driftskostnader

- Lønnsreguleringer
- Økte pensjonsutgifter
- Tilbakeføring av deler av rammekuttet i 2022

Endringer i driften som er kostnadsreducerende, og som kan trekkes frem:

- Tilskudd Birkenes idrettslag
- Pensjonsendring (premieavvik)
- Endring barneverntjenesten
- Avvikle kjøp psykisk helse
- Endring spes.ped og PPT
- Bortfall av helsetjenester

Det er fortsatt behov for utøknings i driften innenfor flere tjenestoområder. Behovet for utøknings i tjenestebehov, er høyere enn kostnadsreducerende tiltak. Dette resulterer i at samlede driftsutgifter øker med 7,2 %.

Inntektene og kravene innenfor Oppvekst har blitt stadig mer regulert i forhold til bemanning i barnehage og skole samt øremerkede tilskudd til bemanning i skole og innen primærhelsetjenesten og psykisk helse. Det vil si at kommunen ikke står fritt til å effektivisere de ressursene vi har uten større strukturelle grep.

Spesifikasjoner som viser endring i driftstiltak, ligger i vedlegget til økonomi- og handlingsplanen

Utover i planperioden vil det bli sett ytterligere på muligheter for å redusere og omdisponere utgiftene i Birkenes.

I 2014 ble eiendomsskatt innført i hele kommunen, med 4 promille på boliger og fritidseiendommer og 7 promille på gruppen som den gangen ble kalt «verker og bruk». I forslag til budsjett for 2023 er det lagt opp til 3,7 promille i eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer. Det samme nivået på eiendomsskatt er innarbeidet med 3,7 promille i hvert av de øvrige årene i planperioden. For å i det hele tatt klare nødvendige driftsoppgaver er kommunedirektøren av den oppfatning at det er helt nødvendig med eiendomsskatteinntekter på det nivået som er forutsatt i planperioden.

I forlengelsen av økte tjenestebehov, oppstår også behov for investeringer for å kunne gi hensiktsmessig tjenester.

Hovedplaner for kommunens veier, bygninger og vann- og avløpsanlegg dokumenterer et stort etterslep som har oppstått over tid. Hovedplanene avdekker behov for både løpende vedlikehold, men også oppgraderinger som krever investeringer.

Det er planlagt investeringer i planperioden for kr 273 mill., og et låneopptak på kr 232,5 mill. Av dette utgjør investeringer i 2023 kr 131,0 mill., med et lånebehov på kr 51,9 mill. Det har vært en økende vekst i investeringer og gjeldsopptak de siste årene. Lavt rentenivå gjennom mange år har vært gunstig for kommunen, men mange av investeringene har en levetid på 20-50 år. Det betyr at utgiftene som følger med en investering ikke enkelt kan reverseres med mindre man går til avhending. Økt rentenivå som forventes i planperioden 2023-2026 og økte avdrag medfører at finansutgiftene vil bli høyere i planperioden, og belaste inntektene i mye større grad

enn tidligere. Dette vil forverre seg utover i planperioden ut fra de prognosene som foreligger nå.

Rentenivået forventes å være økende i planperioden. I budsjettet for 2023 er det forutsatt at rentekostnadene knyttet til investeringer vil øke med kr 8,5 mill. sammenlignet med budsjett 2022.

Avdragene på investeringslån har økt de senere årene. I 2014 utgjorde avdragene 4,6 % av de generelle driftsinntektene. I 2023 er det budsjettert med at denne andelen er oppe i 5,7 %. I 2025 er det forventet at andelen vil øke ytterligere til 7,5%. Gjeldsnivået er høyt, og vil øke ytterligere utover i planperioden.

For at kommunen skal ha en sunn kommuneøkonomi over tid, er det anbefalt at netto driftsresultat for en gjennomsnittskommune bør utgjør 1,75 prosent av brutto driftsinntekter. For Birkenes kommune betyr det kr 9,1 mill. i 2023. I forslag til budsjett for 2023 er brutto driftsresultat negativt med kr -2,5 mill. og netto driftsresultat positivt med kr 4,1 mill. (0,8%).

Pr. 31.12.2021 er disposisjonsfondet på kr 21,0 mill. I budsjettet for 2022 er det forutsatt å bruke kr 13,1 mill. Årsregnskapet for 2022 blir først ferdigstilt i februar 2022. Hvor mye som faktisk må inndeckes ved bruk av disposisjonsfond for å gjøre opp regnskapet for 2021 i balanse er ikke kjent før på nyåret.

Det er høy risiko i økonomiplanen, men kommunedirektøren legger frem et forslag uten udefinerte innsparinger i budsjettet for 2023.

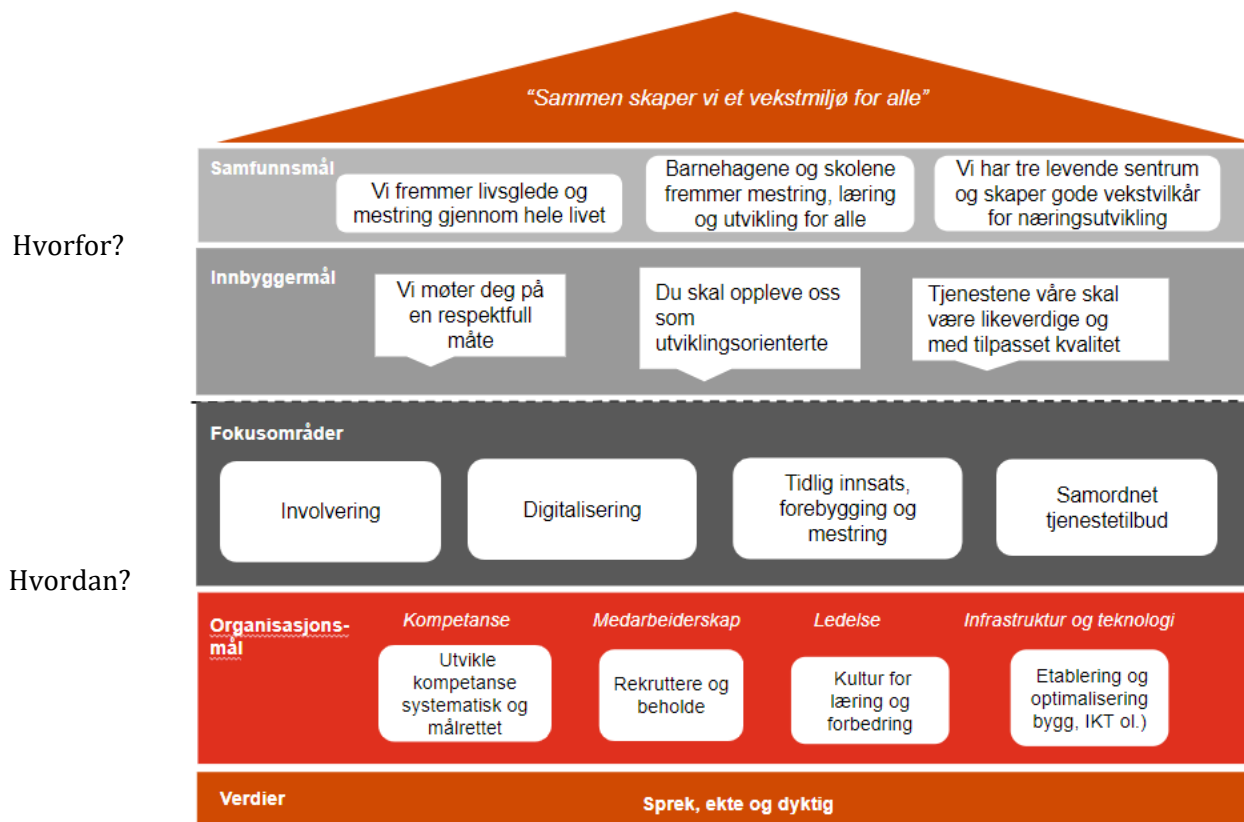
Utnyttelse av reelle inntektsmuligheter, strukturelle grep, samt en nøktern holdning til tjenesteleveranser er nødvendig for å skaffe seg et mulig handlingsrom. Valgmulighetene er betraktelig innsnevret de siste årene.

Målhuset

Strategi, organisering og kultur spiller sammen, og er vesentlig i arbeidet med å utarbeide, og siden realisere en strategi. Derfor er det viktig at man ikke bare tar for seg hva man skal gjøre, men hvorfor og hvordan man skal gjøre det. Målhuset viser hvordan vi skal jobbe med mål og målstruktur i Birkenes kommune. Ikke minst viser det hvordan et konkret tiltak i en enhet gjør at vi strekker oss etter visjonen, og går i riktig retning for å nå samfunnsmålene (hovedmålene).

Målhuset:

Visjon

Kommuneplanens samfunnsdel er bygd opp rundt visjonen. Visjonen kan sies å være et bilde av en fremtidig ønsket tilstand, eller sagt på en annen måte; det overordnede som vi bestreber oss for å nå. Visjonen til Birkenes kommune er:

Sammen skaper vi et vekstmiljø for alle

Begrunnelse for valg av ord:

Sammen:

Understreker at vi påvirkes av hverandre og tar et felles ansvar for samfunnet vi er en del av.

Skaper:

Gjenspeiler at vi er aktive og kreative sammen om smarte løsninger.

Vi:

Omfatter at vi er deltakere og aktører i eget liv.

Et vekstmiljø:

Fremhever hva vi ønsker at kommunen skal legge til rette for, dvs. et miljø hvor alle kan utvikle seg positivt og skape merverdi sammen.

For alle:

Betyr at vi er en inkluderende kommune uavhengig av hvem du er og hvilke tjenester du trenger.

Samfunns mål

I kommuneplanens samfunnsdel er begrepet hovedmål brukt, men er å forstå som det samme som samfunns mål. Birkenes kommunes samfunns mål er:

- Vi fremmer livsglede og mestring gjennom hele livet
- Barnehagene og skolene fremmer mestring, læring og utvikling for alle
- Vi har tre levende sentrum og skaper gode vekstvilkår for næringsutvikling

Innbyggermål

Innbyggermålene er uttrykt i Birkenes kommunes ulike plan- eller strategidokumenter. Innbyggermålene beskriver hvordan vi som er ansatte i Birkenes kommune ønsker å bli oppfattet i relasjon med de som er i kontakt med oss. Birkenes kommunes innbyggermål er:

- Vi møter deg på en respektfull måte
- Vi gir trygghet og trivsel for alle innbyggere
- Tjenestene våre skal være likeverdige og tilgjengelige

Fokusområder

For at Birkenes kommune skal lykkes med å strekke seg etter visjonen og jobbe langsiktig, målrettet og strukturert mot samfunns- og innbyggermålene, er det i nærmeste 4-årsperiode prioritert 4-fire fokusområder. De er gjeldene for hele organisasjonen og alle enheter.

Fokusområdene er:

- Involvering
- Digitalisering
- Tidlig innsats, forebygging og mestring
- Samordnet tjenestetilbud

Fokusområdene er operasjonalisert ved at det er utarbeidet konkrete mål.

Målene er utarbeidet innenfor hvert av områdene Organisasjon, Samfunn, Oppvekst, Familie og velferd og Helse.

Tiltak som skal gjennomføres i planperioden 2022 – 2026 for å oppnå målene bygger opp om fokusområdene. Tiltakene kommer frem som en del av kommentarene til hver enkelt driftsenhet. I tillegg har Organisasjon utarbeidet tiltak som gjelder de organisasjons-overbyggende målene.

Organisasjonsmål

Organisasjonsmålene, sammen med fokusområdene, uttrykker hva som må være på plass i organisasjonen for at vi skal lykkes i størst mulig grad med å oppnå samfunnsmålene og innbyggermålene. Organisasjonsmålene kommer til uttrykk gjennom planer og strategidokumenter som er utarbeidet; f.eks. organisasjonsstrategien.

Organisasjonsmålene til Birkenes kommunes er:

- Beholde og rekruttere
- Kultur for læring og forbedring
- Utvikle kompetanse systematisk og målrettet
- Ta i bruk digitale muligheter
- Etablering og optimalisering av bygg, IKT og annen infrastruktur

Verdier

Birkenes kommunes verdier er:

- Sprek
  - Vi tar utfordringer og jobber aktivt for å gi de beste løsningene
- Ekte
  - Vi er åpne og anerkjennende i møte med andre mennesker
- Dyktig
  - Vi utvikler oss og bruker alles kompetanse

Internkontroll - risiko og tiltak

Innledning

Kommunens internkontroll skal speile de risikoene som finnes, men den skal ikke være mere omfattende enn nødvendig. Dette for å ha tilstrekkelig kunnskap om hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe, og hvorvidt etablerte tiltak og kontroller på en god nok måte reduserer risikoen. Her ligger også til grunn at kommunen har et internkontrollsystem som bidrar til at de lovpålagte oppgavene til enhver tid blir utført, styrt og forbedret. Kommunen har betryggende kontroll som fokus for organisasjonen som helhet.

Nedenfor er det beskrevet risiko innenfor ulike områder i organisasjonen, og hvilke tiltak som planlegges jobbet med i neste 4-års periode.

Støtteprosesser – risiko og planlagte tiltak

Med støttetjenester menes HR, økonomi, dokumentsender, servicetorv og it-tjenesten. Flere av tjenestene er sårbare i forhold til drift og endringer fordi de har et stort arbeidspress og ivaretas av en person. Fravær, for eksempel på grunn av sykdom, kan gjøre det utfordrende å klare å gi tjenester til innbyggerne innen rimelig tid, og utfordrende å gi nødvendig støtte til enhetenes tjenesteyting. Digitalisering er viktig for å øke tilgjengeligheten, samtidig som det kan bidra til økt sårbarhet i sikkerhet.

Arbeidskraftanalyser viser at Birkenes kommune, og kommunesektoren, vil få vanskeligheter fremover med å få tak i nok ansatte til å yte tjenester til innbyggerne. Konsekvensene kan være

at tjenester ikke ytes, eller at kvaliteten på tjenestene blir dårlig. Å framstå som en attraktiv arbeidsgiver, øke stillingsstørrelsene, mobilisere kompetanse, arbeide med nærvær og å redusere utenforskapet, vil være skritt som motvirker dette. Effektiv drift kan bli utfordret av andre viktige hensyn som å hindre utenforskap og tilrettelegging for de som trenger det.

Høsten 2021 ble det gjort en overordnet risikovurdering innenfor økonomi med tilhørende forslag til tiltak innenfor de ulike risikoområdene. Fra analysen er det tre situasjoner som kommenteres nærmere i dette plandokumentet:

- Driftsutgifter høyere enn driftsinntektene siden regnskapsåret 2018 og i hele planperioden 2022-2025. Over tid vil det kunne medføre at disposisjonsfondet blir brukt opp, handlingsrommet blir lite, og i ytterste konsekvens kan det ende opp med at Birkenes blir en Robek-kommune
- Innen fagområdet anskaffelser/innkjøp er det viktig å sikre kommunen mot grov uaktsomhet, at lov om anskaffelser ikke blir fulgt, og at leverandører og underleverandører ikke blir fulgt opp i henhold til lover og forskrifter
- Mangel på analyser kan medføre sviktende, eller feil, grunnlag for kvalitet i langsiktig planlegging, i budsjettarbeid og i rapportering

Innenfor HR har kommunen ikke gjort en egen overordnet risikoanalyse. Generelt for kommunesektoren er mangel på arbeidskraft utpekt som den største framtidige risikofaktoren.

HR

2023:

- Revisjon av tiltakene i strategisk kompetanseplan.
- Revidere startpakke for ledere
- Øke bruk av e-læring internt
- Fortsette å utvikle rutiner som sikrer at ingen data/ opplysninger er på avveier

2024 – 2026:

- Mobilisere mer arbeidskraft ved å være en attraktiv arbeidsgiver
- Legge til rette for mening og mestring gjennom mer systematisk læring og kompetanseutvikling
- Øke bruken av og utvikle eksisterende kommunikasjonskanaler
- Digitalisering som førstevalg når driften skal effektiviseres

Fokusområder i perioden

- Heltid, nærværarbeid, organisasjonsstrategi
- Økt bevissthet på intern og ekstern kommunikasjon
- Etablere ulike former for samarbeid internt og eksternt for å utvikle organisasjonen og avhjelpe i sårbare situasjoner
- Utnytte eksisterende programmer, systemer og applikasjoner fullt ut - Fokus i hele perioden
- God internkontroll og videreutvikle gode systemer

Økonomi

Tiltak 2023:

- Utarbeide innkjøpsstrategi med tilhørende rutiner/retningslinjer
- Kvalitetssikre bruk av retningslinjer for inngåelse og bruk av rammeavtaler
- Gjøre rammeavtaler tilgjengelig og kjent for de som skal bruke dem

Tiltak 2024 – 2026:

- Driftstilskudd til ulike interkommunale samarbeid (aktiv eieroppfølging)
- Innkjøpsanalyse siste 6 år (oppfølging terskelverdier)
- Analyse av ikke lovpålagte tjenester

Andre viktige satsinger:

- Vurdere behov for egne ressurser contra kjøp av tjenestene eksternt
- Vurdere priser på brukertjenester og utleieboliger i samhandling med enhetsledere
- Opplæring i bruk av gevinstrealiserings-modellen
- Opplæring i reglement og rutiner

Tjenesteprosesser samfunn

Risikoområder

Innenfor tjenestområdet samfunn er det en utfordring at flere ansatte jobber med flere forskjellige fagområder i sin stilling og at fagkompetansen er knyttet til én person. Det gjør oss svært sårbare, også for små endringer. Flere fagområder har også stor arbeidsmengde. Gjennomføring av prosjekter vurderes som et sårbart område. Vi har få ansatte med prosjektlederkompetanse på større prosjekter og også begrenset ressurser til prosjektledelse. Det kan være utfordrende å skaffe prosjektledelse i markedet når det er nødvendig, da det er ettertraktet kompetanse og ressurser. For en mindre kommune er det utfordrende å inneha spisskompetanse på flere områder og kompetanse må derfor i perioder hentes eksternt. Konsekvensene av at fagområder er sårbare vil f.eks. oppstå dersom det blir sykefravær hos ansatte eller ansatte slutter uten at vi klarer å rekruttere. Da vil det være utfordrende å klare og gi tjenester kommunen er forpliktet til å gi. Det kan også bli vanskelig å gjennomføre prosjekter. Dette kan medføre at innbyggerne venter på svar fra kommunen og skape forsinkelser og lite forutsigbarhet for innbyggerne. Hvis kommunen ikke leverer som forpliktet kan det medføre at kommunens inntekter fra gebyrer reduseres. Slike utfordringer kan igjen gå utover kommunens omdømme.

Planlagte tiltak:

- Beholde og rekruttere personell med riktig kompetanse
- Kompetanseutvikling for å beholde og spre kompetanse, samt skaffe ny og nødvendig kompetanse
- Arbeidsmiljøtiltak for å ha et godt arbeidsmiljø
- Avtale med andre kommuner om gjensidig bistand
- Øke bruken av og utvikle eksisterende kommunikasjonskanaler

Tjenesteprosesser Helse

Risikoområder

På området helse er det stadig mer utfordrende å få tak i helse- og omsorgskompetanse. Det er knapphet på flere faggrupper i hele regionen. Det er også sårbart i enkelte tjenester med tanke på å rekruttere nok personell. Det er stort behov for ressurskrevende tjenester og det er både

hjemmeboende og beboere på sykehjem med store tjenestebehov. Dersom kommunen mangler helsepersonell og riktig kompetanse kan konsekvensen bli at vi ikke klarer å gi tjenester som innbyggerne har vedtak om og det kan gå utover kvalitet. Det kan oppstå situasjoner som forverrer innbyggernes helsetilstand og belastning på pårørende kan øke. Det kan skape utrygghet, lite forutsigbarhet og gå utover kommunens omdømme. I tillegg vil arbeidsbelastningen på enkelte ansatte i perioder bli svært stor i en slik situasjon.

Mangel på kompetanse og personell kan bidra til at planlegging for framtidige behov og ta i bruk nye arbeidsmetoder blir nedprioritert fordi utfordringene «her og nå» må prioriteres. Det kan være knapphet på personell til å jobbe med planlegging. Hvis kommunen ikke kan tilby riktige botilbud til innbyggere med omfattende tjenestebehov, kan det øke tjenestebehovet og bidra til sårbarhet i tjenestene. Konsekvensen kan også være knapphet på de ressursene som kan sette søkelys på tiltak innen frisklivsarbeid, helsefremmende og forebyggende arbeid, som igjen kan bidra til å redusere vekst i omsorgstjenestene.

Planlagte tiltak:

- Beholde og rekruttere personell
- Elever og studenter i praksis, lærlingeplasser
- Kompetanseutvikling for å beholde og spre kompetanse og tilegne oss ny og nødvendig kompetanse
- Stimulere ansatte til å ta fagbrev og høgskoleutdanning
- Måltrettet ressursstyring
- Arbeidsmiljøtiltak
- Helsefremmende og forebyggende tilbud til innbyggerne
- Saksbehandling som bidrar til at vi treffer med tjenestene
- Planlegge for framtidige behov ved å utarbeide planer
- Samarbeid med innbyggerne (frivillighet m.m.)
- Nye arbeidsmåter, velferdsteknologiske løsninger
- Øke bruken av og utvikle eksisterende kommunikasjonskanaler

Tjenesteprosesser Oppvekst

Risikoområder

Det er krevende å rekruttere rett kompetanse innenfor enkelte fag som f.eks. engelsk, og det har også vært krevende å få utdannede pedagoger i barnehagen. Dette gjør det viktig å beholde og rekruttere rett kompetanse framover. Stor turnover gjør det sårbart når det gjelder å ivareta kompetanse over tid i forhold til satsinger som kommunen har gjennomført. Varslet nedgang i antall barn øker sårbarheten i barnehage og skole på Engesland og Herefoss, både i forhold til barn- og elever, men også i forhold til ressursbruk og kompetanse over tid. Svingningene på Birkeland gjør det også krevende å planlegge for en stabil bemanning, som igjen øker sårbarheten med tanke på å beholde kompetent personalet når bemanningsbehovene svinger. Sårbarheten ligger også i ressursknapphet i fagmiljøer utenfor barnehage og skole, som for eksempel PPT, HABU og nedbygging av statlige kompetansesentra. Oppgavene overføres til kommunen, uten at det følger med økte ressurser til å bygge opp kompetansen i en mindre kommune som Birkenes.

Planlagte tiltak

- Beholde og rekruttere personell med riktig kompetanse
- Kompetanseutvikling for å beholde og spre kompetanse, samt skaffe ny og nødvendig kompetanse
- Delta i regionale kompetansehevinger og lærende nettverk
- Ta imot studenter i praksis
- Lærlingeplasser

- Kompetanseutvikling og kompetansedeling, tilegne oss ny og nødvendig kompetanse
- Arbeidsmiljøtiltak
- Helsefremmende og forebyggende tilbud til innbyggerne
- Planlegge for fremtidige behov
- Øke bruken av og utvikle eksisterende kommunikasjonskanaler

Tjenesteprosesser familie og velferd

Risikoområder

På dette tjenesteområdet er det sårbarhet når det gjelder å beholde og rekruttere rett kompetanse. Det oppleves som et område med til dels stor konkurranse om fagpersoner og knapphet innenfor enkelte yrkesgrupper. Det er også her sårbarhet i forhold til at det er små fagmiljøer med enkeltpersoner som har spisskompetanse. Samfunnsoppdraget er bredt og det oppleves at kommunen får større og større ansvar for sårbare grupper. Det å rekruttere inn spisskompetanse i små stillinger er særdeles krevende. Et eksempel her er psykolog. Kommunen opplever også å ha en stor økning i ressurskrevende tjenester. Innenfor psykisk helse og barn ser vi dette spesielt. Dette gjør oss sårbare, både i forhold til nok ressurser, rett kompetanse og uforutsette svingningene i behov. Når mye kunnskap ligger hos enkeltpersoner, er det en risiko med tanke på å sikre godt kjennskap til lokalt næringsliv for å få det antall plasser som gir mulighet til språktrening, aktivitet og jobbtrening.

Planlagte tiltak

- Beholde og rekruttere personell med riktig kompetanse
- Kompetanseutvikling for å beholde og spre kompetanse, samt skaffe ny og nødvendig kompetanse
- Arbeidsmiljøtiltak for å ha et godt arbeidsmiljø
- Ta imot studenter i praksis
- Helsefremmende og forebyggende tilbud til innbyggerne
- Saksbehandling som bidrar til at vi treffer med tjenestene
- Planlegge for fremtidige behov
- Godt samarbeid med næringsliv
- Samarbeid med innbyggerne (frivillighet m.m.)
- Øke bruken av og utvikle eksisterende kommunikasjonskanaler

Handlingsprogram

Omstilling og utvikling for å effektivisere tjenestene

Samfunnsmålene gir retning for kommunens arbeid og er oppdraget organisasjonen har fått. Vi skal velge strategier og tilnærminger til arbeidet for å nå disse målene. Kommunen skal være en aktiv deltaker i omstilling i samfunnet og planlegge for et bærekraftig lokalsamfunn i framtiden. Birkenes kommune er opptatt av å utvikle en samfunnsstruktur som gjør kommunen attraktiv å bo i, drive næringsvirksomhet i og som legger til rette for å møte ulike behov for et godt liv. Tjenestene til kommunen skal være likeverdige og med tilpasset kvalitet. Vi vil planlegge for å utvikle fysisk miljø, boligbygging og mangfold av og tilgjengelighet til aktiviteter for å bidra til denne samfunnsstrukturen. Samtidig har kommunen begrensede ressurser, er stor i geografisk utstrekning og har demografiske utfordringer.

Kommunens organisasjonsstrategi trekker fram at alle ansatte skal bidra til en framtidsrettet utvikling av kommunen som organisasjon, tjenesteyter og samfunnsutvikler.

Det er enhetene i kommunen som planlegger, gjennomfører, evaluerer og korrigerer konkrete tjenester og tiltak til kommunens innbyggere for å nå de langsiktige målsetningene. Den enkelte ansatte i kommunen er avgjørende for å legge til rette for den samfunnsstrukturen vi ønsker. Utvikling av den enkelte medarbeider og organisasjonen er avgjørende for å ivareta fremtidens behov.

For å nå målene i kommuneplanen har vi, som beskrevet under kapitlet om målhuset, prioritert fire fokusområder i denne planperioden:

- Involvering
- Digitalisering
- Tidlig innsats, forebygging og mestring
- Samordnet tjenestetilbud

I etterfølgende avsnitt er det beskrevet hvilke mål som bygger oppunder de fire fokusområdene.

Organisasjon

Målet er å videreutvikle gode og effektive systemer som gjelder hele organisasjonen. Veiledning og støtte til ledere er viktig i tillegg til å kontrollere og følge opp kvalitet. Det er også viktig å følge opp nærværarbeidet som er et kontinuerlig arbeid.

Involvering

Mål:

- *Kommunens medarbeidere og innbyggere blir involvert og opplever god kommunikasjon og informasjon i prosesser som angår dem.*

En god opplevelse av medvirkning og involvering er et viktig grunnlag for opplevelsen av å kunne være med å påvirke sin egen situasjon, både som innbygger og som medarbeider. Medarbeidere som trives og kan påvirke vil bidra til et godt arbeidsmiljø. Dette er et viktig element for å beholde gode medarbeidere og sikre kontinuitet i tjenestene. Våre innbyggere må involveres og oppleve god informasjon som et grunnlag for å spille inn sin stemme, og for å kunne ha forståelse for prioriteringer og valgte løsninger.

Dette måles gjennom vernerunder, medarbeiderundersøkelser og brukerundersøkelser

Digitalisering

Mål:

- *Organisasjonen bruker hensiktsmessige digitale løsninger for å sikre god kvalitet og effektive arbeidsprosesser både for medarbeidere og innbyggere*

Alle de ulike tjenesteområdene har fokus på å innføre digitale løsninger som skal bidra til å gi gode tjenester til innbyggere. Som en del av utviklingen av hele organisasjonen er det viktig å ta i bruk gode digitale løsninger også på fagområdene personal, økonomi, kvalitet og HMS. Gode og hensiktsmessige digitale løsninger skal være brukervennlige, både for ledere, medarbeidere og innbyggere. Målet er å gi økt kvalitet og effektivitet slik at mest mulig av ressursene går til å gi gode tjenester til innbyggerne.

Tidlig innsats, forebygging og mestring

Mål:

Organisasjonen skal:

- *Jobbe aktivt med nærvær, heltidskultur og beste praksis*
- *Legge til rette for at både innbyggere og medarbeidere medvirker med egne ressurser*

Et lavere sykefravær har mange gevinster, både økonomiske og menneskelige. Utgiftene forbundet med sykefravær er en stor kostnadsdriver for kommunen også som kan gå utover kvaliteten på tjenestene ved å gi dårligere kontinuitet og mangel på kvalifisert personell.

Heltidskultur er et satsningsområde i kommunen. Heltid og nærværarbeid er viktig for kvaliteten på tjenestene, for den enkelte som mottar tjenestene, for den enkelte arbeidstaker, for arbeidsmiljøet, for framtidig rekruttering og for effektiv ressursbruk. Det er avgjørende at organisasjonen er godt forberedt på sektorovergrepene, får riktig informasjon og at det gis opplæring slik at medarbeidere kan bruke sin kompetanse på best mulig måte.

God tilgjengelig informasjon i klart språk og tydelige beskrivelser av kommunens tjenesteyting vil være med å gi avklaringer på hvordan innbyggerne best kan medvirke og tjenestene løses så nærme brukerne som mulig.

Måloppnåelse vises gjennom statistikk og brukerundersøkelser.

Samfunn

Involvering

Mål:

- *Innbyggere, ansatte og folkevalgte deltar i beslutninger*

Målsetningen er at brukere og/eller involverte parter skal ha grunnlag for å samspille om og ha forståelse for prioriteringer og valgte løsninger. Vi vil legge til rette for å møte brukere og innbyggere på deres arena, gjerne ved bruk av digitale løsninger. Ansatte skal være med å planlegge for kompetanse- og tjenesteutvikling for å møte fremtidens behov. Måloppnåelse kan måles ved brukerundersøkelser og medarbeiderundersøkelsen.

Digitalisering

Mål:

- *Vi leverer digitale tjenester som gir innbyggere og næringsliv et reelt digitalt førstevalg*

Vi ønsker at tjenestene våre skal være tilgjengelige digitalt i så stor og god grad som mulig. Vi legger til grunn at vi ikke skal ligge i front med å utvikle digitale løsninger, men være gode på å finne etablerte, og gjerne utprøvde løsninger, og hente erfaringer fra andre. Vi må også ha et tydelig fokus på å utnytte de systemene vi har, best mulig.

Vi kan måle dette med antall tjenester og saker som løses i digitale format.

Tidlig innsats, forebygging og mestring

Mål:

- *Oppgaver skal løses på fagnivå*
- *Hovedplaner benyttes aktivt*

Saksbehandlingen skal gi klart svar i klart språk så tidlig som mulig. For å få til dette er det avgjørende at tjenestene løses så nærme brukerne som mulig. God tilgjengelig informasjon og tydelige beskrivelser av kommunens tjenesteyting tilstrebes sammen med delegert myndighet til fagområdene. Ressurssituasjonen har over tid vært slik at mye av arbeidet i dag handler om akutt vedlikehold. Målet er å snu dette slik at vi kan tilnærme oss oppgavene i forhold til riktig bruk av hovedplanene. Dette er også viktig for at fagpersoner kan benytte sine ressurser og kompetanse best mulig. Måloppnåelse kan måles ved å undersøke responstid og saksbehandling samt heving av standard på infrastruktur.

Samordnet tjenestetilbud

Mål:

- *Tjenestene skal oppleves som forutsigbare og koordinerte.*

Innbyggere, politikere og andre skal oppleve tjenestene som helhetlige gjennom tverrfaglig samarbeid. Ved å bruke hverandres kunnskap, ressurser og verktøy finner vi den beste måten å gjennomføre våre tjenester på. En klar forutsetning er at tjenestene er forutsigbare. Planer for utvikling av kompetanse er sentralt. Planer, strategier og avklarte prinsipper er avgjørende grunnlag for effektive arbeidsprosesser og best mulig bruk av ressurser. God samhandling i utarbeidelsen av planer og strategier vil også gi bedre forutsigbarhet og felles forståelse for prioriteringer. Måloppnåelse kan måles gjennom brukerundersøkelser.

Oppvekst, familie og velferd

Området familie og velferd er lagt inn under oppvekst siden det er stor sammenheng mellom disse to områdene.

Involvering

Mål:

- Brukere av tjenestene opplever å være involvert i saker som gjelder dem
- Medarbeidere og innbyggere deltar i utvikling av tjenestene

Barnekonvensjonen gir barn og unge rett til å påvirke sin egen hverdag gjennom å bli hørt. I tråd med rammeplanen og fagfornyelsen står dette sentralt. I barnehage, grunnskolene og kulturskole er det formelle arenaer for samarbeid med hjemmene, i tillegg til at elevene har sin arena gjennom elevrådet. I den kommende 4-årsperioden vil vi utforske måter å samarbeide med innbyggerne på. Det lovpålagte ungdomsrådet skal gi råd i saker som omhandler dem og det er viktig å støtte opp om ungdommens ønske om å påvirke.

For å utvikle tjenestene, er det nødvendig å legge til rette for at ansatte har mulighet til å påvirke den daglige driften og delta i kompetanseutvikling. Gjennom god kartlegging av behov for den enkelte i møte med tjenestene, vil det legges til rette for den enkeltes mulighet til involvering.

Om vi lykkes, kan måles gjennom bruker- og medarbeiderundersøkelser og tillitsundersøkelsen.

Digitalisering

Mål:

- Vi har felles praksis og tar i bruk hensiktsmessige digitale løsninger

En stor del av innbyggerne er brukere av digitale verktøy i hverdagen, i ulik grad og mengde. Det er viktig å benytte digitale verktøy i dialogen med innbyggerne der det er mulig. Dette målet dreier seg om å innføre løsninger som kan effektivisere tjenestene. I tillegg kan løsninger innen varslings- og trygghetsteknologi bidra til at innbyggere kan bo trygt hjemme/ få tjenester hjemme. Gevinstene ved velferdsteknologiske og digitale løsninger handler først og fremst om kvalitet, unngåtte kostnader og spart tid. Måloppnåelse kan måles ved hvor mange ansatte som gjennomfører e-læringskurs og i hvor stor grad digitale løsningene tas i bruk i tjenestene. Antall enkeltvedtak om velferdsteknologiske løsninger vil også si noe om måloppnåelse.

Det er nødvendig å satse på generell kompetanseheving for alle ansatte. Hoveddelen av dette vil skje gjennom intern opplæring og deltakelse i regionale nettverk. Gevinstene ved å satse på digitale verktøy vil i stor grad handle om kvalitet, og være en effektiv måte å utføre arbeidet på til det beste for innbyggerne. Bruk av digitale løsninger i samarbeid med hjemmene og brukere av tjenestene, medfører god, effektiv og sikker kommunikasjon.

I hvor stor grad vi lykkes med digitaliseringen vil kunne måles i brukerundersøkelse og andre tilbakemeldinger.

Tidlig innsats, forebygging og mestring

Mål:

- I møte med mennesker har vi fokus på relasjon og vi har et helsefremmende perspektiv

I møte med barn, unge og voksne har vi et fokus på at alle skal få mulighet til å bruke ressursene sine. Ved å ta utgangspunkt i hva den enkelte kan, er målet at den enkelte skal oppleve mestring. Forebygging handler om å hindre at noe skjer, og tidlig innsats handler om å sette inn tiltak så tidlig som mulig. Det starter så tidlig som møte med helsestasjonen og jordmor før et barn er født. Opplæringsloven pålegger oss å ha intensiv opplæring for elever som har behov for ekstra støtte, men også for elever som har behov for å utfordres faglig. Det er nødvendig til enhver tid å vurdere hvilke tiltak som skal gis, og hva som bidrar til at flest mulig opplever mestring av hverdagen. Dette kan måles på hvor mange som fullfører et utdanningsløp eller gjennom møte med tjenestene våre, at den enkelte i større grad er i stand til å utnytte egne ressurser i hverdagen. Gjennom å jobbe for å gi mennesker mulighet gjennom aktivitet og jobb, kan også mestringsopplevelsen øke.

Samordnet tjenestetilbud

Mål:

- Tjenestene er forutsigbare, sammenhengende, koordinerte og bygger på kunnskapsbasert praksis

Å gi barn og voksne som er i kontakt med kommunen en opplevelse av sammenheng, gir forutsigbarhet og trygghet. Det fordrer kjennskap til de ulike tjenestene og et godt samarbeid på tvers av tjenesteområdene i kommunen. Særlig viktig er dette for sårbare grupper og de som har rett på flere tjenester. Kompetanseheving, kjennskap til ny kunnskap og praksis på området, vil være sentralt for å utvikle tjenester og som kan gis innenfor rammene til kommunen.

I hvor stor grad vi lykkes med disse målene kan måles via brukerundersøkelser.

Helse

Involvering

Mål:

- *Brukere av tjenestene opplever å være involvert i saker som gjelder dem*
- *Medarbeidere og innbyggere deltar i utvikling av tjenestene*

Dette målet handler om at brukerne skal delta i planlegging av tjenestetilbud og være involvert i egne saker. De skal oppleve å være selvstendige i eget liv og ha eierskap til det som angår dem. Vi vil legge til rette for å møte innbyggere på arenaer der vi kan diskutere forventninger, ansvar og tjenester i framtiden. Ansatte skal være med å planlegge for kompetanse- og tjenesteutvikling. Det vil være endringer i årene framover. Måloppnåelse kan måles ved brukerundersøkelser som gjennomføres i enhetene hvert tredje år, og ved medarbeiderundersøkelsen.

Digitalisering

Mål:

- *Vi har felles praksis og tar i bruk hensiktsmessige digitale løsninger*

Dette målet dreier seg om å innføre løsninger som kan endre arbeidsmåter og effektivisere tjenestene. I tillegg kan løsninger innen varslings- og trygghetsteknologi bidra til at innbyggere kan bo trygt hjemme. Gevinstene ved velferdsteknologiske og digitale løsninger handler først og fremst om kvalitet, unngåtte kostnader og spart tid. Måloppnåelse kan måles ved hvor mange ansatte som gjennomfører e-læringskurs og i hvor stor grad tilgjengelige, digitale løsningene tas i bruk i tjenestene. Antall enkeltvedtak om velferdsteknologiske løsninger vil også si noe om måloppnåelse.

Tidlig innsats, forebygging og mestring

Mål:

- *Vi legger til rette for at brukerne medvirker med egne ressurser*

Innbyggerne skal få mulighet for å bruke sine ressurser og oppleve å mestre sin hverdag. Vi skal iverksette tiltak tidlig; arbeid, aktiviteter, fellesskap og andre målrettede tiltak. Vi skal legge til rette for at brukerne kan beholde funksjon, gjenvinne tapt funksjon og at pårørende kan få avlastning. Det handler også om at kommunen må tilpasse tjenestene til framtidige behov. Måloppnåelse kan måles ved antall deltakere i ulike tilbud, f.eks. arbeids- og aktivitetstilbud.

Samordnet tjenestetilbud

Mål:

- *Tjenestene er forutsigbare, sammenhengende, koordinerte og bygger på kunnskapsbasert praksis*

Et godt samarbeid mellom tjenesteområdene på de riktige samarbeidsarenaene er viktig for at tjenester skal være forutsigbare, og for at vi setter i gang tiltak som treffer innbyggernes behov. Arbeidet med gode pasientforløp handler om dette. Brukere beveger seg mellom ulike tjenester i f.eks. sykehuset og kommunen og internt i kommunen, og tjenestene må oppleves forutsigbare og sammenhengende for brukere og pårørende. Det skaper trygghet. Måloppnåelse kan måles ved bruker- og pårørende undersøkelser.

Bevilgningsoversikt drift

Tabell iht. Regnskapsforskriften § 5-4 1. ledd.

Kolonne1	Regnskap 2021	Regulert årsbudsjett 2022	Opprinnelig årsbudsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
1 Rammetilskudd	220 366	216 745	216 745	235 370	239 996	239 571	238 984
2 Inntekts- og formuesskatt	134 214	142 766	136 753	141 892	143 014	144 105	145 082
3 Eiendomsskatt	17 325	17 492	17 568	17 717	17 717	17 717	17 717
4 Andre generelle driftsinntekter	12 638	11 041	10 069	31 920	29 942	25 355	23 834
5 Sum generelle driftsinntekter	384 543	388 044	381 135	426 899	430 669	426 748	425 617
6 Sum bevilgninger drift, netto	370 261	372 512	365 972	399 433	389 491	384 450	382 135
7 Avskrivninger	26 021	27 950	27 950	30 000	32 300	33 300	36 600
8 Sum netto driftsutgifter	396 282	400 462	393 922	429 433	421 791	417 750	418 735
9 Brutto driftsresultat	-11 739	-12 418	-12 787	-2 534	8 878	8 998	6 882
10 Renteinntekter	1 886	2 219	1 800	4 900	6 100	6 900	7 700
11 Utbytter	4 025	4 300	4 300	16 900	7 500	7 500	7 500
12 Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	5 986	4 000	4 000	4 505	4 744	4 995	5 260
13 Renteutgifter	10 729	13 950	13 162	25 100	29 300	30 200	29 400
14 Avdrag på lån	21 204	24 900	24 900	24 600	27 500	28 100	32 200
15 Netto finansutgifter	-20 036	-28 331	-27 962	-23 395	-38 456	-38 905	-41 140
16 Motpost avskrivninger	26 021	27 950	27 950	30 000	32 300	33 300	36 600
17 Netto driftsresultat	-5 754	-12 799	-12 799	4 071	2 721	3 393	2 342
18 Overføring til investering							
19 Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	-2 049	-306	-306				
20 Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	7 803	13 105	13 105	-4 071	-2 721	-3 393	-2 342
22 Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	5 754	12 799	12 799	-4 071	-2 721	-3 393	-2 342
23 Fremført til inndekning i senere år	0	0	0	0	0	0	0

Kommentarer til bevilgningsoversikt drift**Skatt og rammetilskudd**

Skatt- og rammeinntekter er basert på regjeringens forslag til statsbudsjett for 2023, og anslag/forventninger for statens kommuneopplegg utover i planperioden. I tillegg har Birkenes kommune gjort egne vurderinger.

Forutsetninger for skatt og rammetilskudd i planperioden

I regjeringens forslag til statsbudsjett for 2023 er skatteanslaget til kommunene i 2022 økt til 7,8 %. Dette er opp med 1,0 % fra revidert nasjonalbudsjett som ble lagt frem i mai 2022.

Deflator er satt til 3,7% fordelt med 4,2 % lønnsvekst og 3,1 % prisvekst i 2023. I statsbudsjettet er skatteøren økt med 0,2 % til 11,15 %. Skatteinntektene anslås da å utgjøre 40 % av kommunesektorens samlede inntekter. I forslaget til statsbudsjett er det for Birkenes kommune beregnet en nominell vekst i skatte-, og rammeinntekter på 3,5 %.

Kommunedirektøren har gjort egne vurderinger i fht. vekst i de kommende årene:

	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
1 Rammetilskudd	235 370	239 996	239 571	238 984
2 Inntekts- og formuesskatt	141 892	143 014	144 105	145 082
Sum	377 262	383 010	383 676	384 066

Basert på erfaringer fra tidligere år om at skatt- og rammetilskudd blir høyere enn det som er lagt inn som forutsetninger i statsbudsjettet, er det i lagt inn en økning i 2023 på kr 1,4 mill. utover forslaget til statsbudsjett.

Birkenes kommune har lave skatteinntekter sammenliknet med landsgjennomsnittet, og de siste årene har det ligget på rundt 70-73 % av landsgjennomsnittet. For alle skattesvake kommuner fungerer inntektsutjevningsordningen slik at kommunens egen (særegne) skatteinntektsutvikling bare har en effekt på 5 %. Det medfører at Birkenes kommune blir kompensert for 95% over rammetilskuddet hvis kommunen har eller får en skatteinntektsutvikling pr innbygger som er svakere enn utviklingen for kommunene samlet. Hvordan skatteinntektsutviklingen på landsbasis utvikler seg, har derfor vesentlig mer å si for utviklingen i kommunens frie inntekter enn egen skatteinntektsutvikling. I planperioden er det forutsatt en realvekst i rammetilskudd på 0,6 % i 2024, 0,5 % i 2025 og 0,5 % i 2026.

Ordinært skjønnskudd er forutsatt å bli kr 1,25 mill. i 2023 og noe lavere utover i planperioden.

Skatt på eiendom

Det høye utgiftsnivået i forhold til inntekter utfordrer Birkenes kommune mht. å komme i balanse i økonomiplanperioden 2023 - 2026. Eiendomsskatten på boliger og fritidseiendommer ble økt fra 3,3 til 3,7 promille i 2021 og opprettholdt på 3,7 promille i 2022.

Kommunedirektøren foreslår i budsjettet for 2023, og i økonomiplanperioden frem til 2026 å opprettholde eiendomsskatten på 3,7 promille. Det er lagt til grunn en prisvekst i formuesgrunnlaget på boliger og fritidseiendommer på 2,0 % i 2023.

Boliger og fritidseiendommer

Boligenes verdi fastsettes på bakgrunn av ligningsverdi for å beregne formuesverdi. Grunnlaget hentes fra Skatteetaten. Fritidseiendommers verdi fastsettes med utgangspunkt i taksering gjennomført i 2014 iht. vedtatte retningslinjer. Det foreslås en eiendomsskatt på 3,7 promille i 2023 etter et bunnfradrag på kr 50.000, og en obligatorisk reduksjonsfaktor på 0,7 er hensyntatt. Totalt sett vil inntekten fra eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer utgjøre kr 11,6 mill. i 2023. Dette er en økning på ca. kr 0,4 mill. sammenlignet med 2022.

I 2023, 2024, 2025 og 2026 er det forutsatt en eiendomsskatt på 3,7 promille.

For en gjennomsnittsbolig, med en verdi på kr 2,0 mill., vil eiendomsskatt utgjøre ca. kr 5 000,- i 2023. Dette er uendret sammenlignet med 2022.

Næringseiendom

I næringseiendommer inngår også tidligere verker og bruk fra 2019. Det foreslås å opprettholde beskatning som tidligere år med 7 promille. Det er forutsatt at inntektene fra denne gruppen vil utgjøre kr 6,1 mill. pr år i perioden. Inntektene forventes å reduseres i en overgangsperiode, og er redusert fra kr 6,4 mill. i 2022

Andre direkte og indirekte skatter (konesjonsavgift)

Inntekt fra konsesjonskraftfondet er forventet å bli kr 3,7 mill. i 2023 og kr 3,0 mill. hvert år i resten av planperioden. Dette er basert på mottatte prognosetall.

Kapitaltilskudd sykehjem/omsorgsboliger og øvrige rentekompensasjoner

I forbindelse med investeringer som er gjort i sykehjem, omsorgsboliger og skole- og kirkebygg har kommunen mottatt årlig kapitaltilskudd (rente- og avdragsrefusjon) beregnet av Husbanken. For 2023 er fortsatt husbankrenten lav, men det forventes at kommunen vil motta noe i rentekompensasjon i tillegg til kompensasjon for avdrag til sykehjem og omsorgsboliger.

Integreringstilskudd

År	Tilskudd (tall i hele tusen)
2023	27 420
2024	26 142
2025	21 555
2026	20 034

For 2022 forventes det at 70 flyktninger blir bosatt i Birkenes, som er betraktelig høyere enn de siste årene, hvor det ble bosatt mellom 11 og 17 flyktninger årlig. I 2023 er det forutsatt at kommunen tar imot 35 nye flyktninger, og for resten av planperioden forventes 20 flyktninger pr. år. Disse estimatene avhenger blant annet av utviklingen av krigen i Ukraina.

Integreringstilskuddene vil derfor øke betraktelig i planperioden sammenlignet med forutsetninger i gjeldene økonomiplan 2022 – 2025. Satsene pr. flyktning er i 2023 på samme nivå som i statsbudsjettet for 2022.

Det vil være tilhørende kostnader ved å motta såpass mange flyktninger, som vises både hos Ressurssenteret, hos NAV og hos skole og barnehagene i kommunen.

Renteinntekter og kortsiktig likviditet

Kortsiktig likviditet er plassert hos kommunens hovedbankforbindelse. Renten er knyttet opp mot 3 måneders NIBOR med et marginpåslag. Det er budsjettert med en innskuddsrente på i underkant av 2% i perioden, og et gjennomsnittlig bankinnskudd på kr 85 mill., hvor 15 mill. er bundet. Det forutsetter at nye låneopptak utføres i første kvartal, og plasseres kortsiktig.

Renteinntekter startlån

På bakgrunn av lånesøknad gir kommunen boliglån (startlån) til innbyggere som av ulike grunner ikke får boliglån i vanlig bank. Tildelingen av lån følger gjeldende retningslinjer i

Husbanken som innvilger lånebeløp til formålet. Ved inngangen til 2022 var saldo på kommunens utlån kr 73,8 mill. I 2022 er det gjennomført et låneopptak på kr 30,0 mill. til videre utlån. Det planlegges et låneopptak på kr 30,0 mill. hvert år i planperioden 2023-2026. I 2023 er det budsjettert med kr 3,4 mill. i renteinntekter økende hvert år til kr 6,1 mill. i 2026.

Utbytte Agder Energi

Birkenes kommune har, frem til fusjonen med Glitre Energi blir iverksatt, en eierandel på 1,26 % i Agder Energi AS.

I mai 2018 ble gjeldende utbyttepolitikk vedtatt med en veiledende utbytteprosent på 70%. Størrelsen på utbyttet baserer seg på resultatet fra to år før utbyttet blir utbetalt. Dette skaper forutsigbarhet for både selskapet og eierne. Det betyr at utbyttet i 2023 baserer seg på utbytteresultatet fra 2021 som var på kr 1 923 mill. Birkenes kommunes andel av dette er beregnet til kr 16,9 mill. i 2023.

I planperioden frem til 2026 har kommunedirektøren forutsatt at Agder Energi og det nye sammenslåtte selskapet Å Energi, får gode resultater fremover som følge av forventet høye strømpriser. I tillegg er det forutsatt at dagens utbyttepolitikk fortsetter i det nye sammenslåtte selskapet Å Energi, ut resten av planperioden. I tillegg til strømprisen, skaper det også usikkerhet i forhold til fremtidig størrelse på utbytte mht. regjeringens forslag til økt grunnrenteskatt for kraftselskaper, samt et høyprisbidrag som slår inn når kraftprisen er over 70 øre pr. kilowatt timer. I 2024 til 2026 er det forutsatt et utbytte på kr 7,5 mill. fra Å Energi.

Avkastning finansportefølje

Birkenes kommune har en portefølje med en grunnkapital på kr 65,5 mill. som er plassert langsiktig i ulike verdipapirer i henhold til gjeldene finansreglement. Tilbakeholdt avkastning i porteføljen medfører at verdipapirene har en verdi på kr 83,1 mill. pr. september 2023.

Perioden 2019 til 2021 har hatt positiv og tilfredsstillende avkastning. For 2022 har avkastningen derimot vært negativ, blant annet på grunn av krigen i Ukraina, energikrisen i Europa og en urolig verdensøkonomi.

I perioden januar til september 2022 har porteføljen hatt en negativ avkastning på 11,6 %. Frem til og med september 2022 har kommunen hatt en avkastning på 5,1 % siden oppstart med Gabler i 2011. I 2023 er det forutsatt en avkastning på 5,3 %, og det samme i de påfølgende årene.

I henhold til finansreglementet (kap. 8.10) bør Birkenes kommune ha et bufferfond som minimum utgjør to ganger årlig budsjettert normalavkastning; dvs. et bufferfond på kr 7-9 mill. I dag har ikke kommunen et spesifikt fond hvor det er avsatt midler til dette formålet. Ved eventuelt resultatmessig tap må dette dekkes av det generelle disposisjonsfondet til kommunen.

Ordinære avskrivninger

Faste eiendommer, anlegg, utstyr, maskiner og transportmidler avskrives lineært i henhold til anbefalte avskrivningssatser. I budsjettet for 2023 er avskrivninger estimert til kr 30,0 mill. Som følge av pågående og nye investeringsbehov i planperioden, forventes avskrivningene å øke utover i planperioden til kr 36,6 mill. i 2026. Avskrivningene påvirker brutto driftsresultat, men er tilbakeført under eksterne finanstransaksjoner. Det er avdragsutgiften som påvirker netto driftsresultat i et kommunalt budsjett- og regnskap, ikke avskrivninger.

Renteutgifter investeringsgjeld

Renteutgifter knyttet til investeringsgjeld er budsjettert med kr 21,7 mill. i 2023 økende til kr 24,9 mill. i 2025, før det reduseres litt til kr 23,3 mill. i 2026. Lånerenten forventes å stige utover planperioden, og det er beregnet gjennomsnittlige lånerenter på ca. 3,75 % i 2023. Det er forutsatt et gjeldsopptak på kr 51,9 mill. i 2023. I planperioden forventes renten å øke til 4,0 % i 2024, før den synker til 3,75 % i 2025 og 3,5 % i 2026.

Renteutgifter startlån

Kommunen tar opp lån i Husbanken til videre utlån (ref. kommentarer om renteinntekter startlån). Det er estimert lånerenter i Husbanken tilsvarende renteinntektene. I budsjett- og økonomiplan 2023-2026 foreslås det et låneopptak på kr 30,0 mill. pr år gjeldene startlån.

Avdrag på lån

Kommuneloven sier at lånene skal avdras jevnt og planmessig. Gjenstående løpetid for kommunens samlede gjeldsbyrde kan ikke overstige den veide levetiden for kommunens anleggsmidler ved siste årsskifte. I 2023 og i planperioden frem til 2026 er det beregnet minimumsavdrag i henhold til kravene i kommuneloven.

I hele økonomiplanperioden er avdragene lavere enn avskrivningene. I 2023 utgjør differansen kr 3,0 mill. Det betyr i praksis at investeringsgjeld ikke blir nedbetalt i samme takt som beregnet verdiforringelse på eiendelene i form av estimerte avskrivninger. Det samme skjer i resten av årene i planperioden. Tabellen nedenfor viser differansen de andre årene i planperioden.

	2022	2023	2024	2025	2026
Avskrivninger	27 950	30 000	32 300	33 300	36 600
Avdrag på eksisterende gjeld	24 900	24 600	27 500	28 100	32 200
Sum	3 050	5 400	4 800	5 200	4 400

Utvikling i langsiktig gjeld, renter og avdrag

Tabellen nedenfor viser at det er behov for høyere låneopptak til investeringsprosjekter enn det som er planlagt nedbetalt som avdrag på investeringsgjeld.

Utvikling langsiktig investeringsgjeld, renter og avdrag					
Beløp i 1000 kr	Budsjett 2022	2023	2024	2025	2026
Langsiktig investeringsgjeld	507 347	550 599	577 923	620 573	663 401
Avdrag på lån (minimum)	- 24 900	- 24 600	- 27 500	- 28 100	- 32 200
Låneopptak	68 152	51 924	70 150	70 928	39 508
Langsiktig gjeld 31.12 investeringer	550 599	577 923	620 573	663 401	670 709
Renter	12 400	21 700	24 800	24 900	23 500
Rente	2,26 %	3,75 %	4,00 %	3,75 %	3,50 %

I tillegg har kommunen gjeld i Husbanken som er tatt opp for videre utlån (startlån). Det er forutsatt i økonomiplanen og årsbudsjettet at disse lånene blir betalt til Husbanken i samme størrelse som låntagerne nedbetaler på lånene som er lånt ut fra kommunen.

Tabellen nedenfor viser utvikling i denne låneporteføljen:

Utvikling langsiktig gjeld til startlån, renter og avdrag	Budsjett 2022	2023	2024	2025	2026
Langsiktig gjeld startlån	73 837	100 537	126 787	152 587	177 937
Avdrag	- 3 300	- 3 750	- 4 200	- 4 650	- 5 000
Låneopptak	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Langsiktig gjeld 31.12 startlån	100 537	126 787	152 587	177 937	202 937

Investeringsgjeld knyttet til vann og avløp (VA) inngår i «Langsiktig gjeld investeringer». Gjelden er ikke adskilt fra den andre investeringsgjelden. I planperioden er det lagt opp til investeringer på ca. kr 132 mill. innen VA-området. Prognoserenten for beregning av gebyrsatser er på 3,9 %.

Av andre størrelser innen investeringsgjelden, har kommunen tatt opp noe gjeld på rentekompensasjonsordninger fra Husbanken innen sykehjem, skole og kirke. Det betyr at kommunen mottar renteinntekter for å dekke noe av rentekostnadene og avdragene for disse investeringene.

Garantiforpliktelser

Birkenes kommune hefter for 33,3 %, kr 5,1 mill. av Libir IKS's samlede forpliktelser og kr 0,4 mill. av Kristiansandsregionen brann og rednings forpliktelser pr. 31.12.2021.

Ubundne avsetninger

Birkenes kommune fikk et godt resultat i både 2016 og 2017, samt et lite mindre forbruk i 2018, 2019 og 2020 slik at disposisjonsfondet ved inngangen til 2021 utgjorde totalt kr 28,8 mill.

I 2021 ble kr 7,8 mill. benyttet av disposisjonsfondet. I 2022 har kommunen budsjettert å bruke kr 13,1 mill. for å kunne levere nødvendige tjenester og komme i balanse i perioden. Årsprognose for 2022, som kommer frem i rapporten for 2. tertial 2022, tilsier et merforbruk på kr 12,3 mill. Det er budsjettert med å bruke kr 13,1 mill. av disposisjonsfondet i 2022 som medfører at det reelt sett er estimert et merforbruk i 2022 på kr 25,4 mill.

Statsbudsjettet er basert på svak inntektsutvikling i 2023, og dekker svært lite utover hva kommunen må budsjettere med av lønnsvekst. Det er fortsatt aktivitetsvekst i flere av tjenesteområdene som det må tas høyde for. Rente og avdragsutgifter vil også øke i planperioden. Sterk økning i integreringstilskuddet, og et høyere nivå på utbytte fra Agder Energi i 2023, påvirker kommunens inntekter positivt i budsjettet for 2023. Totalt sett medfører dette at det budsjetteres å kunne avsette kr 4,0 mill. til disposisjonsfond i 2023. Det er også planlagt at det kan avsettes kr 2-3 mill. hvert år utover i planperioden.

Regnskapsåret 2022 er ikke avsluttet, så det er usikkert hva resultatet for Birkenes kommune blir, men mye tyder på at det må brukes mer av disposisjonsfondet enn det som er budsjettert. I verste tilfelle, med den årsprognosen som foreligger pr. 2. tertial, må årsregnskapet for 2022 gjøres opp i ubalanse. Om dette skulle inntreffe, sier kommuneloven at dette må dekkes inn innen to år.

Tabellen nedenfor viser utvikling i disposisjonsfondet med forutsetning om bruk av fondet i 2022 slik det er budsjettert med:

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Disposisjonsfond	32 417	31 191	28 813	21 010	7 905	11 976	14 698	18 091
Avsatt til fond i løpet av året	3 595	2 806			4 071	2 721	3 393	2 342
Bruk av fond i løpet av året	-4 820	-5 184	-7 803	-13 105				
Disposisjonsfond pr. 31.12	31 191	28 813	21 010	7 905	11 976	14 698	18 091	20 433

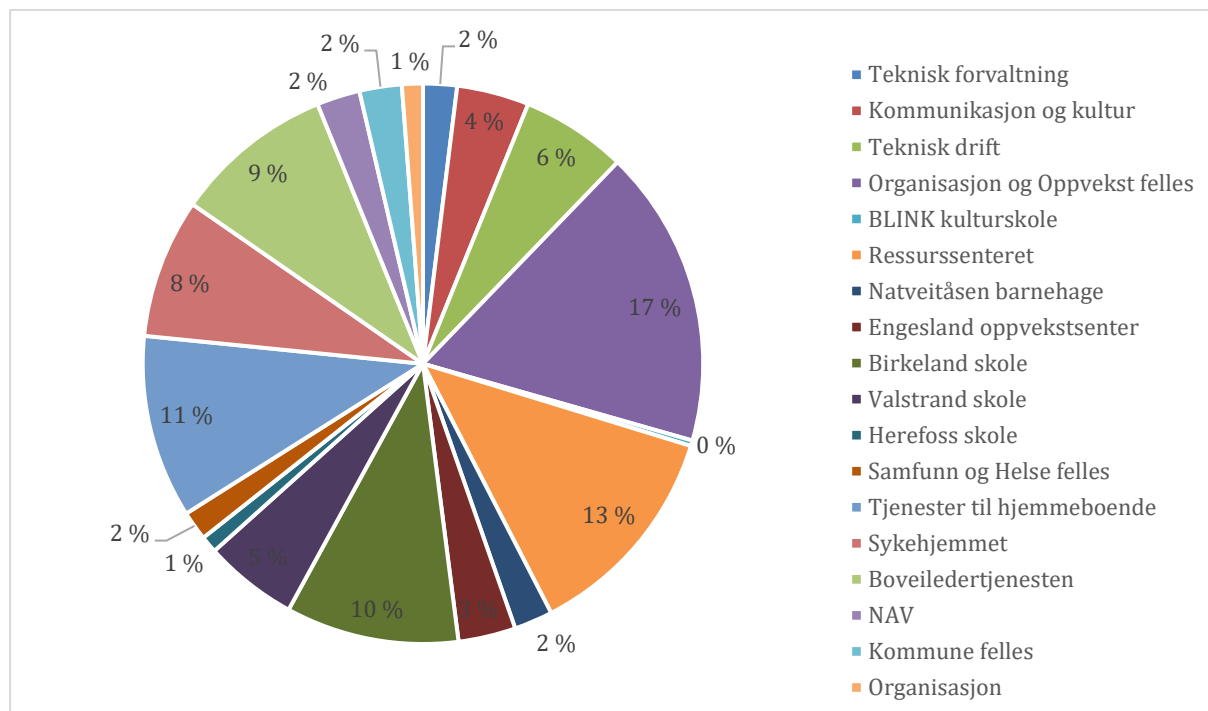
Bevilgninger budsjettområder i drift

Tabell i henhold til budsjett- og regnskapsforskriften § 5-4 andre ledd.

Enhetene	Regnskap 2021	Regulert årsbudsjett 2022	Opprinnelig årsbudsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Teknisk forvaltning	6 207	7 644	7 157	7 823	7 773	7 773	7 773
Kommunikasjon og kultur	16 474	18 790	18 666	16 654	16 254	16 539	16 265
Teknisk drift	27 970	22 350	21 156	24 341	23 829	21 159	19 300
Organisasjon og Oppvekst felles	59 346	54 804	51 716	68 693	67 194	65 577	64 077
BLINK kulturskole	1 226	1 156	969	1 272	1 272	1 272	1 272
Ressurssenteret	44 290	43 972	42 349	50 719	49 399	46 690	46 761
Natveitåsen barnehage	10 293	9 242	8 759	8 886	8 886	8 886	8 886
Engesland oppvekstsenter	12 977	12 498	11 891	13 224	12 637	12 034	12 099
Birkeland skole	38 662	38 248	36 358	39 898	39 938	39 879	39 879
Valstrand skole	19 766	21 450	20 680	21 581	20 861	20 861	20 861
Herefoss skole	3 713	3 921	3 737	3 904	3 904	3 730	3 486
Samfunn og Helse felles	7 084	5 598	5 156	6 718	6 718	6 710	6 706
Tjenester til hjemmeboende	38 855	39 598	38 046	42 226	44 141	46 246	47 621
Sykehjemmet	34 329	31 702	30 173	32 129	32 064	33 229	33 229
Boveiledertjenesten	36 993	36 324	35 162	36 846	36 408	34 908	34 908
NAV	7 536	7 539	7 187	9 957	9 957	9 957	9 957
Kommune felles	161	12 775	22 003	9 748	3 598	4 398	4 398
Organisasjon	4 379	4 900	4 807	4 813	4 657	4 602	4 657
Bevilgning budsjettområde drift	370 261	372 512	365 972	399 433	389 491	384 450	382 135
Teknisk forvaltning	308	300	300				
Kommunikasjon og kultur	107						
Teknisk drift	573	166	166				
Organisasjon og Oppvekst felles	1 026						
BLINK kulturskole	-50						
Ressurssenteret	178	-160	-160				
Birkeland skole	-8						
Valstrand skole	-44						
Samfunn og Helse felles	71						
Tjenester til hjemmeboende	19						
Sykehjemmet	99						
Boveiledertjenesten	-292						
NAV	50						
Skjemadifferanse 1. og 2. ledd *	15						
Netto avsetning til eller bruk av bundne driftsfond	2 049	306	306				
Totalt	372 310	372 818	366 278	399 433	389 491	384 450	382 135

Budsjettramme drift 2023 fordelt prosentvis på enhetene:

Investeringer

Bevilgningsoversikt investering (tabell i henhold til budsjett- og regnskapsforskriften § 5-5 første ledd)

	Regnskap 2021	Regulert årsbudsj. 2022	Budsj. 2022	Budsj. 2023	2024	2025	2026
1 Investeringer i varige driftsmidler	59 883	146 110	138 980	131 038	92 825	75 710	43 760
2 Tilskudd til andres investeringer	605	600	600	600	600	600	600
3 Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	729	750	750	800	825	850	875
4 Utlån av egne midler							
5 Avdrag på lån							
6 Sum investeringsutgifter	61 217	147 460	140 330	132 438	94 250	77 160	45 235
7 Kompensasjon for merverdiavgift	6 505	18 436	17 236	16 126	8 345	5 382	4 852
8 Tilskudd fra andre	4 387	307		1 000	14 930		
9 Salg av varige driftsmidler	5 737						
10 Salg av finansielle anleggsmidler							
11 Utdeling fra selskaper							
12 Mottatte avdrag på utlån av egne midler	20						
13 Bruk av lån	46 298	125 905	121 594	114 512	70 150	70 928	39 508
14 Sum investeringsinntekter	62 948	144 649	138 830	131 638	93 425	76 310	44 360
15 Videre utlån	21 027	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
16 Bruk av lån til videre utlån	21 027	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
17 Avdrag på lån til videre utlån	8 689						
18 Mottatte avdrag på videre utlån	4 225						
19 Netto utgifter videre utlån	4 464						
20 Overføring fra drift							
21 Avsetninger til bundne investeringsfond	536						
22 Bruk av bundne investeringsfond	-5 000						
23 Avsetninger til ubundet investeringsfond	1 494						
24 Bruk av ubundet investeringsfond	-728	-2 811	-1 500	-800	-825	-850	-875
25 Dekning av tidligere års udekket beløp	966						
26 Sum overføring fra drift og netto avsetninger	2 732	-2 811	-1 500	-800	-825	-850	-875
27 Fremført til inndekning i senere år	-	-	-	-	-	-	-

Investeringsbudsjettet tar ikke opp i seg alle endringer i forhold til endrede befolkningsprognoser og investeringer som kan komme. Momskompensasjonen for investering går 100 % til reduksjon av investeringskostnader i budsjettet for 2023.

Forklaring netto lånegjeld (tall i hele tusen)

	Sum
Bruk av lånemidler til investeringer og startlån	144 512
Netto investeringsmidler overført fra 2022	- 62 588
Startlån	- 30 000
Netto gjeldsoptak til investeringer i 2023	51 924

Bruk av lånemidler er beregnet til kr 144,5 mill. i budsjettet for 2023. Av disse utgjør låneopptak knyttet til startlån kr 30,0 mill. Dette er lån som kommunen tar opp i Husbanken til videre utlån. I 2022 er det tatt opp lån for å finansiere prosjekter som var planlagt gjennomført og avsluttet i 2022, men som har endret forutsetninger og/eller er forsinket i fremdrift i forhold til opprinnelig plan. Dette utgjør til sammen kr 62,6 mill. Hensyntatt dette, er det i budsjettet for 2023 forutsatt låneopptak til investeringsprosjekter på kr 51,9 mill. I tillegg er det forutsatt låneopptak i Husbanken til startlån på kr 30,0 mill.

Investeringsprosjekter i planperioden

Bevilgninger til varige investeringer (Budsjett- og regnskapsforskriften § 5-5 andre ledd). Tabellen nedenfor viser samlet alle investeringsprosjekter som det foreslås økonomiske midler til oppstart og/eller gjennomføring/avslutning i 2023. Tabellen viser også hva som foreslås av prosjekter i planperioden t.o.m. 2026. Alle tall i tabellene er i hele tusen.

Prosjektene i denne samleoversikten er delt opp i investeringskategorier som kommer frem i tabeller på de neste sidene. Etter hver tabell er det utarbeidet kommentarer til hvert enkelt prosjekt.

Prosj.-nr.	Prosjekt	Overført fra tidligere år	2023	2024	2025	2026	Sum
9102	Geodata/kartlegging geovekstprosjekt		300	300	300	300	1 200
9111	Trafikksikkerhetstiltak		200	200	200	200	800
9133	Reguleringsplaner - oppdatere	350		300	300	300	900
9134	Kommunedelplan næring	200					
9136	Kvalitetsheving av eiendomsgrenser		200	200	200	200	800
9167	Kvalitetsheving av matrikkelen		200	200	200	200	800
9168	Mollestad bru		2 500	6 500			9 000
9224	Birkeland skole				650		650
9225	Valstrand skole		2 018				2 018
9242	Planmessig utskifting inventar og utstyr		750	750	750	750	3 000
9257	Natveitåsen barnehage		750				750
9258	Blink kulturskole		5 000	5 500			10 500
9262	Engesland oppvekstsenter	2 110	1 910				1 910
9336	Biler					1 000	1 000
9342	Sykehjemmsbygget - oppgradering kjøleanlegg	400					
9345	Heldøgns omsorgsboliger (HDO)					2 000	2 000
9412	Bredbånd i spredt bosetting		1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
9453	Nærmiljøanlegg/friluftsliv/kultur (netto ramme)		700	700	700	700	2 800
9460	Apparater og oppgradering kommunale lekeplasser		200	200	200	200	800
9468	Maskiner og utstyr		400	250	250	250	1 150

Prosj.-nr.	Prosjekt	Overført fra tidligere år	2023	2024	2025	2026	Sum
9516	Diverse oppgradering og småprosjekt bygg		4 000	4 000	4 000	4 000	16 000
9538	Tilrettelagte leiligheter	16 000	1 500				1 500
9540	Boliger psykisk helse og rus - bemannet	13 000					
9541	Boliger psykisk helse og rus - ubemannet	1 800	1 400				1 400
9547	Asfaltering diverse uteområder		250	250	250	250	1 000
9553	Birkeneshallen	700					
9554	Birkenes kommunehus			2 850			2 850
9556	Solceller kommunale bygg		5 325	10 025	10 010	5 010	30 370
9557	Stedsutvikling Engesland	4 975					
9560	Parkering-, og ladeløsning for kommunens el-sykler		415				415
9561	Brannkonsept og brann-, rømming-, og orienteringsplaner		250	250			500
9562	Hovedplan bygg			350			350
9623	Oppgradering kommunale veier		3 500	3 500	3 500	3 500	14 000
9656	Kjøp av kommunale boliger		5 010	2 100			7 110
9661	Oppgradering vann og avløp (VA)		1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
9663	Legesenteret		735				735
9665	Gatelys	200					
9668	Reservevann Birkeland		600		800	10 500	11 900
9671	Sanering VA-kummer og VA-ledninger		10 500	7 000	7 000	7 000	31 500
9672	Renseanlegg Birkeland	25 000		40 000	25 000		65 000
9674	Driftsutstyr vei, vann og avløp		100	100	100	100	400
9676	Steds- og næringsutvikling		500	300	300	300	1 400
9678	Tilstandskontroll og lokalisering spillvann- og overvannsledninger		500	500	500	500	2 000
9679	Tilstandskontroll og lokalisering vannledninger		500	500	500	500	2 000
9681	Vann og avløp Engesland	4 300			14 000		14 000
9682	Systemløsning og plan for sanering spredte avløp	200					
9683	Vannbehandlingsanlegg	1 300	1 500				1 500
9685	Ras-, og flomsikring Grødebekkdalen		2 650				2 650
	IKT-ramme (utstyr, systemer opplæring)		3 640	3 500	3 500	3 500	14 140
	Sum	70 535	60 503	92 825	75 710	43 760	272 798

Vann og avløp

Vann og avløp (VA) er et selvkostområde. Dvs. at kostnader knyttet til drift og investeringer av disse tjenestene dekkes av inntekter fra abonnentene (innbyggere og næringsliv som er knyttet til det kommunale nettet). Hovedplan VA er grunnlaget for investeringsprosjektene som foreslås gjennomført.

Tabellen nedenfor viser hvilke prosjekter som er kategorisert i investeringsgruppen vann og avløp:

Prosjekt-nr.	Prosjekt	Overført fra tidligere år	2023	2024	2025	2026	Sum
9661	Oppgradering vann og avløp (VA)		1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
9668	Reservevannsløsning		600		800	10 500	11 900
9671	Sanering VA-kummer og VA-ledninger		10 500	7 000	7 000	7 000	31 500
9672	Renseanlegg Birkeland	25 000	-	40 000	25 000		65 000
9678	Tilstandskontroll og lokalisering spillvann- og overvannsledninger		500	500	500	500	2 000
9679	Tilstandskontroll og lokalisering vannledninger		500	500	500	500	2 000
9681	Vann og avløp Engesland	4 300			14 000		14 000
9682	Systemløsning og plan for sanering spredte avløp	200					
9683	Vannbehandlingsanlegg	1 300	1 500				1 500
	Sum	30 800	14 600	49 000	48 800	19 500	131 900

9661 Oppgradering vann og avløp (VA)

Rammen skal dekke behov som erfaringsmessig oppstår i løpet av året, men som ikke er planlagt. Det foreslås å budsjettere med en økonomisk ramme på kr 1,0 mill. i 2023. Det samme foreslås pr år i 2024-2026.

9668 Reservevann Birkeland

Drikkevannsforskriften § 9 stiller krav til leveringssikkerhet for kommunal vannforsyning. Dette medfører at kommunen må ha et alternativ dersom noe skulle skje med vannforsyningen.

Tilkjørt nødvann levert med flaske eller tank til å dekke behovet for drikkevann og matlaging er i dag eneste alternativ om vannverket eller drikkevannskilden bli satt langvarig ute av drift.

Denne løsningen er i dag mangelfull, og det mangler fullgodt utstyr for å kunne gjennomføre dagens løsning på en effektiv måte. Etablering av fullgod nødvannforsyning er derfor prioritert først, for da å kunne oppnå bedre leveringssikkerhet i påvente av etablering av reservevannsløsning. Kommunedirektøren foreslår anskaffelse av nødvannutstyr i 2023 innenfor en økonomisk ramme på kr 0,6 mill.

Det er lagt opp til etablering av reservannkilde, med containerløsning (mobilt kloranlegg) for rensing i beredskap. Dette er lagt til 2026, med en estimert økonomisk ramme på kr 10,5 mill. Prosjektering og etablering av produksjonsbrønner, samt langtidstesting av disse, foreslås gjennomført i 2025 innenfor en økonomisk ramme på kr 0,8 mill.

9671 Sanering VA-kummer og VA-ledning

I 2023 foreslås det å fortsette med sanering av vann og avløp i Nordåsveien innenfor en estimert kostnad på kr 5,5 mill. Videre foreslås det å få sanert det siste strekket på Tollnes innenfor en estimert kostnad på kr 5,0 mill. For å gjennomføre disse to saneringsprosjektene i 2023, foreslås en økonomisk ramme på totalt kr 10,5 mill. Øvrige år i planperioden foreslås en investeringsramme på kr 7,0 mill.

9672 Renseanlegg Birkeland

Statsforvalteren i Agder gjennomførte tilsyn ved Birkeland renseanlegg i samarbeid med arbeidstilsynet i februar 2020. Tilsynet resulterte i 8 avvik og 2 anmerkninger, 3 av avvikene er alvorlige. Forprosjektet ble ferdigstilt ved årsskifte 2021/2022. Anbudsprosess ble gjennomført i 1. halvår 2022. Første del av hovedprosjektet (prosess, elektro og VVS) var planlagt igangsatt 2. halvår 2022. Prosjektet var oppe som sak i kommunestyremøte 22. september 2022. Det ble gjort vedtak som medfører at igangsettelse av hovedprosjekt må vente. Det forutsettes at hovedprosjektet kommer i gang i november/desember 2022, men begrenset oppad til en kostnad på kr 5 mill. som vil påløpe i 2022 sammenlignet med vedtatt økonomisk ramme på kr 30,0 mill. Det foreslås derfor at kr 25 mill. overføres til i 2023, og at det i 2024 avsettes kr 40,0 mill. og kr 25 mill. i 2025 for ferdigstilling av prosjektet. Det foreslås en økonomisk ramme på kr 90,0 mill. i planperioden. Hva nytt renseanlegg faktisk vil koste er det stor usikkerhet rundt. Dette skyldes stor etterspørsel etter denne type entreprenører, samt priser på materiell som har skutt i været de siste årene.

9678 Tilstandskontroll og lokalisering spillvann- og overvannsledninger

I tilsynsrapport fra Statsforvalteren gjeldene Birkeland renseanlegg, er det bemerket at kommunen ikke har oversikt over overløp, samt at renseanlegget ikke har overholdt rensekravene de siste årene. For å oppfylle rensekravene er et av tiltakene å redusere innlekk i spillvannsnettet. Det må da gjøres en kartlegging av spillvannsnettet for å finne områdene hvor det er mest innlekk og gjøre tiltak der. Det vil samtidig gjøres en lokalisering av ledningene slik at kommunen får GPS-innmålt plassering. Slik det er i dag er mange av traseene usikre og det blir brukt mye tid på å lokalisere disse, ettersom man ikke kan stole 100 % på det som ligger i ledningskartet. Det foreslås overført en økonomisk ramme på kr 0,5 mill. i 2023, og tilsvarende beløp hvert år i 2024 – 2026.

9679 Tilstandskontroll og lokalisering vannledninger

Drikkevannsforskriften § 15 stiller krav til at "anleggseier skal sikre at vannforsyningssystemets distribusjonssystem er i tilfredsstillende stand, og driftes på en tilfredsstillende måte for å hindre at drikkevannet blir forurenset og for å bidra til bærekraftig bruk av grunnvann og overflatevann". For å oppfylle kravet om at distribusjonssystemet skal være i tilfredsstillende stand må vannverkseier ha oversikt over tilstanden. Det må så gjøres en vurdering av tilstanden og på dette grunnlaget settes i verk tiltak for utbedring. Dette medfører at hele distribusjonssystemet må kartlegges, herunder kummers utforming og tilstand, type ventiler og funksjonalitet, type materialer og dimensjon på rør, abonnenter som kan forurense nettet. For å få en oversikt over status på vannledningene må disse kamerakjøres og peiles slik at man både får oversikt over tilstand i tillegg til nøyaktig plassering av ledningen. Det foreslås en økonomisk ramme på kr 0,5 mill. i 2023, og et tilsvarende beløp hvert år i 2024 – 2026.

9681 Vann og avløp Engesland

Prosjektet skal sikre vann med god kvalitet og tilstrekkelig mengde, til bygdas innbyggere. Videre skal prosjektet vurdere dagens avløpssituasjon og se på behov for utvidelse av dette. Det ble gjennomført grunnvannsundersøkelser i 2021, og det viser seg utfordrende å finne nok og godt nok vann på Engesland. Dette vil trolig gi høyere kostnader enn først antatt. Det ble utarbeidet en politisk meldingssak til møtene i mai/juni 2022, og en politisk sak til formannskapsmøte 14.09.22 (sak 040/22). Det ble vedtatt å gå videre med prosjektet. Det foreslås overført kr 4,3 mill. av økonomisk ramme i 2022 på kr 4,6 mill. I 2022 planlegges det å

gjennomføre forprosjekt og en behovsvurdering. Dette anslås å koste kr 0,3-0,4 mill. Resterende midler som er finansiert tidligere, og som ikke brukes i 2023 foreslås brukt inn i hovedprosjektet i 2025.

9682 Systemløsning og plan for sanering spredte avløp

Prosjektet innbefatter planmessige tiltak og tilpasning av kommunale anlegg for tilknytning til spredt avløp. Det skal vurderes hvilke områder som skal tilknyttes offentlig avløp i fremtiden. Dette settes i sammenheng med oppgradering av private avløpsanlegg for å nå målene i vanddirektivet innen 2027. Det må utarbeides en plan for kontroll og saksbehandling av private avløpsanlegg. En slik jobb krever en god systemløsning for registrering og oversikt over anleggene. Prosjektet blir ikke avsluttet i 2022 som opprinnelig planlagt. Det foreslås derfor at kr 0,2 mill. av budsjettet ramme i 2022 på kr 0,5 mill. overføres 2023.

9683 Oppgradering vannbehandlingsanlegg

Det er nødvendig med en opprustning av vannbehandlingsanlegget på Birkeland. Prosjektet omfatter gjennomgang av de ulike behandlingstrinnene i anlegget og skifte ut det som er nødvendig, eventuelt vurdere andre prosessløsninger. Prosjektet er forsinket i forhold til opprinnelig plan. Det foreslås å overføre kr 1,3 mill. av budsjettet økonomisk ramme i 2022 på kr 1,5 mill. Videre foreslås det en økonomisk ramme i 2023 for å få ferdigstilt prosjektet.

Teknisk forvaltning

Tabellen nedenfor viser hvilke prosjekter som er kategorisert i investeringsgruppen teknisk forvaltning:

Prosjekt-nr.	Prosjekt	Overført fra tidligere år	2023	2024	2025	2026	Sum
9102	Geodata/kartlegging geovekst prosjekt		300	300	300	300	1 200
9133	Reguleringsplaner - oppdatere	350		300	300	300	900
9136	Kvalitetsheving av eiendomsgrenser		200	200	200	200	800
9167	Kvalitetsheving av matrikkelen		200	200	200	200	800
	Sum	350	700	1 000	1 000	1 000	3 700

9102 Geodata/kartlegging geovekstprosjekt

Det er krav i Plan- og bygningsloven om kartlegging. Investeringsprosjektet går ut på å gjennomføre geovekstprosjekter og andre lignende prosjekter for kontinuerlig å oppdatere kartgrunnlaget i kommunen. Dette til bruk både internt og eksternt. Geovekstprosjektet gjennomføres i henhold til Geodataplanen for Agder fylkeskommune. Statens Kartverk har utarbeidet geodataplanen i samarbeid med kommunene i fylket og statlige/fylkeskommunale etater. Det foreslås en investeringsramme i 2023 på kr 0,3 mill. Det samme beløpet foreslås avsatt pr. år de tre andre årene i planperioden. Investeringsrammen dekker den andelen som kommunen må bidra med økonomisk i dette prosjektet.

9133 Reguleringsplaner - oppdatere

Det finnes flere boligfelt i kommunen som har eldre reguleringsplaner, eller hvor det ikke er en gjeldende reguleringsplan. Kommunen ønsker nå en kvalitetsheving på eldre planer for å få en

mer ryddig og effektiv søkeprosess for innbyggerne og private utbyggere. Dette vil også effektivisere byggesaksbehandlingen. For å få gjennomført nødvendige oppdateringer foreslås det overført kr 0,35 mill. fra 2022 til 2023. Videre foreslås det avsatt kr 0,3 mill. pr år i 2024-2026.

9136 Kvalitetsheving av eiendomsgrenser

Det er igangsatt et prosjekt i samarbeid med Kartverket hvor eiendomsgrenser i matrikkelen vil bli kvalitetshevet. Kartverket har sett behovet for å forbedre kvaliteten på eiendomsgrensene og har satt i gang et landsomfattende prosjekt. Birkenes kommune er en del av dette. Prosjektet vil gi effektiviseringsgevinst for både private utbyggere og kommunal forvaltning når eiendomsgrensene er klarlagt og av riktig kvalitet når utbyggingsprosjekter og regulering skal starte. Kommunale eiendommer i sentraene rundt formålsbygg, veiarealer, park og friområder osv. vil bli prioritert først. Det foreslås en økonomisk ramme på kr 0,2 mill. i 2023 og kr 0,2 mill. pr år i 2024-2026.

9167 Kvalitetsheving av matrikkelen

Matrikkelen, Norges eiendomsregister, er et sentralt register som kommunen og andre aktører bruker daglig. Matrikkelen danner grunnlag for riktig behandling av plan- og byggesaker, eiendomsskatt, kommunale avgifter, eiendomsforvaltning, oppmålingsarbeid m.m. Servicetorget i kommunen er også daglig bruker av denne. Kommunen har behov for kvalitetsheving av data og informasjon i matrikkelen, mht. eiendom, bygg og adresser. Dette for å gjennomføre bedre og riktige saksbehandling og for å møte digitaliseringen og automatiseringen av ulike tjenester i samfunnet. Kartverket har også som satsingsområde å kvalitetsheve matrikkelen. Rednings-tjenesten er også avhengig av data fra matrikkelen. Det foreslås en økonomisk ramme på kr 0,2 mill. i 2023 og kr 0,2 mill. pr år i 2024-2026.

Nybygg-ombygginger- kommunale boliger

Kommunen opplever stor etterspørsel i byggetreprenørmarkedet, samt betydelig økning på materialer. Dette skaper usikkerhet i forhold til de økonomiske rammene som foreslås for de ulike prosjektene. Hva dette reelt vil bety, får kommunen først svar på når tilbud er mottatt. Kommunedirektøren kommer med egen sak der det eventuelt krever utvidet økonomisk ramme for å få gjennomført prosjektet.

Tabellen nedenfor viser hvilke prosjekter som er kategorisert i investeringsgruppen nybygg-ombygginger-kommunale boliger:

Prosj.-nr.	Prosjektnavn	Overført fra tidligere år	2023	2024	2025	2026	Sum
9258	Blink kulturskole		5 000	5 500			10 500
9345	Heldøgns omsorgsboliger (HDO)					2 000	2 000
9538	Tilrettelagte leiligheter	16 000	1 500				1 500
9540	Boliger rus og psykisk helse - bemannet	13 000					
9541	Boliger rus og psykisk helse - ubemannet	1 800	1 400				1 400
9656	Kjøp av kommunale boliger		5 010	2 100			7 110
	Sum	30 800	15 410	14 100		2 000	31 510

9258 Blink kulturskole

Det har pågått et arbeid gjennom flere år for å finne løsning på funksjonelle og hensiktsmessige lokaler for Blink kulturskole på Birkeland. I desember 2020 vedtok kommunestyret (sak 120/20) å redusere investeringsrammen fra kr 20,0 mill. til kr 10,0 mill. Med disse rammebetingelsene har forprosjektgruppen jobbet videre. Det er vurdert to ulike løsninger; brakkemoduler og utvidelse/ombygging av Valstrand kulturarena. Det er gjort sondering mot ulike mulige leverandører på hva som kan være mulig å få til av løsninger innenfor gitte ramme. Mest sannsynlig løsning er utvidelse/ombygging av Valstrand kulturarena. Det foreslås oppstart av hovedprosjekt i 2023 med økonomisk ramme på kr 5,0 mill. med ferdigstillelse i 2024 med økonomisk ramme på kr 5,5 mill.

9345 Heldøgns omsorgsboliger (HDO)

Prognoser som ble lagt til grunn når boligstrategien ble utarbeidet i 2018, tilsa et behov for å øke kapasiteten med 10-12 nye HDO boliger i 2024/2025. I 2022 er behovet for fremtidig kapasitet vurdert på nytt, og det forutsettes nå at det ikke er behov for flere HDO boliger før i 2027, muligens i 2028. I økonomiplanen foreslås det at hovedprosjekt påbegynnes senhøsten 2026 innenfor en økonomisk ramme på kr 2,0 mill., og at det ferdigstilles i 2027 eller 2028. Her følges det nøye med på behov og tidspunkt for åpning av midlertidig stengt sykehjemsavdeling som også vil ha betydning for dette.

9538 Tilrettelagte leiligheter

Behovet for tilrettelagte leiligheter, med fellesareal, til utleie overfor unge voksne og voksne med nedsatt funksjonsevne ble første gang beskrevet og innarbeidet i investeringsplanen for perioden 2019-2022, behandlet i kommunestyret 13.12.2018. Ulike tomter har vært til vurdering, og prosjektering og anbudskonkurranse ble gjennomført i 2021. Det var liten interesse for prosjektet i markedet, og det besluttet å starte prosjektet på nytt. I kommunestyremøte 22.06.2022 ble det vedtatt å kjøpe 5 prosjekterte boliger i Speiderveien. (KS 039/22). I kommunestyremøte 22.09.2022 ble det vedtatt å øke investeringsrammen fra kr 16,5 mill. til kr 17,5 mill. (KS 059/22). Det foreslås overført kr 16,0 mill. fra 2022 til 2023. I 2023 foreslås en økonomisk ramme på kr 1,5 mill. for å få fullfinansiert nødvendige ombygginger og tilpasninger.

9540 Boliger psykisk helse og rus - bemannet

Prosjektet forutsettes å inneholde fem små leiligheter med bad og kjøkken og adskilt soverom. I tillegg kommer fellesareal m/personalfasiliteter (kontor/pauserom samt garderobe m/toalett og dusj). Hovedprosjektet var opprinnelig planlagt gjennomført i 2021, men oppstart har blitt forsinket; bla. pga. avklaringer om entreprisform. Det er valgt å gjennomføre prosjektet etter en sammspillsentreprise. Det er vedtatt en økonomisk ramme til prosjektet i 2022 på kr 15,8 mill. Med forutsetning om at hovedprosjekt igangsettes i november/desember, og at det påløper noen prosjektkostnader før årsskifte, foreslås det å overføre kr 13,0 mill. fra 2022 til 2023 med ferdigstillelse i 2023. Tilskudd fra Husbanken er forutsatt å utgjøre kr 7,3 mill.

9541 Boliger psykisk helse og rus - ubemannet

Som ledd i strategi med bemannet bolig, er det også behov for frittstående boliger som kan benyttes av de som ikke har behov for, eller ikke passer inn, i en bemannet bolig. Behovet er anslått til 4 boenheter. To boliger som kommunen har i eksisterende portefølje er ombygget/renovert, og tilpasset brukergruppen. Behov for de to siste forventes å være i 2023. Det foreslås overført kr 1,8 mill. fra 2022 til 2023, og at det budsjetteres med en økonomisk ramme i 2023 på kr 1,4 mill. Tilskudd fra Husbanken er forutsatt å utgjøre kr 1,3 mill.

9656 Kjøp av kommunale boliger

De siste årene har kommunen solgt flere boliger som ikke har vært hensiktsmessige i forhold til behovet. Disse er ikke erstattet med mindre og mer egnede boligtyper. I 2022 har kommunen tatt imot et stort antall flyktninger. Disse er bosatt i utleieboliger. Utleiemarkedet på Birkeland

er stramt, samtidig som kommunen må sikre boliger til fremtidige flyktninger som skal bosettes, men også andre som har rettigheter/krav på kommunal bolig. Dette tenkes løst primært gjennom utleiemarkedet. Det foreslås derimot at det budsjetteres med en økonomisk ramme på kr 5,0 mill. i 2023 for å kunne kjøpe to leiligheter, og ytterligere en leilighet i 2024 innenfor en økonomisk ramme på kr 2,1 mill. Tilskudd fra Husbanken er forutsatt å utgjør kr 1,0 mill. i 2023 og kr 0,5 mill. i 2024.

Oppgradering bygg og uteområder

Hovedplan for bygg ble ferdigstilt i 2020, og er utgangspunkt for planlagt vedlikehold fremover i tid; både når det gjelder vedlikehold (driftskostnader) og oppgraderinger (investering).

Tabellen nedenfor viser hvilke prosjekter som er kategorisert i investeringsgruppen oppgraderinger bygg og uteområder:

Prosjekt -nr.	Prosjekt	Overført fra tidligere år	2023	2024	2025	2026	Sum
9224	Birkeland skole				650		650
9225	Valstrand skole		2 018				2 018
9257	Natveitåsen barnehage		750				750
9262	Engesland oppvekstsenter	2 110	1 910				1 910
9342	Sykehjemmsbygget - oppgradering kjøleanlegg	400					
9516	Diverse oppgradering og småprosjekt bygg		4 000	4 000	4 000	4 000	16 000
9547	Asfaltering diverse uteområder		250	250	250	250	1 000
9554	Birkenes kommunehus - trafikksikkerhet			2 850			2 850
9556	Solceller på kommunale bygg		5 325	10 025	10 010	5 010	30 370
9560	Parkering-, og ladeløsning for kommunens el-sykler		415				415
9561	Brannkonsept og brann-, rømming-, og orienteringsplaner		250	250			500
9562	Hovedplan bygg			350			350
9563	Legesenteret		735				735
	Sum	2 510	15 653	17 725	14 910	9 260	57 548

9224 Birkeland skole

Det er meldt behov for bytte av ett, av totalt fem, aggregater i 2025 innenfor en økonomisk ramme på kr 0,65 mill. Det er også meldt behov for skifte av takteking på hovedbygget i 2026 med økonomisk ramme på kr 1,8 mill. Kommunedirektøren foreslår skifte av takteking tas ut av planperioden 2023 – 2026, men at bytte av ett aggregat gjennomføres i 2025 innenfor en økonomisk ramme på kr 0,65 mill.

9225 Valstrand skole

Innmeldt behov i 2023 er å få koblet lærerfløyen om mot flisfyringsanlegget, og som er den eneste del av skolen som gjenstår. Dette innenfor en økonomisk ramme på kr 1,0 mill. I 2023 er det også foreslått å budsjettere med en ramme på kr 1,0 mill. for utvidelse av leskur. Endelig løsning må ses i sammenheng med utvidelse av Blink kulturskole. Det er også meldt inn behov i 2026 for oppgradering av sanitære forhold og skifte av ventilasjonsanlegg med økonomisk ramme på kr 7,4 mill. Kommunedirektøren foreslår at det budsjetteres med en økonomisk ramme i 2023 på kr 2,0 mill., men at oppgradering av sanitære anlegg og ventilasjon tas ut av denne planperioden.

9257 Natveitåsen barnehage

Det er behov for å gjøre en oppgradering av fall og underlag på deler av uteområdet hvor klatre- og lekestativ er plassert. Dette foreslås utført i 2023 innenfor en økonomisk ramme på kr 0,75 mill.

9262 Engesland oppvekstsenter

I budsjettet for 2022 ble det vedtatt en økonomisk ramme for å kunne utføre rehabilitering av taket i form av ny takstein og takrenner med nedløp på kr 2,1 mill. Etter å ha hentet inn prisestimer i 2022, viste rammen å være for lav mht. nødvendig arbeid som må utføres. Det foreslås derfor at kr 2,1 mill. overføres til 2023, og at det budsjetteres med en økonomisk ramme i 2023 på kr 1,9 mill. for å kunne gjennomføre dette prosjektet.

9342 Sykehjemmsbygget - oppgradering kjøleanlegg

Dette er et pågående prosjekt som startet i 2019. Det har vært nødvendig å vurdere flere ulike løsninger. Prosjektet gjennomføres bla. i samarbeid med 3B Fiberglass. Som kortsiktig tiltak er kjøling etablert med mobil løsning. Prosjektet vil ikke bli ferdigstilt i 2022. Det foreslås overført kr 0,4 mill. fra 2022 til 2023.

9516 Diverse oppgradering og småprosjekt bygg

Dette er et rammeprojekt, og skal ivareta mindre investeringsprosjekter i bygningsmassen med tilhørende uteområde. Som «tommelfingerregel» dreier det seg om enkeltprosjekter opp til ca. kr 0,5 mill. Det var meldt inn behov for en økonomisk ramme på kr 4,5 mill. pr år i planperioden. Kommunedirektøren foreslår at det budsjetteres med en økonomisk ramme i 2023 på kr 4,0 mill., og det samme beløpet foreslås avsatt pr. år i perioden 2024 til 2026. I 2023 er det planlagt tiltak på Birkeland skole (skifte til LED og oppgradering ventilasjon hovedbygg, Gapahuk), Engesland oppvekstsenter (oppretting etter avvik i brannrapport; dører, takluker, branntetting, utvide garderoben på SFO), Birkenes helse og omsorgssenter (oppgradering sprinkleranlegget, etterisolering loft, laderom Rognlia), Valstrand skole (skifte belegg, solavskjerming to klasserom), Herefoss skole (gulvbelegg, ny varmekilde i gymsalen), Smedens Kjerr 50 (gulvbelegg og totalrenovering av badene), Aldersboligene Birkeland (oppgradering terrasser), Birkeneshallen (skillevegger dusjene), NAV (oppgradering møterom), Natveitåsen barnehage (persiener Moltemyra, lys kjøkken på 5 grupper), Digerhaug (lys, løsning for oppdeling i soner i fellesarealet, vindu på kontor som kan åpnes)

9547 Asfaltering diverse uteområder

De siste årene er det gjennomført oppgradering flere steder, men det vil fortsatt være behov for videre utbedring av områder rundt kommunens bygningsmasse som krever asfaltering. Det var meldt inn behov for en økonomisk ramme på kr 0,3 mill. pr år i planperioden. Kommunedirektøren foreslår en økonomisk budsjetttramme på kr 0,25 mill. i 2023, og tilsvarende beløp pr. år i perioden 2024 til 2026.

9554 Birkenes kommunehus

For å ivareta trafikksikkerhet i forbindelse med kjøring til og fra kommunehuset, spesielt vare-, og søppeltransport, er det behov for bedre løsninger. Dette inkluderer også ny rampe til

storkjøkkenet. Det var meldt inn et behov med økonomisk ramme på kr 4,3 mill. i 2023 for å gjennomføre prosjektet. Kommunedirektøren foreslår at det prioriteres tiltak innenfor en økonomisk ramme på kr 2,9 mill. i 2024 til dette formålet.

9556 Solceller på kommunale bygg

På kommunens formålsbygg er det store takflater som potensielt kan egne seg til å montere solcellepanel på. I 2022 er det gjort en innledende vurdering av muligheter som finnes. Rapporten signaliserer at det vil være lønnsomt å etablere solsellepanel på kommunens bygg. Det pågår et arbeid når det gjelder å beregne mer spesifikt hva lønnsomheten er i prosjektet. Det var meldt inn et investeringsbehov med økonomisk ramme på kr 10,3 mill. i 2023, kr 10,0 mill. i 2024 og kr 5,0 mill. i 2025 og 2026. Kommunedirektøren foreslår at hovedprosjekt påbegynnes i 2023 innenfor en økonomisk ramme på kr 5,3 mill. med forutsetning om at sluttrapport fra forprosjektet viser tilstrekkelig lønnsomhet. Videre foreslås det avsatt kr 10,0 mill. i 2024, kr 10,0 mill. i 2025 og kr 5,0 mill. i 2026.

9560 Parkering-, og ladeløsning for kommunens el-sykler

Det er meldt inn et behov for garasje til 9 seter minibuss som brukes til å frakte hjemmeboende, samt plass til oppbevaring og lading av kommunens el-sykler innenfor en økonomisk ramme på kr 0,9 mill. i 2023. Kommunedirektøren foreslår at det ikke bygges garasje til minibussen, men at det etableres et parkeringsrom med ladeløsning for kommunens el-sykler i 2023 innenfor en økonomisk ramme på kr 0,4 mill.

9561 Brannkonsept og brann-, rømming-, og orienteringsplaner

Kommunen har oppdaterte tegninger, men trenger å oppdatere brannkonseptet, branntegninger og orienteringsplanene. Kommunedirektøren foreslår at dette budsjetteres med en økonomisk ramme på kr 0,25 mill. i 2023 og kr 0,25 mill. i 2024 for å få ferdigstilt prosjektet.

9562 Hovedplan bygg

Når hovedplan bygg ble ferdigstilt i 2020, var det enkelte bygg som ikke ble vurdert teknisk tilstand på. Det er behov for å få vurdert tilstanden på den resterende bygningsmassen for å ha et godt grunnlag for å vurdere behov for fremtidig vedlikehold og oppgraderinger. Det var meldt inn behov for å utføre dette arbeidet i 2023 innenfor en økonomisk ramme på kr 0,5 mill. Kommunedirektøren foreslår at dette prosjektet gjennomføres i 2023 med økonomisk ramme på kr 0,35 mill.

9563 Legesenteret

Som følge av økning i antall leger, er det behov for å bygge om på legesenteret slik at det blir tilstrekkelig antall legekontorer med nødvendig utstyr og møbler. Kommunedirektøren foreslår en økonomisk ramme til dette prosjektet i 2023 på kr 0,7 mill.

Inventar/utstyr-biler-mindre maskiner teknisk drift

Tabellen nedenfor viser hvilke prosjekter som er kategorisert i investeringsgruppen inventar/utstyr-biler-mindre maskiner teknisk drift:

Prosjekt-nr.	Prosjekt	Overført fra tidligere år	2023	2024	2025	2026	Sum
9242	Planmessig utskifting inventar og utstyr		750	750	750	750	3 000
9336	Biler					1 000	1 000

Prosjekt-nr.	Prosjekt	Overført fra tidligere år	2023	2024	2025	2026	Sum
9468	Maskiner og utstyr		400	250	250	250	1 150
	Sum		1 150	1 000	1 000	2 000	5 150

9242 Planmessig utskifting møbler, inventar og utstyr

Kartlegging for noen år tilbake viste at det var et stort etterslep, og til dels mangel på utstyr flere steder. Dette ble det tatt fatt i, og fra budsjettåret 2018 er økonomiske rammer til anskaffelser økt. I 2023 er det meldt inn behov for totalt kr 1,6 mill. Følgende enheter har meldt behov; Sykehjemmet (vaskeri, kjøkken, sengeavd.), Birkeland skole, Tjenester til hjemmeboende, Kommunikasjon og kultur, Herefoss skole, Boveiledertjenesten, Valstrand skole, og Ressursenteret. Kommunedirektøren foreslår at det budsjetteres med en økonomisk ramme på kr 0,75 mill. i 2023, og med tilsvarende ramme pr. år i 2024 – 2026.

9336 Biler

Det vil ikke være behov for å kjøpe biler i 2023. I planperioden vil det være behov for å bytte to biler i 2026; en innen vaktmestertjenesten og en bil som brukes av hjelpemiddelteknikker. Til dette foreslås det avsatt kr 1,0 mill.

9468 Maskiner og utstyr

Nødvendig utstyr som trengs for å utføre renholds- og vaktmestertjenester. Det er meldt et behold med økonomisk ramme på kr 0,4 mill. i 2023 og 0,3 mill. hvert år i perioden 2024-2026. Kommunedirektøren er innforstått med at det er et ekstra behov i 2023, og foreslår en økonomisk ramme på kr 0,4 mill. I perioden 2024-2026 foreslås en ramme pr. år på kr 0,25 mill.

Idrett-kultur-friluftsliv

Tabellen nedenfor viser hvilke prosjekter som er kategorisert i investeringsgruppen idrett-kultur-friluftsliv:

Prosjekt-nr.	Prosjekt	Overført fra tidligere år	2023	2024	2025	2026	Sum
9453	Nærmiljøanlegg/friluftsliv/kultur (netto ramme)		700	700	700	700	2 800
9460	Apparater og oppgradering kommunale lekeplasser		200	200	200	200	800
9553	Birkeneshallen - skifte av tak	700					
	Sum	700	900	900	900	900	3 600

9453 Nærmiljøanlegg/friluftsliv/kultur (netto ramme)

Kommunedirektøren foreslår en netto investeringsramme på kr 0,7 mill. i 2023, og det samme pr. år i perioden 2024-2026. Foreslåtte investeringsrammer i planperioden har tatt utgangspunkt i spesifiserte prosjekter i gjeldende 4-årsplan for idrett og fysisk aktivitet for 2021 – 2024. Det må bemerkes at investeringsrammene som foreslås i budsjettet for 2023, og i resten av planperioden er andelen som kommunen bidrar med i prosjektene. Mange av prosjektene er et spleiselag mellom kommune, stat/fylke og private/dugnad. For å kunne klassifisere denne type prosjekter som investering i kommunens regnskap, er det en forutsetning at det er

Birkenes kommune som er formell eier av det som anskaffes. Hvis det ikke er tilfelle, må det betraktes som driftstilskudd.

9460 Apparater og oppgradering kommunale lekeplasser

Rullerende oppgradering av lekeplasser. Det ble meldt investeringsbehov med økonomisk ramme på kr 0,25 mill. pr år i perioden 2023-2026. Kommunedirektøren foreslår at det budsjetteres med økonomisk ramme på kr 0,25 mill. i 2023, og med den samme rammen hvert år i resten av planperioden 2024 – 2026.

9553 Birkeneshallen – skifte tak

Taket på Birkeneshallen er av blikk, og det har vært flere lekkasjer ved spesielle værforhold de siste årene. Det er derfor nødvendig å gjøre tiltak. Taket har en spesiell konstruksjon, og det er søkt ekstern bistand for å få kartlagt hvor stort omfang det er på dette prosjektet. Det vurderes hva som kan utføres kortsiktig av utbedringer i områdene hvor lekkasje oppstår. Resterende midler, kr 0,7 mill., fra tidligere vedtatt ramme til dette prosjektet foreslår kommunedirektøren overført fra 2022 til 2023.

IKT og bredbånd i spredt bosetting

Tabellen nedenfor viser hvilke prosjekter som er kategorisert i investeringsgruppen IKT og bredbånd i spredt bosetting:

Prosjekt-nr.	Prosjekt	Overført fra tidligere år	2023	2024	2025	2026	Sum
9412	Bredbånd i spredt bosetting		1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
	IKT-ramme (utstyr, systemer opplæring)		3 640	3 500	3 500	3 500	14 140
	Sum		5 140	5 000	5 000	5 000	20 140

9412 Bredbånd i spredt bosetting

Det var meldt inn forslag om investeringsbehov på kr 2,0 mill. i 2023, og samme beløp hvert år i resten av planperioden frem til 2026. Kommunedirektøren foreslår en økonomisk ramme på kr 1,5 mill. i 2023, og samme ramme pr. år i 2024-2026.

IKT-ramme (utstyr, systemer og opplæring)

Innenfor vedtatte investeringsrammer de siste årene har det blitt gjort et godt løft, og etterslepet er i stor grad blitt gjort noe med. Det er fortsatt nødvendig å avsette tilstrekkelig med midler til rulling av utstyr som sikrer at det ikke blir utdatert i forhold til bruken. I rammen er det også avsatt midler til infrastruktur/nettverk, digitalisering, oppgradering av fagsystemer og serveroppgradering, samt kjøp av prosjektledelse fra IT-tjenesten. Det ble innmeldt et investeringsbehov med økonomisk ramme på kr 4,6 mill. i 2023, 4,0 mill. i 2024, 4,1 mill. i 2025 og 3,8 mill. i 2026. Kommunedirektøren foreslår en økonomisk ramme på kr 3,6 mill. i 2023 og kr 3,5 mill. hvert år i perioden 2024-2026.

Samfunns-, steds-, og næringsutvikling

Tabellen nedenfor viser hvilke prosjekter som er kategorisert i investeringsgruppen samfunns-, sted-, og næringsutvikling:

Prosjekt-nr.	Prosjekt	Overført fra tidligere år	2023	2024	2025	2026	Sum
9134	Kommuneplanens arealdel	200					
9557	Stedsutvikling Engesland	4 975					
9676	Steds- og næringsutvikling		500	300	300	300	1 400
9685	Ras-, - og flomsikring Grødebekkdalen		2 650				2 650
	Sum	5 175	3 150	300	300	300	4 050

9134 Kommuneplanens arealdel

Under arbeidet med kommuneplanens arealdel i 2019 ble det bestemt at det skulle utarbeides en egen kommunedelplan for å kartlegge og legge til rette for fremtidige næringsarealer i kommunen. Når kommunen ferdigstiller regulering av de resterende arealene i Tveide Næringspark, og det området blir utviklet, finnes det ikke nye næringsarealer i kommuneplanen som er klare til videre utvikling. Derfor er det helt avgjørende for næringsutviklingen i kommunen at mulige næringsområder blir identifisert inn i kommuneplanens arealdel. Av ressursmessige årsaker er arbeidet forsinket i forhold til opprinnelig fremdriftsplan. Kommunedirektøren foreslår derfor å overføre kr 0,2 mill. fra 2022 til 2023 for å få ferdigstilt prosjektet.

9557 Stedsutvikling Engesland

I løpet av de siste årene har det kommet ulike forslag knyttet til bærekraftshus, ny butikk og sentrumsutvikling på Engesland. I KS-sak 083/21 fremmet kommunedirektøren en sak for å komme videre med prosjektet. Kommunestyret fattet et vedtak som medførte at det ble etablert en arbeidsgruppe som skulle legge frem et forslag til politisk behandling innen 30.06.2022. I kommunestyremøte 22.06.2022 (KS-sak 50/22) ble det gjort vedtak om at det skal etableres et møtested i Engesland sentrum, og at kommunedirektøren får kommunestyrets godkjenning til å inngå nødvendige avtaler, og gjennomføre kjøpet, for å etablere denne møteplassen innenfor ramme på kr. 4.975.000. Det vil ikke påløpe kostnader for kommunen i 2022 på dette prosjektet, så kommunedirektøren foreslår å overføre budsjettert økonomisk ramme i 2022 til 2023.

9676 Steds- og næringsutvikling

Det er innmeldt forslag om å budsjettere med en økonomisk ramme på kr 0,5 mill. i 2023, og med tilsvarende ramme pr. år i perioden 2024-2026. Kommunedirektøren foreslår en økonomisk ramme på kr 0,5 mill. i 2023 og kr 0,3 mill. pr. år i 2024 til 2026.

9685 Ras-, og flomsikring av Grødebekken

Det er behov for å ras-, og flomsikre et område i Grødebekkdalen. Prosjektet har en estimert kostnad kr 4,1 mill. Prosjektet planlegges påbegynt senhøsten 2022 innenfor en økonomisk ramme på kr 1,5 mill. (formannskapssak 044/22 og KS-sak 077/22). Kommunedirektøren foreslår at det budsjetteres med en økonomisk ramme i 2023 på kr 2,6 mill. for å få ferdigstilt sikringsprosjektet. Det er søkt om flomsikringsmidler fra NVE.

Kommunale veier

Tabellen nedenfor viser hvilke prosjekter som er kategorisert i investeringsgruppen kommunale veier:

Prosjekt-nr	Prosjekt	Overført fra tidligere år	2023	2024	2025	2026	Sum
9111	Trafikksikkerhetstiltak		200	200	200	200	800
9623	Oppgradering kommunale veier		3 500	3 500	3 500	3 500	14 000
9665	Gatelys	200					
9674	Driftsutstyr vei, vann og avløp		100	100	100	100	400
9168	Mollestad bro		2 500	6 500			9 000
	Sum	200	6 300	10 300	3 800	3 800	24 200

9111 Trafikksikkerhetstiltak

Kommunedirektøren foreslår en økonomisk ramme på kr 0,2 mill. til ulike trafikksikkerhetstiltak i budsjettet for 2023. Det samme foreslås pr. år i resten av planperioden.

9623 Oppgradering kommunale veier

Hovedplan vei ble ferdigstilt i 2020. Forslag til økonomiske rammer i planperioden har tatt utgangspunkt i hovedplanen med tilhørende forslag til tiltak. I 2023 foreslår kommunedirektøren en økonomisk ramme på kr 3,5 mill. Følgende delprosjekter planlegges utført; oppgradering av veier i forbindelse med VA-prosjekter (Nordåsveien og Tollnes), samt legge ca. 800 meter asfaltdekke Risvannsveien.

9665 Gatelys

Hovedprosjektet, med bytte av alle gjenstående armaturer fra halogen til led ble i stor grad gjennomført i 2021. Det gjenstod noe arbeid som er utført i 2022. I henhold til årsprognose for 2022 anslås det at det vil gjenstå kr 0,2 mill. av vedtatt budsjetttramme for 2022.

Kommunedirektøren foreslår å overføre kr 0,2 mill. fra 2022 til 2023 for å få byttet et antall strømskap i 2023.

9674 Driftsutstyr vei, vann og avløp (VVA)

Kommunen har noe maskinelt utstyr som brukes for å ivareta uforutsett vedlikehold, men også mye av det planlagte vedlikeholdet. For å få utført dette arbeidet på en rasjonell og effektiv måte, er det nødvendig å fornye noe av utstyret med gitte intervaller. I 2023 foreslår kommunedirektøren en økonomisk ramme på kr 0,1 mill. Det samme hvert år i resten av planperioden.

9168 Mollestad bro

Det ble påbegynt et arbeid med å kartlegge teknisk tilstand på broa mot slutten av 2021, men det var først i mai 2022 det ble kjent hvilken tilstand det er på broa. Teknisk tilstand er så dårlig at broa ble stengt for ferdsel 13. mai 2022.

Broa har vært mye brukt; både av de som bor på begge sider av elva, skoleelever på vei til og fra skolen eller til fritidssysler, samt andre på Birkeland og i Birkenes som bruker broa som en del av sin tur i området. Kommune har gjennom kommuneplanen tillatt utbygging på Vestre Mollestad hvor det også er lagt til rette for flere boliger med bakgrunn i at det regnes som å være

sti/vei via broa. Basert på tall som kommer frem i tilstandsrapporten, er det behov for betydelige investeringer for å få broa i en stand som gjør at det blir trygt å ferdes på; totalt kr 9,0 mill.

Alternativet til en opprusting av broa er at den stenges permanent eller fjernes. Om enn velger alternativet med i fjerne bro vil det tilkomme rivningskostnader. Dette er ikke beregnet hva vil utgjøre. Det vil bli undersøkt nærmere hvilke muligheter som finnes for å søke på tilskuddsmidler. Dette er det ikke budsjettert med.

Som følge av at broa har vært mye brukt frem til denne måtte stenges, og at det er stor sannsynlighet for at bruken vil være stor etter en eventuell oppgradering av bro, anbefaler kommunedirektøren å bevilge midler til dette prosjektet. I budsjettet for 2023 foreslås en økonomisk ramme på kr 2,5 mill., og at det avsettes kr 6,5 mill. i 2024 for å få ferdigstilt arbeidet.

Tilskudd til andres investeringer

(budsjett og regnskapsforskriften § 5-5 andre ledd)

Prosjekt-nr.	Prosjekt	Overført fra tidligere år	2023	2024	2025	2026	Sum
9850	Oppgradering kirkebygg		600	600	600	600	2 400
	SUM		600	600	600	600	2 400

9850 Oppgradering kirkebygg

Investeringsrammen skal dekke nødvendige behov for oppgradering av kirkene i Birkenes kommune. Det foreslås en investeringsramme på kr 0,6 mill. i 2023 og tilsvarende ramme pr år i resten av planperioden. Dette er basert på innmeldte behov fra Den norske Kirke. Dette er netto beløp som kommunen overfører til kirken. I tillegg kommer mva.-kompensasjon på investeringene som del av finansieringen. Dette gir brutto investeringsrammer på kr 0,75 mill. i 2023-2026.

Investeringer i aksjer og eiendeler

(budsjett- og regnskapsforskriften § 5-5 andre ledd)

Prosjekt-nr.	Prosjekt	Overført fra tidligere år	2023	2024	2025	2026	Sum
5015	Egenkapitalinnskudd KLP		775	800	825	850	3 250
	Sum		775	800	825	850	3 250

5015 Egenkapitalinnskudd KLP

KLP er et gjensidig forsikringsselskap der kundene (kommunene) er eiere. Egenkapitalen skal utgjøre en prosentandel av pensjonsforpliktelsene. Når forpliktelsene øker, må også egenkapitalen økes. På bakgrunn av dette må kommunen betale egenkapitalinnskudd til KLP. I 2022 ble det faktiske innskuddet kr 0,78 mill. Kommunedirektøren foreslår at det budsjetteres med kr 0,78 mill. i 2023, og svakt økende pr år i planperioden til kr 0,85 mill. i 2026.

Utlån

(budsjett- og regnskapsforskriften § 5-5 andre ledd)

Prosjekt- nr.	Prosjekt	Overført fra tidligere år	2023	2024	2025	2026	Sum
9920	Opptak startlån		30 000	30 000	30 000	30 000	120 000
	Sum		30 000	30 000	30 000	30 000	120 000

9920 Opptak startlån

Kommunen gir startlån til kjøp og bygging av boliger i kommunen i henhold til gjeldene retningslinjer fra Husbanken. I boligstrategien legges det opp til at kommunen i større grad skal ta i bruk Husbankens ordninger til privatpersoner. Det gjelder spesielt startlån. De siste årene har det vært en markant økende etterspørsel. Kommunedirektøren foreslår at det i 2023 budsjetteres med kr 30,0 mill. til formålet, og at tilsvarende beløp blir avsatt hvert år i perioden 2024-2026.

Tilskudd fra andre og salg av varige driftsmidler

Prosj.- nr.	Prosjektnavn	Overført fra tidligere år	2023	2024	2025	2026	Sum
9538	Tilskudd bygging tilrettelagte leiligheter			-5 850			-5 850
9540	Tilskudd boliger psykisk helse og rus, bemannet			-7 300			-7 300
9541	Tilskudd boliger psykisk helse og rus, ubemannet			-1 280			-1 280
9656	Tilskudd kjøp kommunale boliger		-1 000	-500			-1 500
	Sum tilskudd		-1 000	-14 930			-15 930

9538 Tilskudd bygging tilrettelagte leiligheter

Husbanken yter tilskudd til kjøp av tomt og bygging av denne type leiligheter. Hovedprosjekt er forutsatt ferdigstilt i 2023, og at tilskudd knyttet byggeprosjektet utbetales i 2024 med kr 5,9 mill. Dette er lagt til grunn som delfinansiering av prosjektet.

9540 Tilskudd boliger psykisk helse og rus, bemannet

Husbanken yter tilskudd til denne type boliger. Hovedprosjektet er forutsatt ferdigstilt i 2023, og at tilskuddet utbetales i 2024 med kr 7,3 mill.

9541 Tilskudd boliger psykisk helse og rus, ubemannet

Husbanken yter tilskudd til denne type boliger. To boliger er forutsatt ferdigstilt i 2023, og at tilskuddet utbetales i 2024 med kr 1,3 mill.

9656 Tilskudd kjøp kommunale boliger

Husbanken yter tilskudd til denne type boliger. To leiligheter er forutsatt kjøpt i 2023, og at tilskudd utbetales med kr 1,0 mill. Det er forutsatt kjøp av en leilighet i 2024, og at tilskudd utbetales med kr 0,5 mill.

Prosjekter som har vært til vurdering

Følgende prosjekter har vært diskutert og vurdert, men hvor det ikke er satt av midler i forslag til investeringsplan for 2023 -2026:

Ny flerbrukshall

Kapasiteten i Birkeneshallen er en stor utfordring. Det er meldt inn behov for å investere i ny flerbrukshall. Kommunedirektøren foreslår at det ikke avsettes midler til dette i planperioden 2023-2026. Dette sett i sammenheng med at Folkehøgskolen Sørlandet har bygd ny idrettshall, med muligheter for å leie. Birkenes Idrettslag har vedtatt, og har startet arbeidet med å bygge innendørs fotballhall.

Tveide næringspark

Trinn 1 er ferdig utviklet, men videre utvikling av området gjenstår. I KS-sak 61/22 ble det vedtatt at kommunedirektøren skal undersøke mulighetene for å selge område på Tveide som er avsatt til næringsformål, eller inngå et strategisk samarbeid med private utviklere om dette arealet. Det er ikke avsatt investeringsmidler til videre utvikling av området i kommunal regi.

Flakke Loner – skyteanlegg

Politiet har i mange år brukt skyteanlegget på Flakke Loner til trening. De har behov for et oppgradert anlegg, og har i den forbindelse vært i dialog med Birkenes kommune. Politiet har henvendt seg til flere mulige aktører som kan tilby det behovet som etterspørres. Det er en mulighet for at politiet og Birkenes kommune inngår leieavtale om et oppgradert skyteanlegg, men dette er foreløpig uavklart. Det er ikke lagt inn investeringsmidler til dette prosjektet. Kommunedirektøren foreslår at det utarbeides en egen politisk sak dersom dette prosjektet krever realisering.

Læringscenteret (voksenopplæringen)

Denne tjenesten har operert i midlertidige lokaler i mange år. Kommunen er i dialog med Lillesand kommune om mulig samarbeid innen denne tjenesten. Det er ikke lagt inn investeringsmidler til dette i planperioden.

Samskapingssenter Birkeland

Kommunen er delaktig i prosjektet, men det forutsettes at kommunen eventuelt skal være leietaker. Det er ikke avsatt investeringsmidler

Eiendomsselskap

Etablering av mulig eiendomsselskap har vært til vurdering. Det er ikke avsatt midler til egenkapital i til en eventuell etablering.

Ladestasjon(er) for El-biler i Birkenes kommune

Mulighet for å etablere hurtigladestasjoner på Birkeland er undersøkt, men det er ikke leverandører som finner dette lønnsomt enda. Det er ikke avsatt investeringsmidler til formålet.

Bibliotek

Svømmehall/anlegg

Trepark

Vassdragsenter ved Teinefossen

Enhetene

Kommune felles

Området kommune felles består av kommunedirektør og økonomi, samt mye av det som er felles gjeldene hele kommunen inkl. driftstilskudd til kirken.

Kommune felles har et overordnet ansvar for å legge forutsetninger og rammer for drift, investeringer og oppgaveløsning, samt veiledning, overvåking, oppfølging, styring og kontroll.

Kommune felles	2022	2023	2024	2025	2026
Ramme	15 883	11 004	9 748	3 598	4 398
Lønnsoppgjør 2021	61				
Prisvekst kostnader - KPI justering av kostnader	256	176			
Prisvekst inntekter		-10			
Lønnsvekst	6 307				
Lønnsnett 2022 utfordelt til de operative budsjettområdene	-12 960				
Estimert lønnsnett hele organisasjonen 2023		13 700			
Økt lønnsvekst 2022- vedtak 1. tertial	1 200				
Tilpasning administrative årsverk	-500				
Pensjonsendring (Premie avvik)	315	-14 830			
Endring ift. gjennomførte innsparinger	185				
Tilskudd Struktur1	-73	73			
Midt Agder Friluftsråd - kontingent - flyttet til enhet Kommunikasjon og kultur		-100			
Areal- og transportplan Kristiansandregionen flyttet til enhet teknisk drift		-265			
Udefinerte innsparinger	-420		-6 150	800	
Økte utgifter personforsikring	118				
Kirken, redusert pensjon	-68				
Økning pensjon, budsjettvedtak 1. tertial	700				
Ny ramme	11 004	9 748	3 598	4 398	4 398

Budsjetttramme fordelt på ansvar:

	Kommune felles	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
1400	Teknisk kontor			418	0
	Ansvaret er avviklet fra 2023				
6100	Stab	3,0	3,0	3 494	3 807
	Kommunedirektør, økonomisjef og controller				
6200	Fellestiltak			11 797	976

	Kommune felles	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
	Budsjettrammen skal dekke kostnader ved lønnsoppgjør for alle kommunens ansatte. Budsjettmidler fordeles ut på de operative enhetene når resultatet av oppgjøret er kjent. Ellers skal premieavvik for hele kommunen dekkes budsjettmessig av denne rammen. Øvrige kostnader på dette ansvaret er bla. medlemskap/kontingenter, revisjon, samarbeid Region Kristiansand, finansrådgivning og driftstilskudd Struktur1.				
8000	Tilskudd til drift kirke			4 889	4 908
	Driftstilskuddet er en videreføring av dagens drift, men hvor det er justert noe i forhold til forventet pris/lønnsvekst				

Organisasjon og oppvekst felles

Bildet er hentet fra FHL.no

I fellesområdet ligger kommunalsjefen som har en strategisk og samordnende funksjon. Her kan kortvarige eller overordnede tiltak som gjelder organisasjon eller oppvekst bli lagt.

Organisasjon

Tjenesteområdet organisasjon består av HR og enhet kommunikasjon og kultur.

HR har et overordnet ansvar for å legge forutsetninger og rammer for drift og utvikling innenfor området. Målet er å videreutvikle gode og effektive systemer som gjelder hele organisasjonen. Veiledning og støtte til ledere og kontroll, følging av kvalitet, nærversarbeid og heltidskultur er viktige oppgaver.

Kommunikasjon og kultur kommenteres i et eget kapittel nedenfor.

Oppvekst

Tjenesteområdet oppvekst består av to barneskoler, ett oppvekstsenter, en barnehage, kulturskole og fagutvikler utdanning.

Fagutvikler utdanning er en del av administrasjonen med ansvar for utvikling av fag og kvalitet i barnehage og skole. Her ligger også myndighetsoppgaver. Stillinger knyttet til skoleskyss og samordningsfunksjon for IT oppvekst ligger til fellesområdet. Trygt og godt oppvekstmiljø er helt sentralt for området. Birkenes kommune deltar i følgende satsinger:

Agderprosjektet READ som skal være med på å bidra til leseglede og styrke foreldreinvolvering. Barnehage- og skolebasert utvikling i nettverk med Lillesand og Region Kristiansand. Faglig kompetansemiljø er i hovedsak UiA.

Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Her står Ressurssenteret sentralt i prosjektet sammen med barnehager, skoler og eksterne fagmiljøer som RBUP, Stat.ped og UiA. Det er fortsatt arbeid med implementering av rammeplan og nye læreplaner.

Enhetene innenfor tjenesteområdet kommenteres i egne kapitler nedenfor.

Familie og velferd

Tjenesteområdet familie og velferd består av Nav og Ressurssenteret.

Målet for området er å styrke samarbeidet mellom enhetene, slik at vi får et helhetlig tilbud til barn og familier som benytter tjenestene. Det er også et mål å samordne, slik at det blir riktig tjenester når innbyggere har behov for tjenester fra flere enheter.

Det er veldig viktig å få bolig med bemanning for de med psykisk uhelse på plass. Nav har en visjon om å gi mennesker-mulighet, gjennom blant annet å jobbe etter arbeidslinja.

Målene til organisasjon og oppvekst er beskrevet på side 28-29 og 30-31 Tiltak som er planlagt gjennomført i planperioden er omtalt under hver driftsenhet som inngår i området, side 61- 79.

De to enhetene innenfor tjenesteområdet kommenteres i egne kapitler nedenfor.

Organisasjon og oppvekst	2 022	2 023	2 024	2 025	2 025
Ramme	57 942	54 735	68 693	67 194	65 577
Lønnsoppgjør 2021	120				
Kommunestyre, utvalg og kontrollutvalg overført fra enhet Kommunikasjon og kultur	3 750				
Budsjettjustert Corona	-480				
Prisvekst kostnader	1 204	932			
Langemyr skole	1 818	3 458	-0	-500	-1 500
Effektiviseringstiltak barnehage	-507	0	0	0	
Reduksjon barn i private barnehage	-2 987	2 500	-1 340	-1 000	
Prognose mindre barn i private barnehager		0	-159	-117	
Reduksjon Bedriftshelsetjeneste		-10			
Ambulant Team		1 250			
Administrasjon og oppvekst		290			
Endring tilskuddsmidler	-7 600	4 600			
Tilskudd private barnehager 1. tertial 2022	2 000				
Reduksjon innsparinger-budsjettvedtak 1. tertial 2022	680				
Pensjonsendring	-58	471			
Rammekutt	-1 147	467			
Ny ramme	54 735	68 693	67 194	65 577	64 077

Budsjettramme fordelt på ansvar:

Ansvar	Organisasjon og Oppvekst felles	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
2000	Organisasjon og Oppvekst felles	1,0	1,0	-7 991	-1 931
	1 årsverk kommunalsjef				
2020	Grunnskoletiltak	2,6	4,1	19 218	24 002
	Årsverk i 2022 er 0,5 fagutvikler, 0,6 ikt, sjåfør og ledsager 1,5. Økning i årsverk ligger på 1,5 årsverk for ambulant team, knyttet til behov for tiltak til barn og unge. Økning i oppgaver over de siste årene gjør at det er behov for økt ressurs på oppvekst.				
2210	Barnehagefaglige tiltak	0,5	0,5	37 372	40 163
	Årsverk 0,5 barnehagemyndighet				

Ansvar	Organisasjon og Oppvekst felles	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
4300	Kommunestyre, utvalg m.m.	0,6	1,0	3 345	3 646
	Årsverket er politisk sekretær og saksbehandler. 0,4 årsverk flyttet fra annet ansvar for 2023. Godtgjørelse til ordfører, varaordfører, utvalgsledere, møtegodtgjørelse mm.				
4304	Kontrollutvalget			309	312

Organisasjon

Organisasjon	2022	2023	2024	2025	2026
Ramme	3 319	4 898	4 813	4 657	4 602
Lønnsoppgjør 2021	91				
Stilling redusert midlertidig fram til sommeren 2022	207	214			
Ansatte under omplassering	782	-371	-211		
Jubilanter	55	-55	55	-55	55
E-post til oppdragsansvarlige	30				
Lisens chat-robot	45				
Kompetansemidler	200				
Prisvekst inntekter		-11			
Prisvekst kostnader	17	21			
Pensjonsendring	200	117			
Rammekutt	-47				
Ny ramme	4 898	4 813	4 657	4 602	4 657

Budsjettramme 2022 fordelt på ansvar:

Ansvar	Organisasjon	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
6210	Personaltiltak	1,0	1,0	2 753	2 509
	Ansvaret har et fast årsverk, personalsjef. I tillegg er det avsatt midler til felles kompetanseheving, lisenskostnader til felles personalsystemer, juridisk bistand til personalsaker og midler til omstillingstiltak				
6211	Hovedtillitsvalgt	1,3	1,3	699	739
	Midler til frikjøp av hovedtillitsvalgte fra Fagforbundet, Utdanningsforbundet og Norsk Sykepleierforbund				
6212	Hovedverneombud	0,2	0,2	129	135
	Frikjøp av hovedverneombud				
6240	HMS og kvalitet	1,0	1,0	1 026	1 313
	Her er fagområdene HR, kvalitet, HMS og personvernombudsrolle				

Kommunikasjon og kultur

Bilde: Enhet kommunikasjon og kultur dekker et stort mangfold av ansvars- og arbeidsområder, her representert ved kulturleder Wenche Flaa Eieland og frivilligkoordinator og aktivitetssenterleder Anne Karin Haugstulen Tveide. Duoen genererer utallige timer frivillig arbeid til beste for innbyggerne i Birkenes kommune. Som her, under årets Birkelandsdager.

Enhetens tjenester; er Servicetorv, valg, kommunikasjon, dokumentcenter/ arkiv, IKT, kultur, bibliotek, fritidsklubben Joker og Frivilligsentralen/BUA. Enheten dekker mange ulike fagområder og tjenester, felles for disse er at vi arbeider både med interne og eksterne tjenester.

Tiltak i 2023:

- Prosjekt fremtidig Servicetorv fra kommune 2.0 til Samhandlingskommune 3.0
- Optimalisering av interne saksprosesser
- Frivilligsentralen forbedrer BUA tilbudet spesielt med tanke på flyktninger

Tiltak i 2024 – 2026:

- Frivilligsentralen – videre arbeid med utvikling av ulike tiltak og tilbud
- Ordning og avlevering av papirarkiv til Kuben, Aust-Agder museum og arkiv.
- Kompetanseplan for enheten og ansatte i enheten.
- Digitalisering av byggesaks-, bygnings- oppmålings-, landbruks, og planarkiv, samt avlevering.
- Digitalisering av kommunens skjema/søknader

Andre viktige satsinger som enheten skal arbeide med:

- Oppfølging av vedtatt plan for idrett og fysisk aktivitet 2021-2024 samt kulturminneplan 2020-2028.
- Fortsette samarbeid med frivillige ift. ulike tiltak på kulturfeltet; bl. a rydding/merking av turstier og toppturprosjektet som er et samarbeid med idrettslagene.
- Sørge for å opprettholde/utvikle gode tiltak for barn og unge (Joker Fritidsklubb, UKM og andre barne-/ungdomsarrangement).
- Digitalisering av interne systemer og kommunens tjenester rettet mot publikum.
- Opprettholde Joker Sommerklubb
- Meråpent Bibliotek

Kommunikasjon og kultur	2022	2023	2024	2025	2026
Ramme	20 450	18 727	16 654	16 254	16 539
Lønnsoppgjør 2021	280				
Boligtilskudd overført til enhet Teknisk drift	-55				
Prisvekst inntekter			-35		

Kommunikasjon og kultur	2022	2023	2024	2025	2026
Prisvekst kostnader	214	150			
Valg	-266	300	-300	274	-274
Effekt endring årsverk - 10 måneder	-422				
Tilskudd idrettslagene	-800				
Ekstra tilskudd idrettslaget	210	-120	-90		
Frivillighetssentralen og BUA	125	252			
Frivillighetssentralen - tilskudd		-500			
Økte lisenser programvare og trådløst nett	300	350		10	
Endring leieinntekter		10	-10		
Leie flerbrukshall Folkehøgskolen			10		
Vikar ferieavvikling		50			
Midt Agder Friluftsråd - kontingent - flyttet fra enhet Kommune felles		100			
Tilskudd bygdebok	40	-40			
Reduksjon politiske møterunder	-101				
Ny hall med kunstgress Birkeneshallen	3 000	-3 000			
Kommunestyre, utvalg og kontrollutvalg overført til enhet Organisasjon og oppvekst	-3 750				
Pensjonsendring	-109	401			
Rammekutt	-391				
Ny ramme	18 727	16 654	16 254	16 539	16 265

Budsjettramme fordelt på ansvar:

Ansvar	Kommunikasjon og kultur	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
3870	Frivilligsentralen	0,8	1,0	258	107
	Ansvaret dekker driftsutgifter til Frivilligsentralen				
4000	Kommunikasjon	1,0	1,0	445	529
	Ansvaret dekker utgifter som gjelder enhetsleder kommunikasjon og kultur.				
4200	Kulturadministrasjon	1,0	1,0	887	951
	Kulturadministrasjonen deler kulturleder og innleid hjelp ift. kulturarrangementer.				
4203	Kulturarrangementer			168	171
	Birkelandsdager, UKM, Allsang på jorde, Ung Scene, kulturfest, julearrangementer, kulturminnedager, teaterforestillinger, konserter mm.				
4205	Tiltaksmidler kultur			67	68
	Tiltak friluftsområde.				
4206	Kulturformål - aktivitetstilskudd			660	406
	Tilskudd til lag og foreninger.				
4207	Kapitalformål - tilskudd			74	204
	Kapitaltilskudd til lag og foreninger som har mindre investeringsprosjekter.				
4208	17.mai - tilskudd			73	74
	17. mai komiteene (Birkeland, Herefoss og Vegusdal) tildeles hvert år et tilskudd til feiring av nasjonaldagen.				
4209	Valstrand kulturarena	0,1	0,1	46	49

Ansvar	Kommunikasjon og kultur	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
	Ansvaret dekker 10% teknikker. Teknikker brukes til arrangementer i forhold til lyd og lys.				
4210	Idrettshall			-81	-80
	Utleie og utgifter til utstyr.				
4211	Idrett- og friluftsanlegg			426	796
	Tilskudd til anlegg som de frivillige drifter og eier. I tillegg drift av lysløyper, turstier/ friluftsområder.				
4212	Subsidiert leie Birkeneshallen			45	46
	På dette ansvaret føres intern overføring, slik at gratis leie av hallen for barn under 18 år synliggjøres.				
4213	Løypelag			63	64
	Tilskudd til frivillige lag og foreninger som driver løypekjøring vinterstid.				
4220	Bibliotek Birkeland	0,95	0,8	1 273	1 356
	Drift av biblioteket. Ansvaret dekker biblioteksjef og innleid hjelp til kvelder, helger og ferier.				
4230	Fritidsklubben Joker	0,7	0,4	437	484
	Klubbleder 40%, assistenter og driftsutgifter.				
4241	Muséer og museumsdrift			293	297
	Tilskudd til Birkenes bygdemuseum, og Iveland og Vegusdal bygdemuseum.				
4262	Grendehus			33	34
	Tilskudd til private grendehus. Decker deler av strøm og forsikring.				
4301	Valg			0	0
	Kommunevalg i 2023.				
4310	Servicetov	2,5	2,5	1 649	1 825
	Ansvaret dekker personalkostnader, felles kostander for porto, rekvisita, papir, konvolutter, diverse kontormateriell og makuleringsavtale.				
4314	IKT			5 913	6 334
	Driftsutgifter for hele organisasjonen, leie av kopimaskiner, lisenser og diverse.				
4317	Dokumentsenter	2,6	2,8	2 775	2 979
	Driftsutgifter i dette ansvaret gjelder deleierskap i Aust-Agder museum og Arkiv IKS (Kuben).				

Natveitåsen barnehage

Natveitåsen barnehage har fem avdelinger og ligger fint plassert i Natveitåsen. Vi har gode muligheter for tur og naturopplevelser rett utenfor barnehagen. Fra august 2022 har barnehagen 65 barn og 16 årsverk. Barnehagen drives i samsvar med lov og forskrifter/rammeplan for barnehagen.

Tiltak 2023:

- Legge til rette for inspirerende og inkluderende lekemiljø gjennom arbeid med fysisk inne- og utemiljø.
- Tiltak for å videreutvikle de voksnes kompetanse knyttet til inkludering og barns psykiske helse.
- Arbeid med kompetanse- og organisasjonsutvikling (Rekomp).
- Deltakelse i Read-prosjektet, 1-6 åringene
- Deltakelse i kompetanseløftet spes.pes og inkluderende praksis.

Gjennom barnesamtaler, arbeid i personalgruppa, resultater brukerundersøkelse og tett foreldresamarbeid vil vi kunne se indikatorer på om vi når målene.

Tiltak 2023 – 2025:

- Videre arbeid med kompetanse- og organisasjonsutvikling.
- Videre deltakelse i Read prosjektet.
- Videre deltakelse i kompetanseløftet spes.ped og inkluderende praksis.
- Gjennomføre digital foreldreundersøkelse.
- Utarbeider oppdatert plan for overgang barnehage skole

Andre viktige satsinger som enheten skal arbeide med:

- Trygge voksne
- Helsefremmende barnehager og skoler (HBS)

Natveitåsen barnehage	2022	2023	2024	2025	2026
Ramme	9 673	9 147	8 886	8 886	8 886
Lønnsoppgjør 2021 stillinger	388				
Prisvekst inntekter	-49				
Prisvekst kostnader		8			
Helårseffekt bemanningsreduksjon 2021	-314				
Tilpasning barn i barnehage høsten 2023	-223	-268			
Pensjonsendring	-146				
Rammekutt	-182	0			
Ny ramme	9 147	8 886	8 886	8 886	8 886

Budsjettramme fordelt på ansvar:

Ansvar	Natveitåsen barnehage	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
2214	Natveitåsen Barnehage	16,8	16,0	9 147	8 886
	Fra august 2023 er det lagt inn en reduksjon på 1 årsverk. Dette for å tilrettelegge ut fra prognosene for Birkenes kommune som viser videre nedgang i barnetallet for neste barnehageår. Antall årsverk vil justeres ift. antall barn slik at lovkrav til bemanning ivaretas. Dersom barnetallet ikke reduseres, kan ikke den planlagte reduksjonen av årsverk gjennomføres. I budsjettet er det beregnet brukerbetaling etter dagens sats. I regjeringens budsjettforslag er denne satsen foreslått redusert				

Birkeland skole

Birkeland skole er en 1-7 skole med har 464 elever fordelt på 21 klasser og 79 barn på SFO. Skolens ledelse består av enhetsleder/rektor og en teamleder/assisterende rektor i 100% stilling og en teamleder/assisterende rektor i 60% stilling.

Tiltak 2023:

- Mer satsning på lesing. De nasjonale prøvene viser at skolen må ha økt søkelys på lesing som grunnleggende ferdighet. Birkeland skole ønsker å bli en dysleksivennlig skole som skal ivareta rettighetene til elever med lese- og skrivevansker, matematikkvansker, og spesifikke språkvansker. En rekke kriterier må oppfylles og nye planer lages, deriblant en ny leseplan og kartleggingsplan. Vi har tro på at tiltaket vil bidra til økt leseferdighet og mestringsfølelse spesielt for elever som strever, men også virke positivt inn på resten av elevgruppen.
- Alle klasserom har digitale tavler eller interaktive projektorer. Flere av disse begynner å bli gamle og det vil være behov for å rullering i perioden 2023-2026. Det er fremdeles behov for digitalt utstyr på flere grupperom.
- PPT har fast «kontortid» på Birkeland skole to skoletimer i uken. Tiltaket gir PPT bedre mulighet til observasjon i klasser og veiledning av lærere, samt større mestringsfølelse blant elevene.
- Nasjonal føring «Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis». Skal utarbeides en plan for regional/lokal gjennomføring i perioden 2022-2024.

Tiltak 2024 – 2026:

- Birkeland skole ønsker å bli en dysleksivennlig skole. Målet er å sende søknaden i løpet av 2024.
- Skolen vil ha fokus på generell fagdidaktikk, tilpasset opplæring og klasseledelse.
- Styrking av engelskkompetanse. Skolen har behov for flere lærere med formell kompetanse i faget

Andre viktige satsinger som enheten skal arbeide med:

- Vi er med i DEKOMP (Desentralisert kompetanseutvikling) som er et pågående utviklingsarbeid i samarbeid med Lillesand kommune.
- Gjennom HBS-satsingen har skolen blitt kjent med SAMM-metoden (Systematisk arbeid med mestring, medvirkning og motivasjon). Vi fortsetter med utviklingen og bruken av dette verktøyet, og mener at bruken vil føre til større motivasjon og bedre læring for elevene.

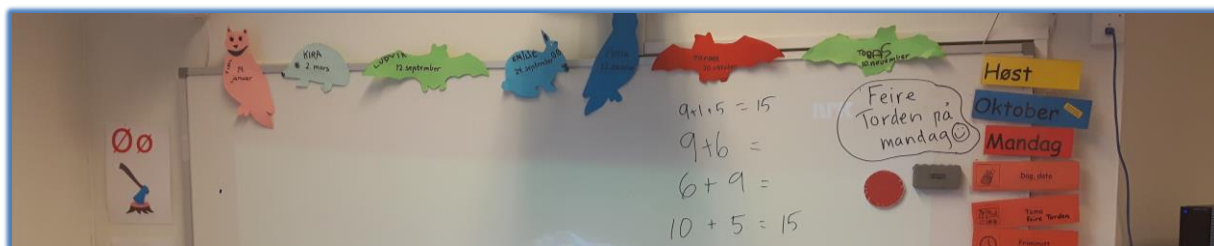

Birkeland skole og SFO	2022	2023	2024	2025	2026
Ramme	37 391	38 079	39 898	39 938	39 879
Lønnsoppgjør 2021 stillinger	1 350				
Prisvekst inntekter	-15	-24			
Prisvekst kostnader		36			
Økt ressurs sosiallærer - 0,1 årsverk	50	71	71	71	
Økt ressurs IKT kontakt - 0,1 årsverk	94				
Økt stilling ledelse, 0,4 årsverk		388			
Kjøp av tjenester	-75				
Reduksjon av 0,7 årsverk høsten 2022	-162				
Reduksjon en mindre klasse høsten 2022	-292				
Gjesteelever fra andre kommuner		-147	-31	-31	
Tiltak flyktninger - 0,25 årsverk		193		-100	
SFO - 1 trinn 12 timer gratis SFO - budsjettregulering 1. tertial 2022	370	444			
Pensjonsendring	112	387			
Rammekutt	-744	471			
Ny ramme	38 079	39 898	39 938	39 879	39 879

Budsjettramme fordelt på ansvar:

	Birkeland skole	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
2600	Birkeland skole - undervisning	50,6	51,2	35 841	38 400
	NOA stilling på 0,25 årsverk og økt kontaktlærertid etter ny avtale mellom KS og Utdanningsforbundet				
2610	Birkeland skole - SFO	3,3	3,5	633	1 497

Herefoss skole og SFO

Skolen gir undervisning i tre aldersblandede basisgrupper med henholdsvis 1.-2., 3.-4. og 5.-7. årstrinn i hver gruppe. Fra august 2023 vil samlet elevtall være 24, en nedgang på en elev i forhold til skoleåret 22/23. Herefoss skole driftes nå av i alt 3,91 lærerårsverk og 0,6 administrasjonsårsverk. Skolefritidsordningen, som driftes av 0,4 årsverk, antas å bli benyttet av 4-6 elever i 2023. Åpningstiden i SFO er fra skoleslutt hver dag til klokken 16.25, avhengig av omsøkt behov. SFO-tilbudet følger ellers skoleruten.

Tiltak i 2023 og perioden 2024-2026:

- Starte planlegging for hvordan en får til en best mulig overgang fra 3-delt skole til foreslått 2-delt skole fra og med høsten 2026.
- Fortsette arbeidet med å styrke samholdet i elevgruppene via SAMM, en systematisk femtrinnsmetode for å arbeide med mestring, medvirkning og motivasjon.
- Ferdigstille plan for hvordan innlemme programmering i alle fag på alle trinn.
- Følge opp påbegynt satsning innenfor lesing og skriving på alle trinn.

Andre viktige satsinger som enheten skal arbeide med i årene etter 2023

- I perioden 2024-2026 deltar skolen fremdeles sammen med de øvrige skolene i kommunen i DEKOMP-nettverket (Desentralisert kompetanseheving).
- Evaluere og eventuelt justere plan for programmering og grunnleggende digitale ferdigheter både i personalet og hos elevene.

Herefoss skole og SFO	2022	2023	2024	2025	2026
Ramme	3 749	3 904	3 904	3 904	3 730
Lønnsoppgjør 2021 stillinger	133				
Prisvekst inntekter		0			
Prisvekst kostnader	1	2			
Reduksjon stilling 5%		-38			
SFO - 1 trinn 12 timer gratis SFO - budsjettregulering 1. tertial 2022	35	42			
Sammenslåing av klassetrinn til 2				-174	-244
Pensjonsendring	23	-6			
Rammekutt	-38				
Ny ramme	3 904	3 904	3 904	3 730	3 486

Budsjettramme fordelt på ansvar:

Ansvar	Herefoss skole	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
2900	Herefoss skole - undervisning	4,56	4,51	3 591	3 649
2910	Herefoss skole - SFO	0,4	0,4	122	256

Engesland oppvekstsenter

Små og store spiller kanonball sammen i friminuttene 😊

Engesland oppvekstsenter består av barnehage, 1-10-skole og SFO. Skole-/barnehageåret 2022/23 har vi 13 barn/14 plasser i barnehagen (15/18 fra des.2022) og 54 elever på skolen. Ledelsen består av enhetsleder og teamleder, barnehage. Barnehagen fungerer i år for det meste som en én-avdelings barnehage, men vi deler i grupper for at barna skal få et miljø og utfordringer som er tilpasset deres alder og nivå. Skolen er fådelt, og flere trinn slås sammen i muntlige og praktiske fag. Skoleåret 2022-23 er det 16 barn på SFO.

Tiltak 2023:

- Vi gjennomfører brukerundersøkelser, ulike møter, utviklingssamtaler med foresatte og har faste barne- og elevsamtaler. Vi skal også være tilgjengelige for kontakt ved behov utover dette. Elevråd, FAU og samarbeidsutvalg brukes aktivt for å sikre involvering fra barn, elever og foresatte.
- Bruke digitale verktøy og digitale læremidler, både til ordinær - og spesialundervisning i skolen. Vi fortsetter med å utforske hensiktsmessig bruk av digitale verktøy i barnehagen.
- De ansatte i skolen og barnehagen er med på regionale ordninger for kompetanseheving, henholdsvis DEKOMP og REKOMP. Hoved stikkord her er Barns medvirkning og Krenkelsler i barnehagen, og at elevene i skolen skal bli mer aktive og involverte i egen læringsprosess; Den engasjerte elev.
«Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis» er noe alle barnehagene og skolene i kommunen er med på, for å sikre at vi får tilstrekkelig kompetanse for å kunne forebygge, fange opp og gi et inkluderende og tilpasset pedagogisk tilbud til alle. Her er også gode, samordnede tjenester viktig.

Tiltak 2024-2026:

Tiltakene fra 2022 videreføres. Vi jobber for at DEKOMP/REKOMP-satsingene blir godt implementert, og at vi utvikler det profesjonelle læringsfellesskapet på enheten.

Andre viktige satsinger som enheten skal arbeide med:

Skolen har fortsatt fokus på fagfornyelsen som kom høsten 2020, både med planer, valg av læremidler og tverrfaglige opplegg. Vi jobber også med å øke læringsutbyttet i engelsk, siden vi ser at elevene våre scorer under landsgjennomsnittet på nasjonale prøver.

Engesland oppvekstsenter	2022	2023	2024	2025	2026
Ramme	12 197	12 430	13 224	12 637	12 034
Lønnsoppgjør 2021 stillinger	483				
SFO (Elever på 1 trinn får inntil 12 timer gratis SFO)- budsjettregulering 1. tertial	56				
Prisvekst inntekter	-27	-20			
Prisvekst kostnader		4			
Gjesteelever andre kommuner			25	35	65
Økt assistentårsverk skolen 0,7 årsverk	400				
Pedagogisk Leder Barnehagen 0,7 årsverk		520			
Reduksjon 1,6 årsverk barnehage	-420				
Tilpasning 2 årsverk i skolen			-612	-638	
Pensjonsendring	-16	291			
Rammekutt	-243				
Ny ramme	12 430	13 224	12 637	12 034	12 099

Budsjettramme fordelt på ansvar:

	Engesland oppvekstsenter	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
2212	Engesland barnehage	3,9	4,6	2 180	3 063
	Øke ped. leder til 70 % pga. økt antall barn				
2800	Engesland skole - undervisning	14,05	14,05	9 570	9 889
2810	Engesland skole - SFO	0,46	0,65	157	272
	Økt bemanning på SFO for å ha forsvarlig drift pga. flere barn.				

Valstrand skole

9. trinn på programmeringskurs på skaperverkstedet.

Foto: Cathrine Vreim Eikeland

Valstrand skole er en ungdomsskole og skoleåret 2022/2023 har skolen 234 elever og 31 ansatte. Skolen har 4 klasser på 8.trinn, 3 klasser på 9. trinn og 4 klasser på 10. trinn.

Tiltak 2023:

- Vi ønsker å involvere elevene gjennom deltakelse og medvirkning. Vi vil jobbe for å utvikle medarbeidernes praksis i forhold til medvirkning, slik at vi blir enda flinkere til å involvere elevene i undervisning og skolemiljø.
- Ytterligere kompetanseheving innen profesjonsfaglig digital kompetanse, med vekt på bruk av IKT i undervisningen. Det vil være søkelys på verktøy for tilpassing av opplæringen, kompenserende verktøy for lese- og skriveutfordringer, samt programmering.
- De ansatte er med på Region Kristiansand sine ordninger for kompetanseheving lokalt, DEKOMP, hoved stikkord her er elevmedvirkning og at elevene skal bli mer aktive og involverte i egen læringsprosess.
- Deltagelse i kommunens satsning innenfor spesialpedagogikk og inkluderende praksis.
- Skolen er praksisskole og har et samarbeid med UiA. I den forbindelse gjennomfører vi videreutdanning innen veiledningspedagogikk for alle ansatte.

Tiltak 2024-2026:

- Større grad av praktiske opplegg innen fag
- Større grad av fysisk aktivitet i timer og friminutter
- Tiltakene fra 2023 videreføres.

Andre viktige satsinger som enheten skal arbeide med:

Skolen skal også videre ha fokus på fagfornyelsen som kom høsten 2020, og som krever at vi jobber på nye måter. Det vil særlig være fokus på tverrfaglig, flerfaglig og praktisk opplæring.

Valstrand skole	2022	2023	2024	2025	2026
Ramme	19 314	21 374	21 581	20 861	20 861
Lønnsoppgjør 2021 stillinger	694				
Prisvekst inntekter	-6	-6			
Prisvekst kostnader		8			
Kjøp av tjenester eksterne	100				
Lisenser digitale læremidler		100			
En ekstra klasse høsten 2022	400				
Reduksjon klasse høsten 2023		-250			
Elever med spesielle behov	620	100	-720		
Bortfall av refusjoner 2022	565				
Pensjonsendring	96	-4			
Rammekutt	-409	259			
Ny ramme	21 374	21 581	20 861	20 861	20 861

Budsjettramme fordelt på ansvar:

Ansvar	Valstrand skole	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
2700	Valstrand skole - undervisning	27,8	28,2	20 019	21 581
	Skolen har økt årsverk pga. økt ressurs til kontaktlærere, ifølge SFS 2213 skal en kontaktlærer med 21 elever eller flere ha årsrammen for undervisning ytterligere redusert.				

BLINK kulturskole

Birkenes og Lillesand interkommunale kulturskole, BLINK, gir tilbud innen musikk, dans og teater. BLINK støtter også musikkorpset i begge kommuner med dirigent- og undervisningstjenester. Til sammen benytter mer enn 400 barn, unge og voksne i Birkenes og Lillesand seg av kulturskolens tilbud.

BLINK har 17 ansatte i deltidsstillinger fordelt på 5,7 årsverk. 16 pedagoger samt administrasjon som består av merkantilt ansatt i 18% og leder i 88,5%. Kulturskolen er et lovpålagt skoleslag, og skal være en ressursbank for frivillig kulturliv og for andre kommunale tjenesteområder.

Kulturskolens tilbud skal i tillegg til å gi opplæring, bidra til barn og unges dannelse gjennom å fremme respekt for andres kulturtilhørighet, bevisstgjøre egen identitet, bli kritisk reflekterende og utvikle egen livskompetanse. Kulturskolen er med på å danne hele mennesker. I BLINK er kompetansen høy og tilbudene til våre elever er av høy faglig og pedagogisk kvalitet. Det er fokus på bredde, fra nybegynner til viderekommende, både individuelt og i grupper.

Undervisningen er spredt på hele 9 forskjellige undervisningssteder, med hovedbase på Sjømannshjemmet (nye lokaler fra høsten 2022) i Lillesand og på Valstrand kulturarena i Birkenes.

Det er pr august 2022 er ca. 100 elever på venteliste. 63% Lillesand, 37% Birkenes.

Tiltak i 2023:

- Fokus på arbeidsmiljø med særlig vekt på å bedre de fysiske rammene
- Legge til rette for større stillinger, samarbeidstid, kompetansedeling og kvalitetssikring
- Arbeide videre for å bedre situasjonen i forhold til undervisningslokaler i begge kommuner.
  - Lillesand: Her har kulturskolen etter dispensasjon fra arbeidstilsynet for kun 2 år, fått tildelt og tatt i bruk det gamle Sjømannshjemmet (eldrehjem). Lokalene dekker deler av kulturskolens behov, men har klare begrensninger bl.a. på grunn av ventilasjon.
  - Birkenes: Kulturskolen er med i prosess for å utvide kapasitet på kulturarenaen på Valstrand. Dette er også et behov for ungdomsskolen.
- Videreutvikle og utvide fagene i kulturskolen til beste for barn og unge i kommunene, i tråd med Rammeplan for kulturskolen og Barne-, og ungdomskulturmeldingen (19.03.2021)

Tiltak i 2024-2026:

- Legge til rette for utvikling av nye tilbud i tråd med forventningene i Rammeplan for kulturskolen.
  - Tilbud innenfor visuell kunst
  - Digitale tilbud som musikk-teknologi, digitale kunstuttrykk (spillutvikling/gaming)
- Arbeide for å oppnå regjeringens mål i Barne- og ungdomskulturmeldingen om «Kulturskole for alle» bl.a. gjennom å styrke samarbeidet med barnehage, SFO og skolene.
- Øke kompetanse innen gruppeundervisning

- Arbeide videre for å få permanente lokaler i Lillesand, og utvidet kapasitet i Birkenes. (se også tiltak i 2023)

Andre viktige satsninger som enheten skal arbeide med:

- Vi skal se på mulige løsninger for å redusere ventelister (bl.a. gruppetilbud)

Blink	2022	2023	2024	2025	2026
Ramme	1 124	1 102	1 272	1 272	1 272
Lønnsoppgjør 2021 stillinger	133				
Prisvekst inntekter	-95	-100			
Prisvekst kostnader		6			
Rammekutt	-10				
Pensjonsendring	-49	264			
Ny ramme	1 102	1 272	1 272	1 272	1 272

Budsjettramme 2022 fordelt på ansvar:

Ansvar	BLINK kulturskole	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
2170	Kulturskolen ord. undervisning	3,7	3,8	55	943
	Det er store endringer på de enkelte områdene, da det i budsjettet er lagt inn refusjon fra Lillesand på de enkelte områdene. Tidligere har alt dette vært ført på 2170.				
2171	Kulturskolen Korps Lillesand	0,9	0,9	543	0
	Dette er en ren Lillesandsaktivitet				
2172	Kulturskolen Korps Birkenes	0,2	0,2	121	90
	Det er store endringer på de enkelte områdene, da det i budsjettet er lagt inn refusjon fra Lillesand på de enkelte områdene. Tidligere har alt dette vært ført på 2170.				
2173	Kulturskolen Blikkbox	0,4	0,4	207	92
	Det er store endringer på de enkelte områdene, da det i budsjettet er lagt inn refusjon fra Lillesand på de enkelte områdene. Tidligere har alt dette vært ført på 2170.				
2174	Kulturskolen Ballett	0,3	0,5	-9	3
2175	Kulturskolen Strykeopplæring	0,1		58	0
	Område som er tatt inn i 2170				
2176	Kulturskolen Teater		0,2		24
	Aktivitet startet i 2022				
4263	Den Kulturelle Skolesekken	0,1	0,1	45	0
	Skal dekkes av offentlig tilskudd og oppspart fond fra tidligere år.				

Ressursenteret

Enhetens tjenester består av psykisk helsetjeneste, herunder også psykomotorisk fysioterapi, helsestasjon og skolehelse tjeneste, spesialpedagogiske tiltak og utredninger (PPT og SPT), opplæring og integreringstiltak ift. flyktninger, samordningstiltak ift. kommune og politi (SLT), bosetning og oppfølging av flyktninger, herunder også opplæring. Barneverntjenester ivaretas gjennom interkommunalt samarbeid med Kristiansand kommune. Enheten er dermed sammensatt av et stort tverrfaglig team med høy kompetanse.

Tiltak 2023:

- Enhetens mål må sees i sammenheng med de lovkrav og oppgaver som er pålagt kommunen fra staten. Vår satsing har derfor til hensikt å møte disse kravene. Enheten har et stort spekter av veiledningstjenester, både mot private og mot andre enheter i kommunen, samt private aktører som utfører oppgaver for kommunen. Av den grunn er kompetanseheving og vedlikehold av denne et stort og viktig tema. Dette fortsetter i enheten, med fokus på blant annet kognitiv terapi, voldsrisikoanalyse, veiledningspedagogikk m.m.
- En annen viktig fokus som må holdes ved like, og videreutvikles, er at barn og andre brukere har gode møter med kommunen. Dette betyr at vi fokuserer mye på å styrke kompetansen til de som jobber nærmest barn/bruker
- Det arbeides videre med å finne gode digitale løsninger for kommunikasjon som gjør enheten mer effektiv
- Enheten får også driftsansvar for bolig med bemanning (sannsynligvis høst 2023) dette gjør at vi har stort søkelys på arbeid med voldsrisiko reduserende tiltak
- Tiltak ift. unge lovbytere og skadelig seksualisert atferd er også et satsingsområde for enheten.

Tiltak i 2024 – 2026:

- Spesielt ift. kompetanseløftet og barnevernsreformen vil det bety at det må satses videre på kompetanseheving.
- Det har i 2022 blitt bosatt mange flyktninger. Uavhengig av hvor de kommer fra må disse integreres godt i samfunnet og dette vil vi fokusere mye på.
- Fokus på det tverrfaglige vil fortsette i hele planperioden.
- Den økonomiske situasjonen til kommunen gjør også at arbeidet med å få mest mulig ut av minst mulig fortsetter i 2023.

Andre viktige satsinger som enheten skal arbeide med:

Et viktig fokusområde her blir å finne gode tilskuddsordninger som kan benyttes i kommunen.

Et annet viktig tema for 2023 blir å forsøke å tilsette psykolog.

Ressurscenteret	2022	2023	2024	2025	2026
Ramme	38 283	43 567	50 719	49 399	46 290
Lønnsoppgjør 2021	979				
Prisvekst inntekter	0				
Prisvekst kostnader	217	311			
Rådgiver PPT	-447				
Økt ressurs PP-tjenesten	800				
Reduserte inntekter Flyktning	5 800				
Endring barnevern tjenesten	1 097	-1 575			
Reduksjon tiltak i barnevern	-850				
Økt husleie barnevern	152				
Reduserte tilskuddsmidler psykisk helse	99	730	330	660	
Tilskudd psykisk helse				-1 060	
Avvikle kjøp psykisk helse		-2 400			
Effektiviseringer psykisk helse	-215				
Drift av tilbud ny bolig psykisk helse	-500	500	-300		
Bemanning bolig - Psykisk helse og rus		600	2 900		
Mottak utskrivningsklare pasienter					71
Endring bemanning læringssenteret	-120	700	-400		
Endring helsestasjonen (inkl. bortfall refusjoner)	-116				
Logoped tjenester	-100			-50	
Endring spes.ped	-668	-700	-300		
Reduksjon stilling SPT		-700			
Flyktningetjenesten - økt bemanning		1 200	-500		
Flyktningetjenesten - Introduksjonsstønad		6 159	-3 300	-2 259	0
Flere flyktninger- vedtak 1. tertial	400				
Psykolog - full stilling		200	250		
SLT koordinator 10%	-75	75			
Frivilligsentralen og BUA - Overført til Kommunikasjon og kultur		-58			
Pensjonsendring	-301	1 376			
Rammekutt	-869	735			
Ny ramme	43 567	50 719	49 399	46 690	46 761

Budsjettramme 2022 fordelt på ansvar:

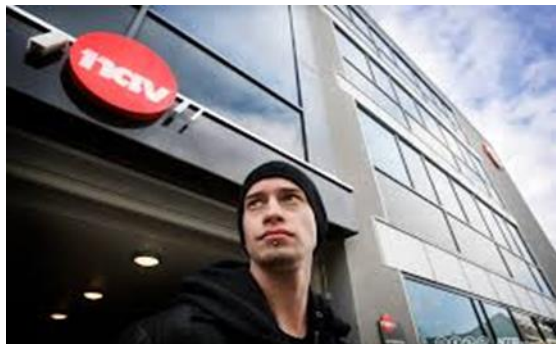
Ansvar	Ressurscenteret	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
2400	Ressurscenteret - Fellestiltak	2,9	3,0	2 636	4 552
	Endringen her tar høyde for å tilsette psykolog i 100 stilling. Dette er en lovpålagt tjeneste som vi ellers ikke klarer å rekruttere. En konsekvens av reduksjon i merkantil ressurs vil et dårligere tilbud til brukere og ansatte.				
2410	Helsestasjonen	7,35	8,1	5 200	5 797

Ansvar	Ressursenteret	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
	Det følger av en totalvurdering ift. flyktningsituasjon og særskilte driftsmidler fra helsedirektoratet at det igjen økes opp på helsestasjonen. Det er et stort trykk på flyktning sykepleier og det er nødvendig med økt bemanning.				
2420	Barneverntjenesten			11 883	10 486
	Regnskapsmessig har barneverntjenesten brukt mye mindre enn budsjettet, derfor tas også rammen ned for 2023. Dette øker sårbarhet ift. uforutsette utgifter, men er nødvendig for balanse. Samtidig som denne tjenesten tas ned økes andre tjenester slik at man skal kunne komme tidligere inn med hjelp.				
2430	PPT-kontoret	3,0	3,9	3 216	3 511
	PPT har i mange år vært underbemannet, i 2022 har vi for første gang på veldig lenge vært tilstrekkelig bemannet her. Dette synes både på skoler og i barnehager. PPT kan være til stede forebyggende slik lovkravet er. Det er helt nødvendig med den bemanning som nå foreligger for å opprettholde dette i 2023. Pr i dag oppfyller kommunen kravene i opplæringsloven og barnehageloven ift. ventelister. Som følge av en økning i PPT har enheten redusert i SPT (se under)				
2435	Spes.ped. tiltak (spt) barnehage	4,2	2,0	3 924	2 792
	Spt utfører de tjenester som anbefales av PPT, ettersom PPT kan gjøre en grundigere jobb og også kan jobbe forebyggende med barnehager og skoler kan også anbefalingene bli mer presise. Dette frigjør kapasitet ift. spt. Det må fortsatt kjøpes inn en del tjeneste her, men det vil bli mindre fremover. Det gjenstår mye systematisk jobbing i barnehagene før vi kan si oss tilfreds her.				
2440	SLT-midler	0,6	0,6	385	482
	SLT har en sentral rolle i det forebyggende arbeidet. Stort press på det forebyggende arbeidet med utsatte ungdom i hele Agder. SLT samarbeider nært med regionen og politiet. Stillingen har vært 60% i 2022, og videreføres i 2023. Rammen justeres i tråd med dette.				
2450	Kommunale rustiltak	2,4	2,6	-316	591
	Deler av tiltaket finansieres ved statlige midler. Det er et svært positivt tiltak for en utsatt gruppe og flere samarbeidspartner har rapportert færre henvendelser til seg, mye tyder på at dette har sammenheng med dette tilbudet. Nedgang i dette tilbudet vil med stor sannsynlighet gjøre seg gjeldende i både hjemmesykepleie, psykisk helse og legetjeneste. Mest sannsynlig også hos eksterne samarbeidspartnere.				
2530	Flyktningeadministrasjonen	2,5	5,26	4 826	13 962
	Denne tjenesten har hatt en enorm økning i henvendelser i 2022. Det er bosatt ca. 70 personer innen utgangen av 2022 og det forventes et stort trykk også i 2023. Økningen må dermed sees i sammenheng med både bosetning og krav til introduksjonsprogram som er kostnader ut. Det er viktig å ha god ressurs her da statens tilskudd er i en svært begrenset periode. Det gjelder derfor å få gjennom så mange som mulig så tidlig som mulig.				
2550	Birkenes Læringscenter	5,88	7,28	3 078	3 670
	Også her må det økes opp en del ift. bemanning, dette som følge av flyktningstrømmen fra Ukraina. Fortsatt driftes læringscenteret meget rimelig.				
3860	Psykiatrisk sykepleie	4,0	3,6	7 471	4 610
	Det jobbes stadig med mer sammensatte og vanskelige saker i psykisk helse. Kravene til kommunene kompetanse øker stadig og det vil ikke være mulig å se på sammensetningen her før bolig står ferdig. Slik det er nå driftes det på minimum og folk må vente på nødvendig oppfølging.				
5520	Edruskapsvern			261	265
	Denne posten benyttes svært sjelden og er dermed lavt budsjettet. Den benyttes dersom kommunen må garantere for opphold i institusjon.				

NAV

NAV kommune sin tjenestemeny består av økonomisk sosialhjelp, herunder lavterskeltilbud til ungdom (bla Tjenesten på Avigo), nødbolig og Husbankens bostøtte, kvalifiseringsprogrammet, økonomisk rådgivning/gjeldsrådgivning. Det er søkelys på å tilby aktivitet til brukerne i form av arbeid og utdanning ved hjelp av ulike virkemiddel og tiltak. NAV stat sine oppgaver og kostnader er ikke medregnet her.

Tiltak i 2023:

- Vurdere omgjøring av lån til bidrag. Det er innvilget lån flere år tilbake i tid. Flere brukere er sannsynligvis ikke i stand til å innfri lånene på sikt. Vi vil da vurdere om noen av lånene skal omgjøres til bidrag. 4. kvartal 2023 (*Involveringsmålet og Tidlig innsats, forebygging og mestring*)
- Opprettholde og utvikle samarbeidet med Barnevernet og NAV Lillesand. 1. kvartal 2023 (*Samordningsmålet*)
- Individuell Plan – jobbe med å samordne på tvers i andre enheter i kommunen om denne rettigheten. 2. kvartal 2023 (*Samordningsmålet*)
- Opprettholde og forsterke samarbeidet med Ressurssenteret vedr brukere som har utfordringer med rus/psykisk helse samt flyktninger. Koordinere for nye brukere, avklare roller, forsterke samarbeids arenaer og overføringsmøter. 4. kvartal 2023 (*Samordningsmålet*)

Tiltak i 2024-2026:

- Gruppeinnkallinger. Vi ønsker å se grupper med like utfordringer og lage flere gruppeinnkallinger på ulike områder f. eks aktivitetsplan ikke digitale brukere, flyktninger (*Involvering, digitalisering samt Tidlig innsats, forebygging og mestring*)
- Etablere tettere samarbeid med Frivillighetssentralen og «Det gode selskap» for å gi noen brukere en aktivitet. (*Tidlig innsats, forebygging og mestring*)

NAV	2022	2023	2024	2025	2026
Ramme	6 768	7 489	9 957	9 957	9 957
Lønnsoppgjør 2021 stillinger	102				
Prisvekst inntekter		0			
Prisvekst kostnader	74	57			
Bidrag sosial omsorg- vedtak 1. tertial	200				
Økt sosialhjelpsutbetaling	100	200			
Sosialhjelp - ny gruppe - langtidsmottakere		500			
Sosialhjelp - Flyktninger		1 300			

NAV	2022	2023	2024	2025	2026
Kvalifiseringsprogrammet	400				
Tjenesten - kjøpt tjeneste fra Avigo		200			
Pensjonsendring	-42	212			
Rammekutt	-113				
Ny ramme	7 489	9 957	9 957	9 957	9 957

Budsjettramme fordelt på ansvar:

Ansvar	NAV	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
5500	Sosialkontor - Fellestiltak	4,6	4,6	3 357	3 640
5510	Økonomisk sosialhjelp	0,6	0,6	3 359	5 593
5540	Andre sosiale formål			713	723

Samfunn og helse felles

Lenger arbeidsliv

Frivillig aktivitet

Bolig og nærmiljø

Sosialt liv

Fra: aldersvennlig.no

Vi har alle et ansvar for å planlegge for eldre år

Fellesområde samfunn og helse består av kommunalsjef med strategisk, samordnende funksjon for enhetene og tjenesteområdene. I tillegg er legevakten, kommuneoverlegen og samarbeid med andre kommuner innen helsefeltet samlet her.

Arbeid med Leve hele livet reformen følges opp videre, med et økt søkelys på planlegging i lokalsamfunnet for å møte fremtidens utfordringer. Kompetanseutvikling og rekruttering av arbeidskraft prioriteres. Den demografiske utviklingen vil bety at langt flere innbyggere over 70 år trenger helse- og omsorgstjenester i årene som kommer. Det vil være viktig at innbyggerne tar et økt ansvar for egen situasjon og planlegger for alderdommen. Regjeringen vil i 2023 lansere «Bo trygt hjemme»-reformen, som vil overta etter «Leve hele livet».

Arbeid med næringsområdet er knyttet til samarbeid med Business Region Kristiansand. Strategisk næringsplan for kommunene i Region Kristiansand skal rulleres i 2023 og Birkenes skal delta i dette arbeidet. Det foreligger vedtatt handlingsplan for samarbeidet, som følges opp. Det skal utarbeides flere planer kommende periode. Pga. kapasitet er noen planer forsinket.

Følgende planer skal ferdigstilles eller påbegynnes i 2023:

- Oppgradering av eldre reguleringsplaner
- Ferdigstille ny landbruksplan
- Utarbeidelse av geodataplan

- Ferdigstille klima- og miljøplanen
- Ferdigstille Plan for legetjenesten
- Oppstart Plan for helse- og omsorg
- Ferdigstille kommuneplanens arealdel
- Kommuneplanens samfunnsdel (2023-2024)

Målene til samfunn og helse er beskrevet på side 29-30 og side 32. Tiltak som er planlagt gjennomført i planperioden er omtalt under hver driftsenhet som inngår i området samfunn og helse side 82-92.

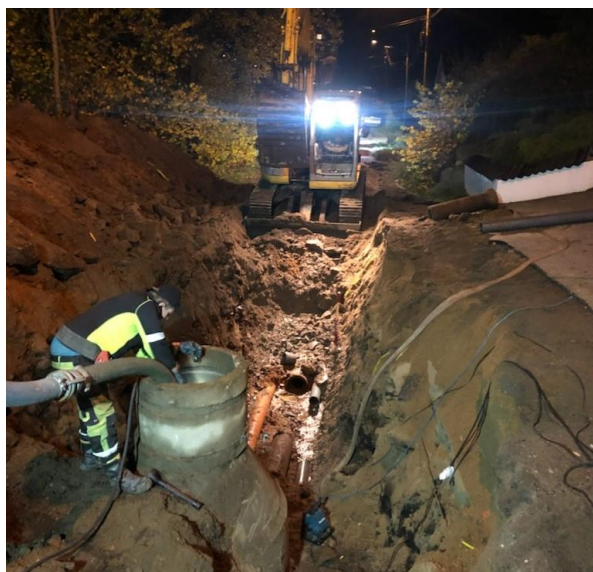
Helse og samfunn felles	2022	2023	2024	2025	2026
Ramme	5 797	5 598	6 718	6 718	6 710
Lønnsoppgjør 2021 stillinger	42				
Prisvekst inntekter		0			
Prisvekst kostnader	62	69			
Overført Legesenteret til enhet tjenester til hjemmeboende	-857				
Lisenser IKT- vedtak 1. tertial	400				
Økte utgifter legevakt		965			
Daglegevakt		-60			
Tilskudd Senter for folkehelse og levekår		12		-8	-4
Endring andel kommuneoverlege	255				
Andre driftsutgifter		-50			
Pensjonsendring	-21	106			
Rammekutt	-79	79			
Ny ramme	5 598	6 718	6 718	6 710	6 706

Budsjettramme fordelt på ansvar:

Ansvar	Samfunn og Helse felles	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
3000	Samfunn og Helse felles	1,0	1,0	2 019	2 634
	Økning kostnad Norsk Helsenett og lisenser fagsystemer, vedtatt i 1. tertialrapport 2022				
3010	Legevakt og kommuneoverlege			3 159	4 084
	Økning legevakt pga. økning i behov, krav til kvalitet samt lege med på utrykning legevaktbil				

Teknisk forvaltning og drift

Enheten leverer tjenester innen: Eiendomsforvaltning, plan- og byggesak, kommuneplanlegging, beredskap, klima, naturforvaltning, kalking og industriavfallshåndtering
Vertskommunesamarbeidet med Lillesand innen tekniske tjenester, som består av oppmåling, seksjonering, adressering, matrikkelføring, byggesak geodata og karttjenester, eiendomsskattekontor, jordbruk, skogbruk og viltforvaltning
Forvaltning drift og vedlikehold av vann/avløp, kommunale veier og kommunens bygningsmasse
Samarbeid innen brann og redning gjennom KBR

Tiltak i 2023:

- Tydelig videredelegering - delegasjonen i flere fagfelt må gjennomgå og saksbehandling og gjennomføring skal skje på riktig nivå
- Smartere løsning av oppgaver for ryddig og effektiv drift, inkludert gode møtepunkter
- Videreføre arbeid med digitalisering av papirarkiver
- Omdømmebygging

Tiltak 2024 – 2026:

- Jobbe videre med tverrfaglige møteplasser og rutiner for å forbedre intern samhandling slik at vi møter innbyggere/næringslivet på en samlet og mer profesjonell måte
- Utarbeide system for å sikre kompetanse i organisasjonen

Andre viktige satsinger som enheten skal arbeide med:

- Vedlikeholde og drifte etter kommunens FDV-system.
- Proaktive mht. å forebygge sykefravær
- Dokumentering/arkivering over hva enheten foretar seg. Våre tjenester skal være sporbare
- Videreføre arbeid med hovedplanene for kommunale bygg, vei og VA og drifte/utføre tiltak på kommunens infrastruktur og objekter etter disse

Teknisk Forvaltning	2 022	2 023	2 024	2 025	2 026
Ramme	7 222	7 915	7 823	7 773	7 773
Lønnsoppgjør 2021	500				
Folkehelse koordinator flyttet fra enhet					
Tjenester for hjemmeboende	53				
Prisvekst inntekter	-287	-512			
Prisvekst kostnader		140			
Allmenntaksering eiendomsskatt Birkenes	650	-600	-50		
Frivillig betalingsløsning for å ivareta avfallshåndtering i naturområder		-5			
Rammekutt	-115				
Pensjonsendring	-108	886			
Ny ramme	7 915	7 823	7 773	7 773	7 773

Teknisk drift	2022	2023	2024	2025	2026
Ramme	23 444	22 294	24 341	23 829	21 159
Lønnsoppgjør 2021	472				
Budsjettjustert Korona	-900				
Prisvekst inntekter		-400			
Prisvekst kostnader	430	432			
Boligtilskudd fra enhet Kommunikasjon og kultur	55				
Privatisering av vei Vassbotn / Ogge			-30	-30	
Gatelys			18	19	19
Reduksjon og avhending driftsutgifter grendehus	-100	100	-100		
Endring husleie inntekter	246	-200			
Reduserte energi kostnader ved bruk av solcelle anlegg			-350	-700	-700
Utøkning av bygningsmasse og uteområder - drift og vedlikehold		500			
Areal- og transportplan Kristiansandregionen flyttet fra enhet kommune felles		265			
Økning i forsikringer	157				
Økte strømutfgifter vedtatt budsjettjustering 1. tertial	500				
Inntekter Vann		-247	-270	165	-44
Inntekter Avløp		350	200	-2 124	-1 134
Korrigerings Vann og Avløp	-1 359	175	20		
Pensjonsendring	-215	1 072			
Rammekutt	-435				
Ny ramme	22 294	24 341	23 829	21 159	19 300

Budsjettramme teknisk forvaltning fordelt på ansvar:

	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
1130 Landbruksadministrasjon Birkenes	1,8	1,8	1 522	1 658
Jord-, skogbruk og viltforvaltning. Saksbehandling, forvaltning av tilskuddsordninger, veiledning til publikum. Inngår i vertskommunesamarbeidet fellestekniske tjenester.				
1131 Viltnemnd Birkenes			115	119
Organisering av ettersøkspersonell, godtgjørelser i henhold til arbeidskontraktene som beredskapsordning, kjøregodtgjørelse, obligatoriske kurs, nødvendig materiell etc. Inngår i vertskommunesamarbeidet for fellestekniske tjenester.				
1132 Boligtilskudd	0,2	0,2	559	575
Kommunens oppfølging av startlån, og tilskudd				
1138 Festetomter			-414	-413
Inntekter fra kommunale festetomter. Det gjelder boligtomter, Hampehaugen barnehage, FUS barnehagene på Birkeland og på Herefoss.				
1140 Beredskap	0,3	0,3	391	390
Det løpende beredskapsarbeidet ligger hos beredskapskoordinatoren. Det innebærer oppdatering beredskapsplaner, oversikt over utstyr, øvelser og kontakt med overordnede myndigheter.				
1153 Kommuneplanlegging	0,6	0,7	566	707
Oppfølging av kommunal planstrategi og overordnede planer. 0,1 årsverk flyttet fra ansvar 1401				
1159 Kalking Tovdalselva	1,0	1,0	0	0
Birkenes kommune har ansvaret for kalking av Tovdalsvassdraget. Kalkingen er helfinansiert gjennom Miljødirektoratet.				
1160 Folkehelsekoordinator		0,2	122	134
Folkehelsekoordinator skal koordinere helsefremmende og forebyggende innsats i kommunene. Bidra til samarbeid mellom enheter, kommunale tjenester, frivillighet, lag og organisasjoner.				
1170 Eiendomsskatt Birkenes	0,5	0,5	1286	669
Eiendomsskattekontoret vedlikeholder opplysninger i forhold til eiendomsskatten. De koordinerer takst arbeidet, behandler klagesaker og forbereder til eiendomsskattenemnda. Inngår i verstkommunesamarbeidet for fellestekniske tjenester.				
1171 Eiendomsforvaltning	0,5	0,5	486	507
Forvaltning av kommunens grunneiendommer. Ivaretar kommunens rolle som grunneier når det gjelder avtaler og disponering av kommunens arealer.				
1180 Felles LK/BK samarbeid Teknisk	1,0	1,0	536	95
Felles ansvar knyttet til vertskommunesamarbeidet innen fellestekniske tjenester. Utgifter til materiell, mobil, kurs, kunngjøringer/ annonser, arbeidsklær mm er lagt til dette ansvaret. Årsverket som ligger på ansvaret, er enhetsleder. Inngår i vertskommunesamarbeidet for fellestekniske tjenester				
Landbruksadministrasjon				
1181 Lillesand	0,8	0,8	-33	26
Jord-, skogbruk og viltforvaltning. Saksbehandling, forvaltning av tilskuddsordninger, veiledning til publikum. Det budsjetteres med refusjon for aktuelle utgifter slik at ansvaret går i null. Inngår i vertskommunesamarbeidet fellestekniske tjenester				
1182 Viltnemnd Lillesand			0	8
Organisering av ettersøkspersonell, godtgjørelser i henhold til arbeidskontraktene som beredskapsordning, kjøregodtgjørelse, obligatoriske kurs, nødvendig materiell etc. Det				

	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
budsjetteres med refusjon for aktuelle utgifter slik at ansvaret går i null. Inngår i vertskommunesamarbeidet for fellestekniske tjenester.				
1184 Oppmåling Lillesand	3,5	3,5	-21	223
Ivaretar oppmåling, adressering, seksjonering og føring i matrikkelen. Det budsjetteres med refusjon for aktuelle utgifter slik at ansvaret går i null. Inngår i verstkommunesamarbeidet for fellestekniske tjenester.				
1185 Geodata Lillesand	0,5	0,5	-20	12
Geodata sin oppgave er å vedlikeholde og utvikle kommunens kart- og plandatabaser for saksbehandlere, konsulenter, innbyggere og statlige etater. Det budsjetteres med refusjon for aktuelle utgifter slik at ansvaret går i null. Inngår i verstkommunesamarbeidet for fellestekniske tjenester				
1187 Eiendomsskatt Lillesand	0,5	1,5	-26	13
Eiendomsskattekontoret vedlikeholder opplysninger i forhold til eiendomsskatten. De koordinerer takst arbeidet, behandler klagesaker og forbereder til eiendomsskattenemnda. Det budsjetteres med refusjon for aktuelle utgifter slik at ansvaret går i null. Inngår i vertskommunesamarbeidet for fellestekniske tjenester; en økning med et årsverk eiendomsskatt Lillesand.				
1401 Plan- og bygning	2,1	2,0	571	776
Behandling byggesaker og reguleringsplaner etter gjeldene regelverk, samt kundeveiledning og tilsyn, hvor 0,1 årsverk flyttet til ansvar 1153				
1402 Oppmåling Birkenes	1,5	1,5	128	219
Ivaretar oppmåling, adressering, seksjonering og føring i matrikkelen.				
1403 Geodata Birkenes	1,0	1,0	1 051	1 129
Geodata sin oppgave er å vedlikeholde og utvikle kommunens kart- og plandatabaser for saksbehandlere, konsulenter, innbyggere og statlige etater. Inngår i verstkommunesamarbeidet for fellestekniske tjenester.				
1450 Næringsarbeid			749	762
Birkenes kommune har et samarbeid med Business Region Kristiansand om næringsarbeid. I henhold til samarbeidsavtale betaler kommunen for tilgang på ressurser. I tillegg ligger det inne diverse kontingenter på samarbeid på dette ansvaret.				
1500 Miljøadministrasjon Birkenes	0,7	1,2	556	644
Oppgaver knyttet til miljø og naturforvaltning. Ansvar for koordinering og oppfølging av arbeid i vannområde Tovdal. 0,5 årsverk koordinator vannområde Tovdal, samarbeid Agder fylkeskommune og kommuner.				

Budsjettramme teknisk drift fordelt på ansvar:

Ansvar	Teknisk drift	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
1145	Brannvesen			3 933	3 993
	Kommunens andel av driftstilskudd til Kristiansandregionen Brann og Redning (KBR). Tilskuddet beregnes årlig på bakgrunn av innbyggertall.				
1146	Feiervesen				8
	Feiing utføres av KBR.				
1406	Parker og friområder		0,16	183	682
	Tilsyn og vedlikehold av Berse, Tobias jorde, Elveplassen og andre kommunale rekreasjonsområder samt lekeplasser i kommunen. I tillegg disponeres midler fra investeringsprosjekt 9460 som				

Ansvar	Teknisk drift	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
	hovedsakelig benyttes til kommunale lekeplasser. 0,16 årsverk gjelder renhold toalett Tobias jorde og toalett Berse.				
1410	Sentrale tiltak vannforsyning	1,65	1,65	2 482	2 676
	Drift av tre kommunale vannverk i kommunen, ett på Birkeland, ett på Herefoss og ett på Engesland, henholdsvis grunnvannsverk. Boligfelt på Mjølemoen og Grødum får vannforsyning fra Drangsholt vannverk, som ligger i Kristiansand. Kommunen leverer vann av god kvalitet til sine innbyggere. Hovedplanen for VA (2016 – 2026) fastsetter føringer og strategi for arbeidet og prioriteringer i planperioden.				
1411	Vannledninger	0,7	0,7	-5 372	-5 553
	Kommunale avgifter for vann inntektsføres samlet på vannledningsnett, ansvar 1411. Samlet skal ansvar 1410 og 1411 gå ut i null. Selvkostprogrammet Momentum benyttes for styring av avgiftsnivået i økonomiplanperioden i forhold til aktuelle investeringer og vedlikeholdsarbeider. Fond benyttes for å balansere differanser mellom inntekter og utgifter det enkelte år. Dette for å unngå store svingninger i gebyrene.				
1420	Avløpsrensaneanlegg	1,68	1,68	3 666	3 883
	Kommunen har tre kommunale rensaneanlegg, ett på Birkeland, ett på Herefoss og ett på Engesland. I tillegg har den et mindre infiltrasjonsanlegg på Mjølemoen. Renseresultatene er jevnt over gode ved anleggene.				
1421	Avløpsledninger	0,7	0,7	-5 357	-4 946
	Kommunale avgifter for avløp inntektsføres samlet på avløpsledningsnett, ansvar 1421. Samlet skal ansvar 1420 og 1421 gå ut i null.				
1432	Industriavfall				13
	Birkenes kommune er en del av en trepartsavtale for håndtering av avfall fra produksjonen av glassfiber på 3B. Det er 3B som dekker kostnader for denne håndteringen.				
1440	Kommunale veier	1,8	1,8	6 801	7 245
	Vedlikeholdsarbeidet av kommunale veier omfatter i tillegg til ordinært veivedlikehold også gang – og sykkelveier, rasteplasser og overvannsledninger tilknyttet veikroppen. Tilgjengelige ressurser og midler benyttes i stor grad til å begrense pågående forfall. Hovedplan vei var ferdig i 2020. Hovedplanen vil være et hensiktsmessig styringsverktøy for fremtidig forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens veianlegg. Det er også midler i investeringsprosjekt som benyttes til påkrevde oppgraderinger og sikkerhetstiltak.				
1442	Vei- og gatelys			572	581
	Drift og vedlikehold av kommunal vei – og gatelys er konkurranseutsatt.				
1600	Administrasjonsbygg	6,78	6,78	6 488	7 559
	Drift og vedlikehold av kommunehuset mm. Vedlikeholdet er budsjettert til et minimum sammenlignet med erfaringstall. Hovedplan for bygg ble utarbeidet i 2019. Hovedplanen er et viktig styringsverktøy for fremtidig forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygg og etableringen av den må sees i sammenheng med alle ansvarene 1600 – 1609.				
1601	Drift av alle typer boliger	1,04	1,04	-3 354	-4 235
	Drift og vedlikehold av kommunens utleieboliger. Leieinntektene er noe redusert grunnet usikkerhet og ustabilitet knyttet til enkelte leietakere av kommunale boliger.				
1602	Fjernvarmeanlegget			401	407
	Drift og vedlikehold av flisfyringsanlegget				
1603	Birkeneshallen	0,52	0,52	519	567
	Drift og vedlikehold av Birkeneshallen. Vedlikeholdsbudsjettet er budsjettert til et minimum. Grunnet hallens alder og tilstand er det risikabelt å budsjettere så lavt.				
1604	Samfunnshus	0,76	0,76	448	619

Ansvar	Teknisk drift	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
	Drift og vedlikehold kommunens samfunnshus. Vedlikeholdsbudsjettet er budsjettert til et minimum. Grunnet bygningsmassers alder og tilstand er det risikabelt å budsjettere så lavt.				
1605	Skolebygg	6,76	6,76	5 459	5 985
	Daglig drift og vedlikehold av kommunens skoler. Vedlikeholdsbudsjettet er budsjettert til et minimum sammenlignet med erfaringstall. Grunnet bygningsmassers alder og tilstand er det risikabelt å budsjettere så lavt.				
1606	Bygg voksenopplæring	0,16	0,16	217	223
	Daglig drift og vedlikehold. Vedlikeholdsbudsjettet er budsjettert til et minimum.				
1607	Barnehagebygg	1,17	1,17	1 081	1 188
	Daglig drift og vedlikehold av kommunens barnehager. Vedlikeholdsbudsjettet er budsjettert til et minimum.				
1608	Sykehjemmsbygget	1,2	1,8	2 604	2 886
	Daglig drift og vedlikehold av sykehjemmet. Vedlikeholdsbudsjettet budsjettert til et minimum sammenlignet med erfaringstall. Grunnet bygningsmassers alder og tilstand er det risikabelt å budsjettere så lavt. 0,6 årsverk økning gjelder Stoppedalsmyra og heldøgns omsorgsboliger. Stoppedalsmyra er ikke beregnet tidligere og det er økte renholdsbehov i heldøgns omsorgsboliger.				
	Ressurser i prosjekt	1,5	1,5		
	Ressursen er knyttet opp til prosjekter og har vært rapportert i prosjektrengskapene. Utgjør for tiden 0,8 årsverk prosjektledelse og 0,7 årsverk renseanlegget. Dette er ingen endring fra tidligere.				

Boveiledertjenesten

Resultat av aktiviteter på Birke dagsenter

Boveiledertjenestens ansvarsområde er tjenester til personer med utviklingshemming, personer med autismspekterforstyrrelser og andre personer med store hjelpebehov. Vi yter tjenester i bofellesskap, avlastning i institusjon og praktisk bistand/opplæring til personer som bor i egen bolig. Tjenesten har også ansvar for dagaktiviteter/dagsenter, saksbehandling, oppfølging av støttekontakter, privat avlastning og omsorgstønad.

Tiltak 2023:

- Planlegge og etablere nytt botilbud i samarbeid med brukere og foresatte.
- Samhandling på tvers av enheter om barn med store tjenestebehov – jobbe med rutiner og praksis. Delta på 2 samlinger årlig.

- Kompetanseutviklingstiltak gjennomføres gjennom året; Mitt livs ABC, deltagelse i fagnettverk og e-læringskurs. 2 fagdager pr år med aktuelle tema. Spesielt fokus på håndtering av atferd som utfordrer.
- Boveiledertjenesten må i fellesskap arbeide med tiltak i drift for å effektivisere ressursbruk.

Tiltak 2024-2026:

- Planlegge overgang til og etablere bolig for de nye som skal flytte ut fra foreldrehjem og i egen bolig, i samarbeid med brukere og foresatte.
- Brukerundersøkelsen gjennomføres 1. kvartal 2024.
- Bidra til økt samhandling mellom enhetene som yter tjenester i kommunen for å sikre tidlig innsats.

Andre viktige satsinger som enheten skal arbeide med:

Boligplanlegging er fortsatt viktig med tanke på nye personer som skal flytte i egen bolig i fremtiden. Planlegge for tjenester som fremmer mestring og selvstendighet vil være en viktig tilnærming til tjenesteutvikling.

Boveiledertjenesten	2022	2023	2024	2025	2026
Ramme	30 589	35 833	36 846	36 408	34 908
Lønnsoppgjør 2021 stillinger	671				
Prisvekst inntekter	-6	-10			
Prisvekst kostnader		301			
Innsparing overført til Samfunn og helse felles	525				
Overført fra enhet Tjenester til hjemmeboende	267				
Nye ressurskrevende brukere	4 660				
Endret tilskuddsordning ressurskrevende brukere			-1 500	-1 500	
Bortfall av tjenester		-2 710			
Ferieavlastning	420				
Nye botilbud	921	1 571	907		
Effektivisering botilbud	-333	-877			
Endring av botilbud	-502				
Redusere støttekontakt	-250				
Støttekontakt godtgjørelser		350	155		
Nye behov avlastning		600			
Pensjonsendring	-404	1 788			
Rammekutt	-726	0			
Ny ramme	35 833	36 846	36 408	34 908	34 908

Budsjettramme fordelt på ansvar:

Ansvar	Boveiledertjenesten	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
3700	Boveiledertjenesten - Fellesområde	5,5	1,3	1 306	1 385
1,7 årsverk fra 2022 er flyttet til ansvar 3770. 2,5 årsverk er tatt bort pga. endring i planlagt botilbud.					

Ansvar	Boveiledertjenesten	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
3710	Birke Dagsenter	2,1	2,3	1 249	1 480
	Økning med 0,2 årsverk lærling.				
3720	Smedens Kjerr, service og ambulerende	8,6	7,3	6 820	6 255
	Bortfall av tjenester 2,2 årsverk, nye behov 1,2 årsverk med delårs effekt samt 0,4 årsverk lærling.				
3740	Digerhaug	9,7	10,7	8 420	9 290
	Endring behov samt 0,4 årsverk lærling.				
3750	Støttekontakt/avlastning	0,9	1,3	10 494	8 586
	0,3 årsverk midlertidig tjeneste i påvente av botilbud. 0,1 årsverk ambulerende tjeneste lagt til dette ansvaret. Økt godtgjørelse støttekontakt 350 000 kr lagt her. Nedtrekk 2,7 mill. pga. bortfall av tjenester.				
3760	Avlastningsenhet	9,9	8,5	7 276	7 350
	Nye behov utgjør 0,5 årsverk. 1,9 årsverk flyttet til ansvar 3770.				
3770	Nye boliger		4,0		2 500
	3,6 årsverk i tilbudet samt 1,2 årsverk natt med delårseffekt. 1,9 årsverk flyttet fra ansvar 3760. 1,7 årsverk flyttet fra ansvar 3700.				

Tjenester til hjemmeboende

Enhet tjenester til hjemmeboende skal legge til rette for at innbyggerne kan bo lengst mulig i eget hjem og motta tjenester der istedenfor på institusjon. Vi vet at det vil bli en kraftig økning i antall eldre i årene fremover og flere innbyggere med en demensdiagnose. Tidlig innsats for å forebygge funksjonstap hos eldre slik at de i større grad kan klare seg selv i hjemmet vil være avgjørende tiltak for å kunne møte eldrebølgen. Enheten har fokus på innsatsområdene i reformen Leve hele livet (St. med. 15) aktivitet og fellesskap, mat og måltider og sammenheng i tjenestene. Bruk av velferdsteknologi vil være viktig for å kunne imøtekomme fremtidens utfordringer innen helse- og omsorgsfeltet.

Tiltak 2023:

- Utvide kapasiteten på legesenteret med en fastlegehjemmel og økt helsesekretærstilling
- Fortsette forbedringsarbeidet i samarbeid med helsefagarbeiderne for å styrke kompetansen i hjemmesykepleien

- Tilegne oss ny kompetanse for årsturnus og fleksibel arbeidstid
- Bruke resultatet fra kartleggingen av ressursbruk i hjemmesykepleien i 2022/23 til å effektivisere og øke kvaliteten på det pasientrettet arbeidet.

Tiltak 2024-2026:

- Styrke rehabiliteringsavdelingen med fysioterapeut ressurser
- Utvide Frisklivsentralen
- Gjennomføre brukerundersøkelse
- Vurdere videre kapasitet ved Birkenes legesenter
- Planlegge utvidelse av hjemmesykepleien

Tjenester til hjemmeboende	2022	2023	2024	2025	2026
Ramme	34 349	38 991	42 226	44 141	46 246
Lønnsoppgjør 2021 stillinger	946				
Prisvekst inntekter		-150			
Prisvekst kostnader	78	187			
Overført folkehelsekoordinator til enhet Teknisk forvaltning	-53				
Overført Legesenteret fra enhet Helse og samfunn	857				
Overført tjenester til Boveiledertjenesten	-267				
Avsluttet Forebyggende hjemmebesøk 78 åringer		-10	-10	-10	-10
Avsluttet "Opp av stolen". Treningstilbud til yngre seniorer		-40	-40	-40	-40
Øke kapasitet tjenester til hjemmeboende	2 550		1 275	1 275	1 275
Fysioterapeut				450	
Aktivitet Heldøgns omsorgsboliger			200		
Opptapping ressurskrevende brukere	250				
Dagtilbud personer med demens	240		240		
Ferieavvikling hjemmesykepleien	400		150	150	150
Demenskoordinator økning 0,2 årsverk	60	80		280	
Øke bemanning helsesekretær Birkenes legesenter		358			
Øke stillingen til turnus- og vikaransvarlig		110			
Drift og vedlikehold biler	50	50			
Økt medisinsk utstyr	100				
Fastlege hjemmel		300	100		
To nye fastleger med halvårseffekt 2022	562	238			
Tilskudd Leger i spesialisering (LIS)		-712			
Kostnader veiledning av Leger i spesialisering		315			
Økning tilskudd leger	132				
Pensjonsendring	-479	2 226			
Rammekutt	-784	284			
Ny ramme	38 991	42 226	44 141	46 246	47 621

Budsjettramme fordelt på ansvar:

Ansvar	Tjenester til hjemmeboende	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
3200	Hjemmesykepleie	32,2	31,8	28 860	31 550
	0,2 årsverk til økning ergoterapeut ansvar 3830 (istedenfor demenskoordinator), 0,34 årsverk reduksjon pga. reduksjon i tjenester. 0,2 årsverk av disse brukt til økt fysioterapeut stilling ansvar 3830. 0,15 årsverk økning turnus- og vikar ansvarlig				
3240	Personlig assistent	0,27	0,27	287	243
3250	Hjelpemiddeltekniker	1,0	1,0	755	814
3280	Drift legesenteret	3,3	3,96	2 811	3 459
	0,66 årsverk økning helsesekretær				
3290	Diagnose og behandling	5,14	5,0	1 666	2 092
	0,14 årsverk fjernes. Veiledere lønnes gjennom veileder avtaler. Det økes med en fastlege i 2023. Ikke avgjort enda om den skal ansettes kommunalt.				
3830	Fysio- og ergoterapi	2,6	3,0	2 480	2 617
	0,2 årsverk økning ergoterapeut stilling. 0,2 årsverk økning fysioterapeut stilling.				
3840	Aktivitetssenteret	2,3	2,3	1 533	1 452

Sykehjemmet

Enheten leverer følgende tjenester:

- **Kjøkken:** Matvareproduksjon til pasienter på sykehjem, beboere i HDO leiligheter, middagsproduksjon og kjøring av middag til hjemmeboende. Produksjon og salg av lunch i kantina til ansatte, catering internt og catering eksternt når anledning.
- **Sykehjem:** Langtids- og korttids- opphold for pasienter på institusjon, kommunal øyeblikkelig hjelp (KØH), et alternativ til sykehusinnleggelse for pasienter som kan

nyttiggjøre seg et kommunalt tilbud på sykehjemmet. I tillegg natt- og avlastningsplass på institusjon.

Til sammen 25 sengeplasser hvorav inntil 10 korttidsplasser. Kommunens nattjeneste som gjelder sykehjem- og hjemmetjeneste, er organisert i sykehjemsenheten som et team.

- **Vaskeri:** Vask av pasient- og sengetøy mm. på sykehjem og HDO leiligheter, personaltøy sykehjem og hjemmetjeneste.

Tiltak 2023:

- Fortsette implementering av TID-modellen som er et manualbasert verktøy som personalet i samarbeid med lege, anvender for å utrede, tolke og sette inn tiltak ved atferdsmessige og psykologiske symptomer ved demens og andre psykiske tilstander. TID bygger på prinsipper fra kognitiv atferdsterapi og personsentrert omsorg.
- Fortsette å videreutvikle personsentrert omsorgskultur på sykehjemmet ved å benytte musikkbasert miljøbehandling på langtidsavdelingene.
- Ha livsgledetiltak i Fellesstua for pasienter på sykehjemmet.
- Delta i læringsnettverket TØRN for ny organisering av arbeide med fokus på årsturnus og heltid
- Utarbeide en opplæringsplan for opplæring av nyansatte vikarer
- Fortsette å tilby hjemmeboende eldre å kjøpe og spise middag i kantina på hverdager God og riktig ernæring for hjemmeboende eldre innbyggere er et viktig helsefremmende tiltak.
- Tilby vask av privat tøy og utleie av sengetøy, håndklær, kluter mm til hjemmeboende i HDO bolig som er betalingstjeneste

Tiltak 2024-2026:

- Fortsette å ha ti korttidsplasser på sykehjemmet for å kunne ta imot personer/pasienter som har behov for tidsbegrensede tiltak på grunn av sykdom eller nedsatt funksjonsevne.
- Vurdere behovet får gjenåpning av en sykehjemsavdeling 7-9 plasser.
- Innføre e-rom. Gjøre journalføring og dokumentasjon enklere, sikrere og mer effektivt.
- Elektronisk nattilsyn. Videreføre innfasing av elektronisk nattilsyn.

Andre viktige satsinger som enheten skal arbeide med:

- Sykehjemmet fortsetter med kvalitet- og forbedringsarbeid.
- Fortsatt fokus ved tildeling av tjenester til sengeavdelingen på sykehjemmet, at disse er i tråd med kommunens kriterier for tildeling. For at kommunen skal lykkes med strategien i helse og velferd med å bo hjemme så lenge som mulig, så er dette en vesentlig del-faktor i dette arbeidet.
- Nærværarbeid og oppfølging av sykemeldte ansatte.

Sykehjemmet	2022	2023	2024	2025	2026
Ramme	31 250	31 096	32 129	32 064	33 229
Lønnsoppgjør 2021 stillinger	922				
Prisvekst inntekter	-31	-60			
Prisvekst kostnader		78			
Vaskeriet - betaling for vask		-50	-25	-25	
Hjemmetiltak avsluttet		-1 076			

Sykehjemmet	2022	2023	2024	2025	2026
Øke bemanning Grantunet				1 190	
Sykesignal anlegg		100	-40		
Pensjonsendring	-421	2 041			
Rammekutt	-624				
Ny ramme	31 096	32 129	32 064	33 229	33 229

Budsjettramme fordelt på ansvar:

Ansvar	Sykehjemmet	Årsverk 2022	Årsverk 2023	Netto ramme 2022	Netto ramme 2023
3300	Sykehjem	34,9	32,9	27 777	29 014
	Enhetsleder, teamledere, personell sengeavdelinger, merkantil, turnusansvarlig og syn- og hørselskontakt. Reduksjon av to årsverk gjelder bortfall av tiltak				
3610	Kantinedrift			-311	-309
	Bemannes av personale på kjøkken				
3616	Kjøkken	4,0	4,0	2 895	3 185
	Ingen endring i bemanning				
3617	Vaskeri	1,0	1,0	234	238
	Ingen endring i bemanning				

Prisliste

Prisliste	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Enhet	Endring i %
Eiendomsskatt	3,7 ‰	3,7 ‰		
Eiendomsskatt under kr 1000 faktureres en gang pr år.				
Kommunale avgifter m/mva				
Renovasjon og slam innkreves av Libir IKS				
Årsavgift for renovasjon (Libir)	4 718	4 455	år	5,9 %
Årsavgift for hytterenovasjon (Libir)	1 739	1 642	år	5,9 %
Årsavgift for slamtømming inntil 4 m3 (Libir)*	2 427	2 427	år	0 %
Årsavgift for slamtømming, 5-7 m3 (Libir)*	3 058	3 058	år	0 %
Årsavgift for slamtømming, over 7 m3 (Libir)*	3 692	3 692	år	0 %
*Slangebyr er basert på tømming av tank hvert andre år. Det åpnes for at fritidseiendommer kan tømme hvert 4. år. Det gir en halvering av gebyret.				
Årsgebyr består av forbruksgebyr og abonnementsgebyr inklusiv mva:				
Forbruksgebyr for vann	19,8	20,13	pr m3	-1,6 %
Forbruksgebyr for avløp	21,6	21,51	pr m3	0,4 %
Abonnementsgebyr inklusiv mva:				
Abo. gebyr vann pr. boenhet	2 380	1 909	år	24,7 %
Abo. gebyr vann pr. bruksenhet (næring)	2 380	1 909	år	24,7 %
Abo. gebyr avløp pr. boenhet	2 141	1 535	år	39,5 %
Abo. gebyr avløp pr. bruksenhet (næring)	2 141	1 535	år	39,5 %
Tilknytningsgebyr inklusiv mva:				
Tilkn. gebyr for vann for alle boliger	29 901	29 901	pr boenhet	0,0 %
Tilkn. gebyr for avløp for alle boliger	25 407	25 407	pr boenhet	0,0 %
Utvidelse av areal (>60m2) for alle boliger	20	20	kr/m2/vann	0,0 %
Utvidelse av areal (>60m2) for alle boliger	20	20	kr/m2/avløp	0,0 %
Tilkn. gebyr vann næringsbygg	20	20	kr/m2	0,0 %
Tilkn. gebyr avløp næringsbygg	20	20	kr/m2	0,0 %
Feiegebyr:				
Årsgebyr for feiing/tilsyn av helårsbolig	185	185	år	0,0 %
Årsgebyr for feiing/tilsyn av fritidsbolig	185	185	år	0,0 %
Gebyr				
Gebyr for arbeid etter eierseksjonsloven				
Seksjonering/reseksjonering (uten befaring): 2 seksjoner	11 880	11 523		3,1 %
Seksjonering/reseksjonering (uten befaring): 3-30 seksjoner. Gebyret øker med følgende beløp for hver seksjon utover de to første hvor gebyret er fastsatt i pkt.1.	540	524		3,1 %
Seksjonering/reseksjonering (uten befaring): 31-50 seksjoner. Fra og med seksjon 31 øker gebyret med følgende beløp for hver seksjon utover satsen for 30 seksjoner etter pkt. 2.	216	210		3,1 %
Seksjonering/reseksjonering (uten befaring): over 50 seksjoner. Gebyret settes som i punkt 3, og gebyret for 50 seksjoner er maksimalgebyr.	31 321	30 379		3,1 %
Befaring	3 780	3 666		3,1 %
Sletting(oppheving) av seksjonering	3 240	3 143		3,1 %
Avsluttes en sak før saksbehandlingen er påbegynt	540	524		3,1 %
Saker som ikke er fullført (når saken ikke kan avsluttes, kommunen avslår begjæringen, eller saken trekkes).			Vurderes av saksbehandler ut fra hvor langt saken er kommet	
Gebyrregulativ oppmålingstjenester - gebyr etter matrikkelloven (lovens § 32, forskriftene §16)				
1. Etablering av matrikkelenhet				
a. Etablering av grunneiendom og festegrunn				
areal fra 0-100 m2	12 965	12 575		3,1 %
areal fra 101-500m2	20 743	20 119		3,1 %
areal fra 501-2000m2	24 632	23 891		3,1 %

Prisliste	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Enhet	Endring i %
areal fra 2001m2-økning pr. påbegynt daa	1 945	1 886		3,1 %
Ved fradeling av flere tilgrensende tomter samtidig betales 80 % av satsene fra om med tomt nr 2. For opprettelse av nytt punkt feste betales 2/3 av taksten for opprettelse av eiendom 0-100m2. Fro areal over 5000m2 betales gebyr etter medgått tid (se pkt. 10.), men minstesats etter pkt. 1a beregnet inntil 6 daa.				
b. Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn				
areal fra 0-500m2	20 743	20 119		3,1 %
areal fra 501-2000m2	24 632	23 891		3,1 %
areal fra 2001m2-økning påbegynt daa	1 945	1 886		3,1 %
Hvis forretningen gjennomføres uten grensemerking gis det 50% reduksjon fra laveste sats. (jfr. Matrikkelloven §34 og forskriftens§40)				
c. Oppmåling av uteareal på eierseksjon				
Samlet gebyr for 2 seksjoner- hver med uteareal på inntil 1000m2:	21 094	20 460		3,1 %
Tillegg pr. seksjonert uteareal f.o.m. areal nr 3 t.o.m. areal nr 20- alle på inntil 100m2	1 055	1 023		3,1 %
Hvis seksjonerte utearealer f.o.m. areal nr 3 er over 100m2, det er mer enn 20 seksjonerte utearealer, eller utearealene for noen av de to første seksjonene er større enn 100m2, settes gebyret etter medgått tid (pkt10), med en minstepris som for 2 uteareal under 1000 m2 og 18 uteareal under 100m2 (altså kr 38 000,-)				
d. Etablering av anleggseiendom				
areal fra 0 – 2000 m2	32 410	31 436		3,1 %
areal fra 2001 m2 – økning pr. påbegynt daa	3 889	3 772		3,1 %
Gebyret beregnes ut fra anleggseiendommens grunnflate.				
e. Registrering av jordsameie				
Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid				
f. Opprettelse av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning				
I tillegg til gebyr etter henholdsvis 1a, 1b, 1d eller 1e kommer følgende gebyr: 1 tomt 10% av gjeldende gebyrsats. FOM tomt 2 ved fradeling av flere tomter i samme flest samtidig 8% av gjeldende gebyrsats.				
2. Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering				
Når saken trekkes før varsel er sendt, 15% av gjeldende gebyrsats. Når saken trekkes etter varsel er sendt, men før oppmålingsforretning/måling 30% av gjeldende gebyrsats. Når saken trekkes etter oppmålingsforretning/måling 80% av gjeldende gebyrsats.				
3. Grensejustering				
a. Grunneiendom, festegrund og jordsameie				
Ved grensejustering er regelen at netto avgitt eller tilført areal til involverte matrikkelenheter ikke kan overstige 5 prosent, eller maksimalt 0,5 dekar. I tillegg kan ingen enhet avgi brutto areal som i sum overstiger 20 prosent av enhetens areal før justering. Faktureres etter areal med samme satser som i pkt. 1 d. Gebyret beregnes ut fra endringen i anleggseiendommens grunnflate. Faktureres etter areal med samme satser som i pkt. 1 a.				
b. Anleggseiendom				

Prisliste	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Enhet	Endring i %
For anleggseiendom kan volum som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen, ikke være registrert på en tredje matrikkelenhet. Volum kan kun overføres til en matrikkelenhet dersom vilkårene for sammenføring er til stede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende volum. Faktureres etter areal med samme satser som i pkt. 1 d + et påslag på 30%. Gebyret beregnes ut fra endringen i anleggseiendommens grunnflate.				
4. Arealoverføring				
a. Grunneiendom, festegrunn og jordsameie Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomføres. Arealoverføring utløser dokumentavgift. Dette gjelder ikke arealoverføring til veg- og jernbaneformål. Faktureres etter areal med samme satser som i pkt. 1 a. b. Anleggseiendom For anleggseiendom kan volum som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen, ikke være registrert på en tredje matrikkelenhet. Volum kan kun overføres til en matrikkelenhet dersom vilkårene for sammenføring er til stede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende volum. Faktureres etter areal med samme satser som i pkt. 1 d. Gebyret beregnes ut fra endringen i anleggseiendommens grunnflate.				
5. Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning eller kartforretning				
For inntil 2 punkt	4 537	4 401		3,1 %
For overskytende grensepunkt, per punkt	649	629		3,1 %
Maksimalt gebyr ikke høyere enn fullt gebyr etter pkt. 1				
6. Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt eller klarlegging av rettigheter				
For inntil 2 punkt	7 779	7 545		3,1 %
For overskytende grensepunkt, pr punkt	1 945	1 886		3,1 %
Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid. Når hele tomten måles opp settes gebyret etter pkt.1.				
7. Registrering av privat grenseavtale				
Gebyr fastsettes etter medgått tid				
8. Urimelig gebyr				
Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan administrasjonssjefen eller den han/hun har gitt fullmakt, av eget tiltak fastsette et passende gebyr. Fullmaktshaver kan under samme forutsetninger og med bakgrunn i grunngitt søknad fra den som har fått krav om betaling av gebyr, fastsette redusert gebyr.				
9. Utstedelse av matrikkelbrev				
Matrikkelbrev inntil 10 sider-følger av forskrift	175	175		0 %
Matrikkelbrev over 10 sider-følger av forskrift	350	350		0 %
10. timepris				
For arbeider hvor det ikke passer å bruke faste satser	1 556	1 509		3,1 %
11. Betalingstidspunkt				
Som hovedregel kreves gebyret etterskuddsvis.				
12. Forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken				
Gjør rekvirenten under sakens gang forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken, opprettholdes likevel gebyret.				

Prisliste	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Enhet	Endring i %
13. Kartdatapriser				
Kartdata kan bestilles via kommunens hjemmeside				
Gebyrene kan reguleres årlig per 1. januar i henhold til Statens kartverks indeks for kart- og oppmålingsarbeider.				
Gebyr skal betales til kommunekassa etter regning fra oppmålingsmyndigheten. Eventuelle tinglysningsutgifter kommer i tillegg. Betaling skjer etter det regulativ og de satser som gjelder på rekvisisjonstidspunktet. Det gjelder også tinglysningsgebyr.				
Betalingsregulativ for plan og byggesaker er uten mva				
2.1 tiltak etter PBL2008 § 20-1, bokstav a og b: Bygg m/boenheter				
Enebolig (inkl. fritidsbolig/hytte)	9 500	8 017		18,5 %
Enebolig m/sekundær boenhet	9500 + 3000 i tillegg pr enhet	9 568		Endring i prinsipp for gebyrfastsettelse
Rekkehus, kjedehus, to-mannsboliger, leilighetsbygg med mer - per boenhet	9500 + 3000 pr enhet	5 819		Endring i prinsipp for gebyrfastsettelse
Tilbygg / påbygg / ombygging annet med bruksareal større enn 50 kvm	8 240	7 992		3,1 %
Tilbygg / påbygg / ombygging annet med bruksareal mindre enn 50 kvm	5 492	5 327		3,1 %
2.2 Tiltak etter PBL §20-1, bokstav a og b: Andre typer bygg				
(Næring/industri/lager/garasjer/offentlig mv.) Gjelder nybygg / tilbygg / påbygg / ombygging For de første 50 m2 (BRA)	9 500	5 172		Endring i prinsipp for gebyrfastsettelse
For de neste 51-100 m2 (BRA) pr kvm.	65 pr kvm i tillegg	8 017		
For de neste 101-200 m2 (BRA) pr kvm.	65 pr kvm i tillegg	12 787		
For den neste 201-400m2 (BRA) pr kvm.	65 pr kvm i tillegg	19 174		
For de neste over 400 m2 (BRA) pr kvm.	30 pr kvm i tillegg	23 971		
2.3 alle andre søknadspliktige tiltak etter PBL § 20-1 og § 20-2				
Eks: Endring av tillatelser, bruksendring (*), riving, terrenginngrep, støttemurer, gjerder, innhengninger, fasade endring, brygger, bassenger, fyllinger, støyskjermer, heis, piper, skilt, ventilasjonsanlegg og andre tekniske installasjoner, VA-anlegg.	4 577	4 439		3,1 %
Alminnelig driftsbygning i landbruket	8 173	7 927		3,1 %
Anlegg av vei, parkeringsplass og landingsplass	5 359	5 198		3,1 %
*for ombygging / tilbygg / påbygg i forbindelse med bruksendring kommer gebyr for dette i tillegg				
2.4 Søknad om ansvarsrett som selvbygger (PBL2008 Kap. 23)	1 191	1 155		3,1 %
2.5 Ferdigattest				
Ferdigattest	0			
Midlertidig brukstillatelse	2 500	1 128		121,7 %
Utstedelse av ferdigattest 4 år etter igangsettelse eller 2 år etter midlertidig brukstillatelse	3 500	2 888		21,2 %
2.6 delingssaker etter PBL 20-1, bokstav m				
Fradeling av areal pr parsell i LNF-områder	10 272	9 963		3,1 %
Fradelinger i områder avsatt til bebyggelse i kommuneplanen	7 000	6 642		5,4 %
Fradeling i tråd med reguleringsplan / kommuneplan	3 500	2 768		26,4 %
2.7 Dispensasjonssøknad etter PBL 2008 § 19-2 og § 19-3				
Dispensasjon fra nye reguleringsplaner (maks 10 år)	6 848	6 642		3,1 %
Disp. fra LNF-formål og plankrav	6 848	6 642		3,1 %
Andre dispensasjoner (gjelder også hensynsoner)	3 995	3 875		3,1 %

Prisliste	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Enhet	Endring i %
Ved søknad om tiltak på bebygd eiendom i LNF-område etter §20-5 betales det kun dispensasjonsgebyr (ikke behandlingsgebyr)	3 766	3 653		3,1 %
Gebyr ved ulovligheter endres til "Gebyr ved tilsyn og ulovligheter" <i>Tilsyn med ulovlig byggevirkosomhet faktureres den som har begått ulovligheten. Både tiltakshaver og utførende foretak kan faktureres.</i> <i>Tilsynet faktureres etter medgått tid, timepris. Kommunen har etter pbl § 25-1 2. ledd plikt til å føre tilsyn når den blir oppmerksom på ulovligheter.</i> <i>Hvis det skal søkes om ettergodkjenning, faktureres det for behandling av søknaden på ordinær måte. Dette kommer i tillegg til gebyr for tilsyn.</i> <i>Kommunen kan ilegge overtredelsesgebyr i samsvar med SAK 10 kapittel 16</i>	1 250	1 631		-23,3 %
Ulovlig oppstart av arbeider der kommunen oppdager ulovligheten. Ved påklaging og evt. Omgjøring av vedtak skal det faktureres fullt behandlingsgebyr. Det beregnes halvt behandlingsgebyr ved avslag.	3 X gebyr	3 X gebyr		
Sakkyndig bistand Dersom kommunen finner det nødvendig å leie inn sakkyndig bistand til saksbehandling i bestemte saker, faktureres kommunens utgifter til bistanden med et tillegg på 15 % av normale gebyrer. Tiltakshaver skal varsles før det gjøres avtale med sakkyndig. Gebyr for mangelfull søknad (der saksbehandler må etterlyse dokumenter)	900	900		
§ 3 PLANSAKER Gebyret gjelder reguleringsplaner etter PBL2008 §12 og er delt inn i et grunngebyr og et arealgebyr. 3.1 Det betales for å bringe et forslag til plan/planendring fram til 1. gang behandling. Inklusiv annonse og materialgebyr	89 366	86 679		3,1 %
3.2 Arealgebyr Arealgebyret beregnes utelukkende etter det som i planforslaget foreslås regulert til nye byggeformål jfr. PBL2008 § 12-5 nr 1, med avgrensing av gebyrsummen oppad og nedad. Det beregnes et arealgebyr på kr 8,-/BRA. BRA beregnes etter NS 3940. Arealgebyret har en minimumsgrense på 30 000 og en maksimumsgrense på 100 000.				
3.3 Gebyrreduksjoner 3.3.1 Små reguleringsendringer etter PBL2008 § 12-14 (delegert til rådmannen) Unntas arealgebyr og betaler kun 1/4 av grunngebyret.	22 341	21 670		3,1 %
3.3.2 For mindre reguleringsendringer etter PBL2008 § 12-14, andre avsnitt, første punktum betales 1/3 gebyr (av grunngebyr og arealgebyr)	29 789	28 893		3,1 %
3.3.3 Saker etter PBL2008 § 12-11, betaler 1/3 gebyr av grunngebyret dersom kommunen ikke finner grunn til å fremme forslaget (innbetalt gebyr etter dette pkt. kommer til fradrag for sak som føres videre til politisk behandling).	29 789	28 893		3,1 %
3.3.4 Det betales for å bringe et forslag til plan uten krav til konsekvensutredning for område for råstoffutvinning fra til 1. gangs behandling. Inklusive annonse og materialgebyr	43 581	42 270		3,1 %
§4 Forurensing 4.1 Søknad om utslipp				

Prisliste	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Enhet	Endring i %
Søknad om tillatelse til utslipp etter Forurensningsforskriftens § 12-5 inntil 15 PE	8 200	5 072		Endring i prinsipp for gebyrfastsettelse
Søknad om tillatelse til utslipp etter Forurensningsforskriftens § 12-5 over 15 PE	12 300			
Søknad om endring av tillatelse til utslipp etter Forurensningsforskriftens § 12-5 inntil 15 PE	4 920			
Søknad om endring av tillatelse til utslipp etter Forurensningsforskriftens § 12-5 over 15 PE	8 200			
4.2 Søknad om tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann etter forurensningsforskriften kap. 13				
Søknad om tillatelse til utslipp etter Forurensningsforskriftens § 13-5	24 600	10 100		Endring i prinsipp for gebyrfastsettelse
Søknad om endring av tillatelse til utslipp etter Forurensningsforskriftens § 13-5	12 300			
4.3 Årsgebyr for kontroll av anlegg med utslipp av sanitært avløpsvann. Forutsetter at forskrift om kontroll- og saksbehandlingsgebyr blir vedtatt.				
Kontrollgebyr per anlegg/år	1 520			
4.4 Årsgebyr for kontroll av anlegg med utslipp av kommunalt avløpsvann. Forutsetter at forskrift om kontroll- og saksbehandlingsgebyr blir vedtatt.				
Kontrollgebyr per anlegg/år	3 280			
4.5 Søknad om tillatelse til utslipp eller påslipp av oljeholdig avløpsvann etter forurensningsforskriften kap. 15. Forutsetter at forskrift om kontroll- og saksbehandlingsgebyr blir vedtatt.				
Søknad om tillatelse til utslipp eller påslipp av oljeholdig avløpsvann etter Forurensningsforskriftens § 15-5	12 300			
Søknad om endring av tillatelse til utslipp eller påslipp av oljeholdig avløpsvann etter Forurensningsforskriftens § 15-5	8 200			
4.6 Søknad om tillatelse til påslipp av fettholdig avløpsvann fra virksomhet etter forurensningsforskriften kap. 15 A. Forutsetter at forskrift om kontroll- og saksbehandlingsgebyr blir vedtatt.				
Søknad om tillatelse til påslipp av fettholdig avløpsvann etter Forurensningsforskriftens § 15 A-4	6 560			
Søknad om endring av tillatelse til påslipp av fettholdig avløpsvann etter Forurensningsforskriftens § 15 A-4.	3 280			
4.7 Opprydding i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider etter forurensningsforskriften kap. 2. Forutsetter at forskrift om kontroll- og saksbehandlingsgebyr blir vedtatt.				
Saksbehandling ved innsending av tiltaksplan:				
Anslått mengde forurenset masse 100 - 1000 m3 Tiltakskategori 1	16 400	6 975		135,1 %
Anslått mengde forurenset masse 1000 - 10 000 m3 Tiltakskategori 2	24 600	17 331		41,9 %
Anslått mengde forurenset masse 10 000 - 100 000 m3 Tiltakskategori 3	32 800	34 662		-5,4 %
Øvrige priser er ikke momspliktige				
Kommunale bygg og leiligheter				
Trygdeboliger Birkeland, 1-12(u/strøm)	4 873	4 726	måned	3,1 %
Trygdeboliger Smedens Kjerr 60-66(u/strøm)	5 256	5 098	måned	3,1 %
Bofellesskap i kommunehuset m/strøm	7 235	7 018	måned	3,1 %
Serviceleiligheter tilknyttet sykehjemmet m/strøm	8 050	7 808	måned	3,1 %
Serviceleiligheter Rognlia	7 714	7 482	måned	3,1 %

Prisliste	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Enhet	Endring i %
Gjeldende øvrige boliger kommunen har til utleie settes disse til markedspris ved inngåelse av nytt leieforhold. Husleie på inngåtte kontrakter reguleres ihht. husleieloven.				
Barnehagesatser				
100% - 5 dager/uke-forslag statsbudsjett (2022)	3 000	3 315	måned	-9,5 %
80% - 4 dager/uke 90% av fullpris	2 700	2 984	måned	-9,5 %
60% - 3 dager/uke 70 % av fullpris	2 100	2 321	måned	-9,5 %
Søskenermoderasjon: Barn nr to 30 %, barn nr tre gratis				
Skolefritidsordning (søskenermoderasjon 20 %)				
Gratis SFO 1.trinn inntil 12 timer	0		måned	0,0 %
Timesats pr time/uke 5-14 t/per uke	193	187	måned	3,1 %
Timesats pr time/uke 15-18 t/per uke	180	174	måned	3,1 %
Timesats pr time/uke 19-20 t/per uke	165	160	måned	3,1 %
Timesats pr time/uke 21-22t/per uke	156	151	time	3,1 %
Besøksats	57	55		3,1 %
Heldagstilbud skolens ferier	286	278		3,1 %
Matpenger	127	123	måned	3,1 %
Kulturskolen (søskenermoderasjon 20 %)				
Individuell undervisning	3 792	3 678	år	3,1 %
Gruppeundervisning	2 789	2 705	år	3,1 %
Blikkbox	2 789	2 705	år	3,1 %
Leie strykeinstrument	811	786	år	3,1 %
Hjemmebaserte tjenester				
Leie trykksalarmer - digital	3 999	3 879	pr. år	3,1 %
Husleie korttidshybler de første tre uker	248	240	døgn	3,1 %
Husleie korttidshybler etter tre uker	278	270	døgn	3,1 %
Pårørende rom pr døgn inkl. 1 stk middag	330	320	døgn	3,1 %
Middag som bragt med dessert	89	87	pr. måltid	3,1 %
Middag som bragt uten dessert	79	76	pr. måltid	3,1 %
Fullkost	144	140	døgn	3,1 %
Bruk av vaskemaskin div. utleieboliger	30	29	pr. gang	3,1 %
Dagtilbud for personer med demens (Møteplassen)	87		pr. dag	3,1 %
Leie av Bestestua	361	350	pr. gang	3,1 %
Møteplassen	361	350	pr. dag	3,1 %

Inntektsgrunnlag:				
Pris modell praktisk bistand	Pris per time	Maksimal pris per måned		
Inntekt inntil 2G	350	215		Statlig tak
Inntil 3.G	350	1 050		
Inntil 4 G	350	2 100		
Inntil 5 G	350	2 800		
Inntil 6G	350	4 200		
Maksimalsatser reguleres av de statlige vederlagsforskriftene for inntekt inntil 2G vil det si 215 pr måned gjeldende 2022. Gjeldende sats for 2023 vil innarbeides i prislisten når den gjøres kjent fra Helse- og omsorgs departementet i siste del av desember 2023.				

	Øvrige leietagere 2023 -40% påslag	Lag/foreninger og kommunalt ansatte 2023	Lag/foreninger og kommunalt ansatte 2022	Enhet
Utleiepriser møtelokaler -inklusive renhold				
Heimdal + Lille Heimdal	1 777	1 270	1 231	dag 1/2
Heimdal + Lille Heimdal	889	635	616	dag/kveld
Heimdal	1 244	888	862	dag 1/2
Heimdal	622	444	431	dag/kveld
Lille Heimdal	710	507	492	dag 1/2
Lille Heimdal	355	254	246	dag/kveld
Anretningskjøkken	320	229	222	dag/kveld
Audiovisuelt utstyr	427	305	296	dag/kveld
Flakksvann	710	507	492	dag 1/2
Flakksvann	355	254	246	dag/kveld
Himmelsyna	2 132	1 523	1 477	dag 1/2
Himmelsyna	1 244	888	862	dag/kveld 1/2
Aktivitetssenteret	348	248	241	dag/kveld
Utleiepriser kantina på kommunehuset som selskapslokale				
Kantine med anretningskjøkken og audiovisuelt utstyr - Ansatte / Lag forening	1 749			Hel dag
Kantine med anretningskjøkken og audiovisuelt utstyr - Andre	2 448			Hel dag
Kantine med anretningskjøkken og audiovisuelt utstyr - Ansatte / Lag forening	2 637			Helg
Kantine med anretningskjøkken og audiovisuelt utstyr - Andre	3 691			Helg
Pc med trådløst internett	215	154	149	stk.
Tilkobling trådløst internett til egen pc	82	58	57	stk.
Data kurs priser ihht. avtale				
Utleiepriser Birkeneshallen				
Alle under 18 år - gratis				
1/3 hall	198	142	137	time
2/3 hall	242	173	168	time
1/1 hall	328	234	227	time
(Sosiale arrangement flere dager etter egen avtale)		0	0	
Leie hall ferie minstepris	2 181	1 558	1 511	dag
Leie miljørommet	1 092	780	757	dag
leie miljørommet	227	162	157	time
Leie miljørommet kveld	659	470	456	kveld
Foreningsarrangement /Kulturarr. Etter avtale				
Leie hall+miljørom til bursdag (2t), kr 100/ekstra halvtime	1 181	844	818	
Tobias jorde og tomta				
Salgsplass (ved flere dager: etter egen avtale)			gratis*	dag
Tobias jorde inkl. scene, scenerom, bord og stoler m.m.			gratis*	dag
Tobias jorde (inkl. scene osv.) kommersielle/private				dag
Tobias jorde - mindre plasskrevende arr.				dag
Tomta: Leie av torgplass, kommersielle foretak	327			dag
Tomta: Leie av torgplass, kommersielle foretak	1 416			uke
*kommunalt ansatte må betale som private				
**gratis for lokale lag/foreninger og infoboder uten salg				
Valstrand kulturarena				
Frivillige foreninger				
FASTE TRENINGER/ØVELSER:				
alle under 18 år gratis				
gymsal	197	141	136	time
Blackboks	190	136	132	time

Utleiepriser møtelokaler - inklusiv renhold	Øvrige leietagere 2023 -40% påslag	Lag/foreninger og kommunalt ansatte 2023	Lag/foreninger og kommunalt ansatte 2022	Enhet
musikkavdeling	100	72	70	time
kantine	190	136	132	time
ENKELTARRANGEMENT:				
kantine m/kjøkken - halv dag	2 488	1 777	1 723	
kantine m/kjøkken - hel dag	3 200	2 285	2 217	
Blackboks:				
uten utstyr-halv dag	469	335	325	time
uten utstyr-hel dag	781	558	541	time
m/amfi, enkel lyd, prosjektor-halv dag	1 562	1 116	1 082	time
m/amfi, enkel lyd, prosjektor-hel dag	2 343	1 674	1 623	time
Gymsal				
gymsal- halv dag	469	335	325	halv dag
gymsal-hel dag	781	558	541	hel dag
Gymsal og Blackboks				
uten utstyr-halv dag	937	669	649	halv dag
uten utstyr-hel dag	1 562	1 116	1 082	hel dag
m/amfi og enkelt utstyr	2 733	1 952	1 894	halv dag
m/amfi og enkelt utstyr	3 124	2 231	2 164	hel dag
m/fullt utstyr lys og lyd	7 810	5 578	5 411	halv dag
Kulturarenaen fra fredag ettermiddag til og med søndag med mulighet for å bruke gymsal og blackboks (uten utstyr)	5 906	4 219	4 092	
Samme som over, men kun kantina med kjøkken	4 430	3 164	3 069	
Samme som over med kantine og blackboks uten gymsal	5 168	3 691	3 581	
Kantina på kommunehuset, inkl. kjøkken og audio fra fredag ettermiddag tom søndag	3 691	2 637	2 558	
Samme som over uten audio	3 101	2 215	2 148	
Lån/leie av Valstrand kulturarena og Birkeneshallen til enkeltarrangementer er gratis for lag/foreninger som driver aktivitet for barn/ungdom u/18 år. Må betale for eventuell leie av lydanlegg.				
Alle kommunalt ansatte skal betale for leie av kommunens lokaler (kommunehus, Valstrand Kulturarena, gymsaler, idrettshall) på lik linje med lag og foreninger.				
NB! Hel dag utgjør 8 timer eller mer!				
Andre avgifter				
Alkoholavgifter: Avgiftene er i henhold til alkohollovens forskrifter				

